

511-2910-2019

Utvidgat strandskydd i Karlskrona kommuns kust- och skärgård, Blekinge län

Indelning av utvidgade strandskyddsområden, områdesbeskrivningar med tillhörande kartor för område 1 – 28, och befintligt bedömningsmaterial/källförteckning.

511-2910-2019

Utvidgat strandskydd i Karlskrona kommuns kust- och skärgård – Bilaga 1

Utgiven av: Länsstyrelsen Blekinge
Ansvarig avdelning: Avdelningen för Samhällsbyggnad och miljöskydd
Författare: Länsstyrelsen Blekinge
Omslagsbild: Uttorp
Foto: Robert
Ekholm

Innehåll

Indelning av utvidgade strandskyddsområden, områdesbeskrivningar medtillhörande kartor för område 1 – 28, och befintligt bedömnings- material/källförteckning	1
Indelning av utvidgade strandskyddsområden	10
Områdesbeskrivningar med kartbilagor.....	10
Karta indelning av utvidgade strandskyddsområden	11
1. Nättrabyåns utlopp.....	12
Sammanfattning.....	12
Naturvärden	12
Friluftsvärden	12
Exploateringsgrad	12
Dokumenterade natur/kulturvärden	12
Bedömning Nättrabyåns utlopp.....	12
Karta område 1.....	13
2. Sjuhalla - Verstorp - Skärva - Trantorp	14
Sammanfattning.....	14
Naturvärden	14
Friluftsvärden	15
Exploateringsgrad	15
Dokumenterade värden	15
Bedömning Sjuhalla – Skärva – Trantorp	16
Karta område 2.....	17
3. Skönstavik	18
Sammanfattning.....	18
Naturvärden	18
Friluftsvärden	18
Exploateringsgrad	18
Dokumenterade värden	18
Bedömning Skönstavik	19
Karta område 3.....	20
4. Västra Mark.....	21
Sammanfattning.....	21
Naturvärden	21
Friluftsvärden	21
Exploateringsgrad	21
Dokumenterade värden	21
Bedömning Västra Mark.....	22

Karta område 4.....	23
5. Verkö, Bergudden	24
Sammanfattning.....	24
Naturvärden	24
Friluftsvärden	24
Exploateringsgrad	24
Dokumenterade värden	24
Bedömning Verkö, Bergudden	25
Karta område 5.....	26
6. Verkö, Näsmarken - Grimskula.....	27
Sammanfattning.....	27
Naturvärden	27
Friluftsvärden	27
Exploateringsgrad	28
Dokumenterade värden	28
Bedömning Verkö, Näsmarken - Grimskula	28
Karta område 6.....	29
7. Knösö.....	30
Sammanfattning.....	30
Naturvärden	30
Friluftsvärden	30
Exploateringsgrad	31
Dokumenterade värden	31
Bedömning Knösö	31
Karta område 7.....	32
8. Knipehall.....	33
Sammanfattning.....	33
Naturvärden	33
Friluftsvärden	33
Exploateringsgrad	33
Dokumenterade värden	33
Bedömning Knipehall	34
Karta område 8.....	35
9. Fäjö.....	36
Sammanfattning.....	36
Naturvärden	36
Friluftsvärden	36
Exploateringsgrad	37

Dokumenterade värden	37
Bedömning Fäjö	37
Karta område 9.....	38
10. Säljö.....	39
Sammanfattning.....	39
Naturvärden	39
Friluftsvärden	39
Exploateringsgrad	40
Dokumenterade värden	40
Bedömning Säljö	40
Karta område 10.....	41
11. Sjölyckan - Ölgersjö	42
Sammanfattning.....	42
Naturvärden	42
Friluftsvärden	42
Exploateringsgrad	42
Dokumenterade värden	42
Bedömning Sjölyckan - Ölgersjö.....	43
Karta område 11.....	44
12. Torsborg - Björnösund	45
Sammanfattning.....	45
Naturvärden	45
Friluftsvärden	45
Exploateringsgrad	46
Dokumenterade värden	46
Bedömning Torsborg - Björnösund	46
Karta område 12.....	47
13. Torstävaviken	48
Sammanfattning.....	48
Naturvärden	48
Friluftsvärden	48
Exploateringsgrad	48
Dokumenterade värden	48
Bedömning Torstävaviken.....	49
Karta område 13.....	50
14. Runstensfjärden	51
Sammanfattning.....	51
Naturvärden	51

Friluftsvärden	51
Exploateringsgrad	51
Dokumenterade värden	52
Bedömning Runstensfjärden	52
Karta område 14.....	53
15. Möcklö – västra delen	54
Sammanfattning.....	54
Naturvärden	54
Friluftsvärden	54
Exploateringsgrad	55
Dokumenterade värden	55
Bedömning Möcklö – västra delen.....	55
Karta område 15.....	56
16. Möcklö – södra och östra delen	57
Sammanfattning.....	57
Naturvärden	57
Friluftsvärden	58
Exploateringsgrad	58
Dokumenterade värden	58
Bedömning Möcklö – södra och östra delen.....	59
Karta område 16.....	60
17. Björnö, Dragsö, Eneskär och Varö i Hallarumsviken	61
Sammanfattning.....	61
Naturvärden	61
Friluftsvärden	62
Exploateringsgrad	62
Dokumenterade värden	62
Bedömning Björnö, Dragsö, Eneskär och Varö i Hallarumsviken	62
Karta område 17.....	63
18. Åby - Hallarum	64
Sammanfattning.....	64
Naturvärden	64
Friluftsvärden	65
Exploateringsgrad	65
Dokumenterade värden	65
Bedömning Åby - Hallarum	66
Karta område 18.....	67
19. Krokvik – Stora Rom.....	68

Sammanfattning.....	68
Naturvärden	68
Friluftsvärden	69
Exploateringsgrad	69
Dokumenterade värden	69
Bedömning Krokvik – Stora Rom.....	70
Karta område 19.....	71
20. Tomtö.....	72
Sammanfattning.....	72
Naturvärden	72
Friluftsvärden	73
Exploateringsgrad	73
Dokumenterade värden	73
Bedömning Tomtö.....	73
Karta område 20.....	74
21. Stora Hammar - Maren	75
Sammanfattning.....	75
Naturvärden	75
Friluftsvärden	75
Försvarsmakten.....	76
Exploateringsgrad	76
Dokumenterade värden	76
Bedömning Stora Hammar - Maren	76
Karta område 21.....	77
22. Gisslevik.....	78
Sammanfattning.....	78
Naturvärden	78
Friluftsvärden	78
Exploateringsgrad	79
Dokumenterade natur/kulturvärden	79
Bedömning Gisslevik	79
Karta område 22.....	80
23. Bråten.....	81
Sammanfattning.....	81
Naturvärden	81
Friluftsvärden	81
Exploateringsgrad	81
Dokumenterade värden	81

Bedömning Bråten	82
Karta område 23.....	83
24. Torhamns udde.....	84
Sammanfattning.....	84
Naturvärden	84
Friluftsvärden	84
Exploateringsgrad	85
Dokumenterade värden	85
Bedömning Torhamns udde.....	86
Karta område 24.....	87
25. Sandhamn - Bredäng.....	88
Sammanfattning.....	88
Naturvärden	88
Friluftsvärden	89
Exploateringsgrad	89
Dokumenterade värden	89
Bedömning Sandhamn - Bredäng.....	90
Karta område 25.....	91
26. Bredäng - Orranäs	92
Sammanfattning.....	92
Naturvärden	92
Friluftsvärden	93
Exploateringsgrad	93
Dokumenterade värden	93
Bedömning Bredäng - Orranäs	93
Karta område 26.....	94
27. Orranäs – Kristianopel.....	95
Sammanfattning.....	95
Naturvärden	95
Friluftsvärden	96
Exploateringsgrad	96
Dokumenterade värden	96
Bedömning Orranäs - Kristianopel	97
Karta område 27.....	98
28. Kristianopel - Brömsehus	99
Sammanfattning.....	99
Naturvärden	99
Friluftsvärden	100

Dokumenterade värden	101
Bedömning Kristianopel - Brömsehus	101
Karta område 28.....	102

511-2910-2019

Indelning av utvidgade strandskyddsområden

Det utvidgade strandskyddet i Karlskrona kommuns kust- och skärgård har avgränsats i 53 olika områden, från väst till öst längs kusten, samt skärgården (se karta på sid 11). På fastlandet och på öar varierar det utvidgade strandskyddet från 100 till 300 meter från strandlinjen. I havet utvidgas strandskyddet i samband med förekomst av grunda bottnar (< 3 meters djup), samt inom naturreservat.

Externa GIS

Kartorna som hör till de olika utvidgade strandskyddsområdena finns tillgängliga på Länsstyrelsens Externa GIS (geografiskt informationssystem). Externa GIS gör det möjligt att zooma in (förstora) önskat område i kartan och söka ut eller lägga till olika sorters information som ligger till grund för beslutet.

Sökvägar till Externa GIS:

<https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=4fa7cefe078a451caf94fe5d07f73771>

Information om GIS-underlag och karttjänster:

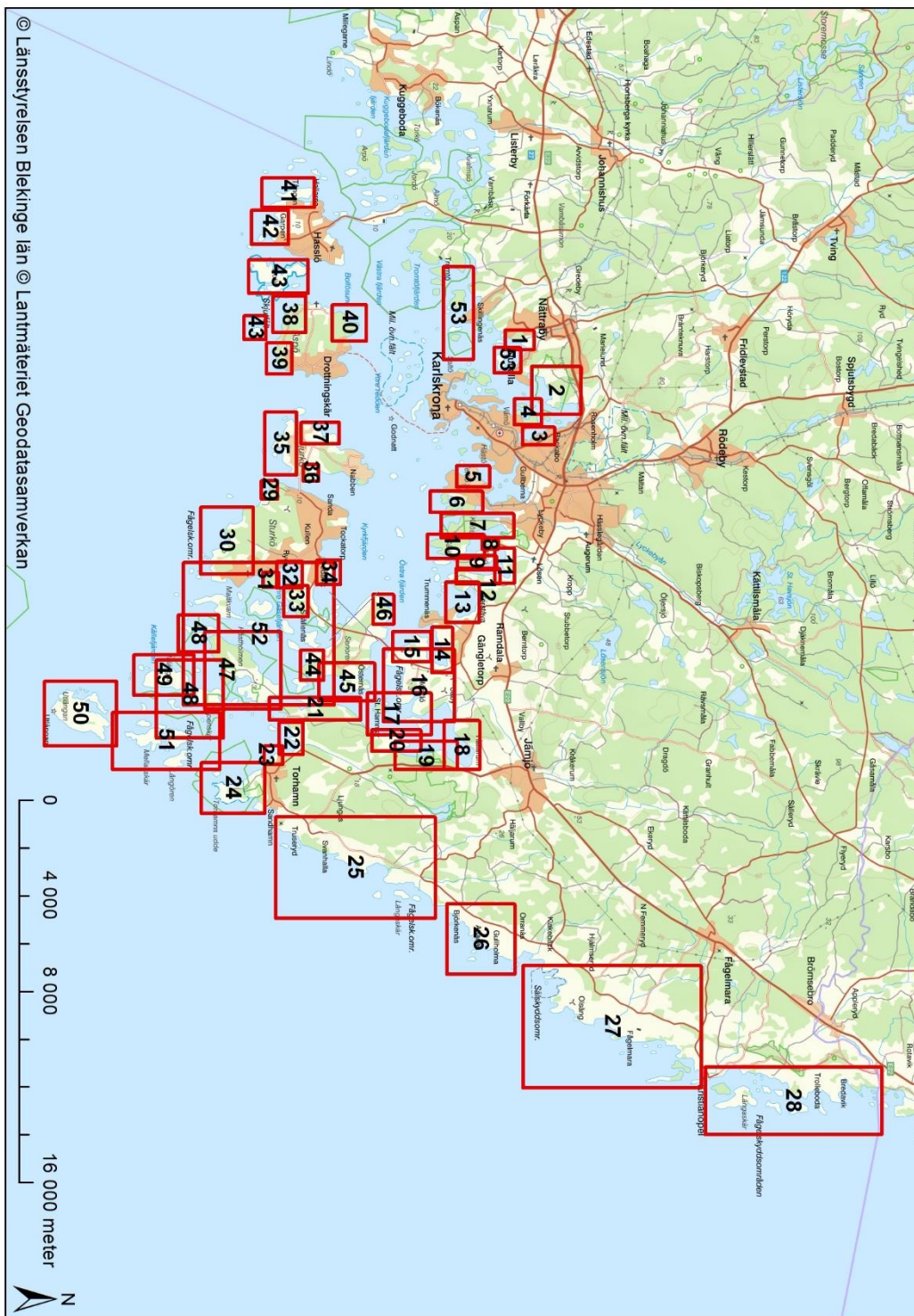
<https://www.lansstyrelsen.se/blekinge/tjanster/karttjanster-och-geodata.html>

Områdesbeskrivningar med kartbilagor

Observera att kartorna i bilagan har olika skalor beroende på hur stora objekten är.

511-2910-2019

Karta indelning av utvidgade strandskyddsområden

1. Nättrabyåns utlopp

Sammanfattning

En tätortsnära kuststräcka i anslutning till Nättrabyåns utlopp. Områdets strandängar, vattenområde och ädellövskog är av stort biologiskt värde och av landskapshistorisk betydelse.

Naturvärden

Funktion: Det öppna odlingslandskapet öster om Nättrabyåns mynning övergår närmast havet i omväxlande havsstrandäng och breda vassbälten. En markant, mindre höjd reser sig över strandängarna. Höjdens krön utgörs av öppen hållmark, medan dess sluttningar hyser en artrik ädellövskog där bl.a. ek, ask, oxel, lind, lönn, bok och asp ingår. Det grunda vattenområdet utanför åmynningen är viktigt som lek- och uppväxtområde för fisk.

Kvalitet:

Innanför strandängarna finns en ädellövskog med skyddsvärda träd och förekomst av rödlistade arter.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Viktigt att ädellövskogen bevaras.

Friluftsvärden

Funktion: Strandängarna öster om åns utlopp nås genom att man i Nättraby passerar över Nättrabyån mot Sjuhalla. Omedelbart öster om strandängarna finns en iordningställd badplats. Vattenområdet ingår i inre skärgården kring Karlskrona, en arkipelag som utgör ett naturligt närrekreationsområde för den båtburna befolkningen i Karlskrona.

Kvalitet: I området som helhet finns goda förutsättningar till bad, fiske och fågelskådning.

Exploateringsgrad

Området är beläget vid en kuststräcka som i mycket hög grad tagits i anspråk, främst för bostadsbebyggelse.

Dokumenterade natur/kulturvärden

Riksintresse för Naturvård (3 kap MB)

VMI, Strandängar vid Nättrabyåns utlopp

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass III, kulturmiljövärden klass I (öster om Nättrabyåns mynning)

Rödlistade arter

3 rödlistade arter har påträffats.

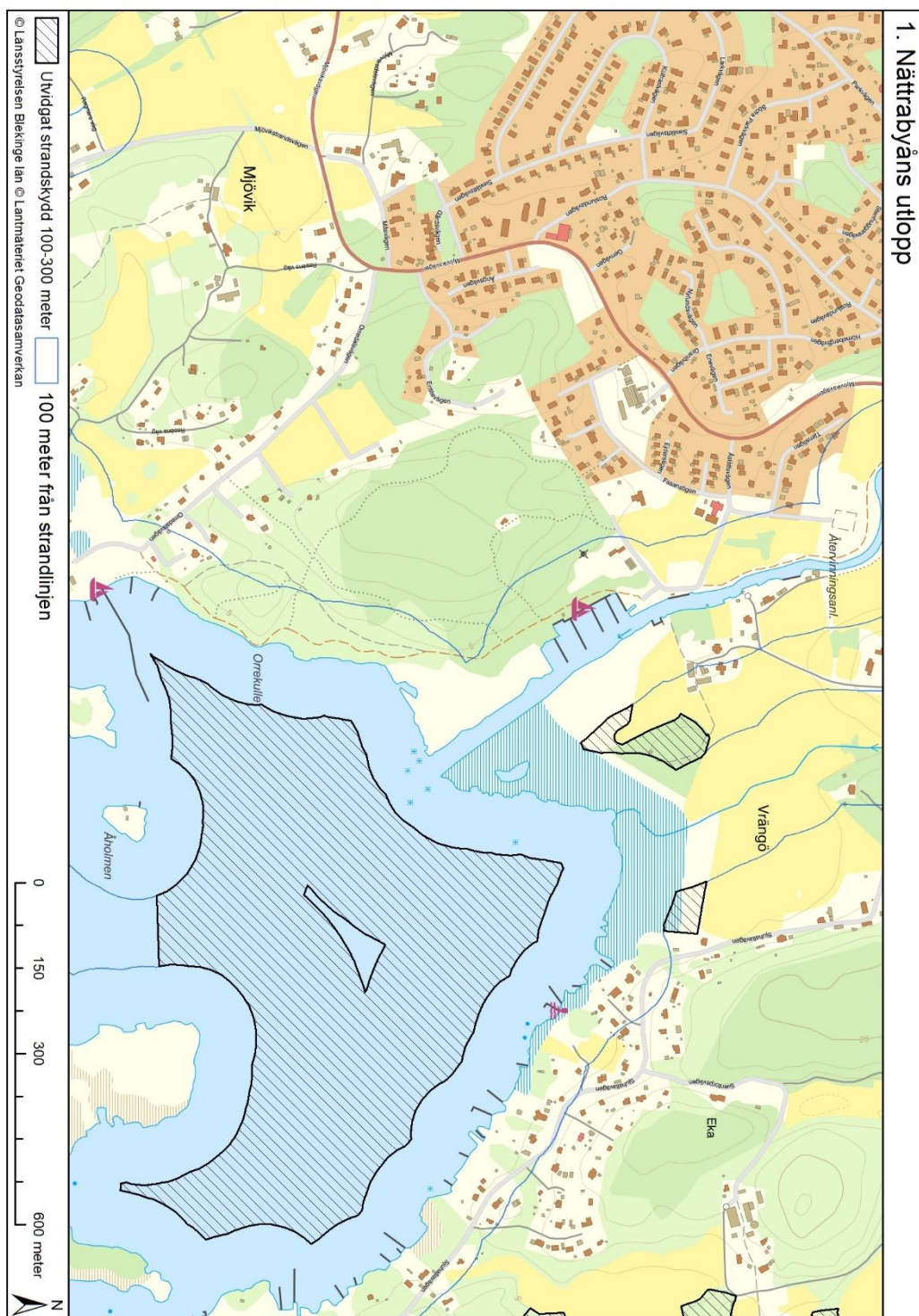
Skyddsvärda träd

Ett 30-tal skyddsvärda träd har noterats i området (i ädellövskogen).

Bedömning Nättrabyåns utlopp

Områdets höga naturvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vatten.

Karta område 1.

2. Sjuhalla - Verstorp - Skärva - Trantorp

Sammanfattning

Ett mångformigt och estetiskt tilltalande herrgårdslandskap i kustbygden. Områdets stora botaniska, zoologiska och ekologiska värden gör det till ett av de, från naturvårdssynpunkt, värdefullaste områdena i Blekinge. Skärva herrgård är tillsammans med den angränsande parken byggnadsminne sedan 1975. Skärva ingår sedan 1998 i Världsarvet Örlogsstaden Karlskrona. Området är även ett populärt utflyktsmål för såväl kommuninvånare som för långväga turister.

Naturvärden

Funktion: Det ädellövskogspräglade herrgårdslandskapet kring Sjuhalla, Verstorp, Skärva och Trantorps gårdar hyser utöver en artrik ädellövskog med bl.a. bok, ek, ask, lind, alm, lönn och avenbok även hagar, lövlundar, våtmarker, strandängar och parkanläggningar. Av särskilt intresse är områdets stora innehåll av gamla, grova eller senvuxna träd, samt förekomsten av s.k. jätteträd. I markerna finns träd med spår efter tidigare hamling. En äldre allé med hästkastanj, ask och lönn ramar in vägen till Skärva gård. Större delen av området är Natura 2000-område och naturreservat. Skogsstyrelsen har avgränsat nyckelbiotoper med ädellövnaturskog, hållmarksskog, och ekhagmark inom Sjuhalla gårds ägor, samt en stor nyckelbiotop med hållmarksskog inom Trantorps gårds ägor. I Danmarksfjärdens inre delar och mellan öar förekommer grunda bottnar (< 3 meter).

Kvalitet: Områdets stora variation ger förutsättningar för många olika livsmiljöer för djur och växter. På de äldre träden förekommer rödlistade arter av lavar, t.ex. bokvårtlav och gammelekslav. Knutna till de grova träden är också de rödlistade arterna läderbagge, skillerticka, tårticka och oxtungssvamp. Insekten taggbock och svampen räfflad nagelskivling är exempel på rödlistade arter beroende av gamla ek- och bokstubbar i halvöppna miljöer. Den rödlistade arten småfibbelbi behöver sandiga, varma platser. Kärr och fuktig lövskog är viktiga livsmiljöer för den fridlysta större vattensalamandern, medan sandödlan (rödlistad och fridlyst) är beroende av torrmarker med rik gräs-/örtvegetation. Lundmiljöerna har en särskilt rik flora med bl.a. blåsippa, sloknunneört, lungört, sårlåka, tandrot och vårlök. Strandängarna, två mindre inom Skärva och en större längst inne i viken i anslutning till Silletorpsåns utlopp, har en typrepresentativ flora med ytterst ett vassbälte och därinnanför en välbetad remsa med bl.a. gåsört, bunge, gulkämpar och salttåg. Längs havsstranden växer bl.a. kavelhirs och rödsäv, båda rödlistade, och i grunt vatten den rödlistade och för Östersjön endemiska kransalgsarten raggsträfsse. Det finns gott om fladdermöss där sex arter har noterats. Området har också en rik och varierad fågelfauna med rödlistade arter bundna till såväl skogliga miljöer som till mer öppna/ halvöppnamiljöer. Nämnas kan de rödlistade arterna mindre flugsnappare och tornseglare. I strandområden, på strandängar, kobbar och öar har de rödlistade arterna småfläckig sumphöna, drillsnäppa, ejder och gråtrut observerats.

Vattenområdet utgörs omväxlande av hård- och mjukbottnar. Mjukbottnarnas kärlväxtdominerade ängar och kransalgsängar är viktiga uppväxtmiljöer för kräftdjur, blötdjur och andra smådjur som i sin tur utgör föda för fisk.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Viktigt med fortsatt beteshävd/slätter av kulturpräglade marker.

511-2910-2019

Friluftsvärden

Funktion: Följ brunvit skyltning från E 22 för att nå Skärva, västerifrån väg 61, österifrån väg 62. Sommartid går skärgåtsbåt från Karlskrona. Vid gränsen till Skärva naturreservat finns parkeringsplats och informationstavla. I området finns ett flertal stigar och en särskilt utmärkt kulturstig som leder från Sjuhalla i söder till Trantorp i norr. På udden Korpanabben finns en iordningställd eldplats.

Danmarksfjärden med öar ingår i inre skärgården väster om Karlskrona, en arkipelag som utgör ett naturligt närreklamationsområde för Karlskronas båtburna befolkning.

Kvalitet: Områdets vackra natur tillsammans med dess säregna äldre byggnader och engelska park gör det till ett mycket populärt besöksmål. Skärva och Verstorp är exempel på lantegendomar som borgare, ämbetsmän och officerare förvärvade i utkanten av staden. Skärva Herrgård är ett av Karlskronas mest särpräglade arkitektoniska verk. Den märkliga byggnaden - en blandning av allmogetradition och högklassisk stil - från slutet av 1700-talet är resultatet av samarbetet mellan viceamiralen och skeppsbyggaren Fredric Henric av Chapman och överamiralen, konstnären och arkitekten Carl August Ehrensvärd. De båda skapade tillsammans flera fantastiska byggnadsverk inom Karlskrona örlogsbas och varv. Förutom huvudbyggnaden finns flera fantasifulla byggnader i engelska parken intill. I anslutning till Skärva gård finns en butik med servering och försäljning av ekologiska varor. I området ges möjligheter till utflykter, upplevelser, strövande och löpning. Andra aktiviteter är bad, fiske och fågelskådning.

Exploateringsgrad

En längre oexploaterad kuststräcka belägen inom Karlskrona tätorts närområde. Norr om Trantorps gård, parallellt med vikens inre del, löper järnvägen, samt väg E 22. Från båda dessa trafikstråk erbjuds en mycket vacker utblick över viken med siluetten av Karlskrona tätort i bakgrunden.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Friluftsliv/Kulturmiljövård K 14 (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Naturresurslagen 2 kap. 6 §

Naturreservat, Skärva

Natura 2000, Skärva

Naturvårdsplan Blekinge, klass 1 och klass 2

Kulturminnesvårdsprogram för Blekinge Län

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass II, kulturmiljövärden klass 1

VMI, Strandområde vid ST. Boråkra

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Byggnadsminnet Skärva herrgård med tillhörande byggnader och parkområde.

Världsarvet Örlogsstaden Karlskrona. Minnesmärke i form av en af Chapmans tilltänkta gravbyggnad.

Herrgårdsmiljöer nära Karlskrona som skapats, och givits ståndsmässig prägel, av i staden verksamma högre officerare och tjänstemän.

Rödlistade arter

Ca 60 lokaler med rödlistade arter

511-2910-2019

Skyddsvärda träd

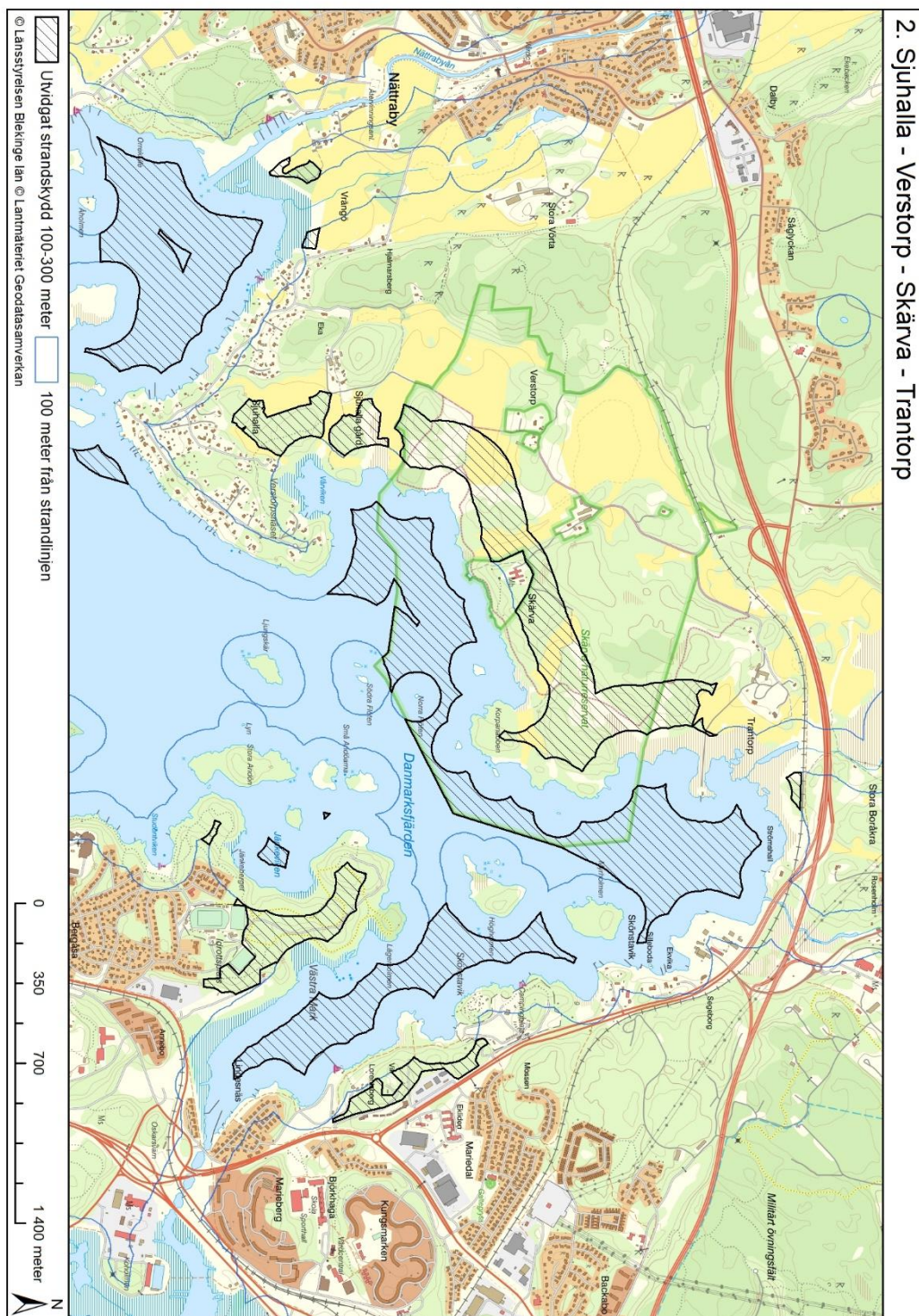
Över tusen skyddsvärda träd

Bedömning Sjuhalla – Skärva – Trantorp

Områdets mycket höga natur/kultur- och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 2.

3. Skönstavik

Sammanfattning

Ädellövskogsklädda kullar med ett ursprung från tidigare äldre ekhagmark. Knutna till de åldriga träden är stora botaniska och zoologiska värden. De trädklädda markerna intill den norra infartsleden till Karlskrona stad, utgör en del av ett för turism avsatt område.

Naturvärden

Funktion: Ekdominerad ädellövskog med ett mycket stort antal äldre, grova träd, rikligt med död ved och skrymslen. Ädellövskogen är avgränsad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Utöver ek finns även bok, avenbok, ask, alm, fågelbär, lönn, sälj, oxel, rönn och apel i trädsiktet. Al tillkommer längs vattnet.

I vattenområdet förekommer grunda bottnar (< 3 meter).

Kvalitet: Av särskild betydelse är den till de äldre lövträden knutna svampfloran och lägre faunan. Av många rödlistade arter kan nämnas skillerticka, oxtungssvamp, läderbagge, ädelguldbagge, smalknäppare och skeppsvarfsflugan. Även bland lavarna finns rödlistade arter som stiftklotterlav.

Vattenområdet utgörs omväxlande av hård- och mjukbottnar. Mjukbottnarnas kärlväxtdominerade ängar och kransalgsängar är viktiga uppväxtmiljöer för kräftdjur, blötdjur och andra smådjur som i sin tur utgör föda för fisk. Vattenområdet är även av stor betydelse för rastande och övervintrande sjöfågel.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Betydelsefullt att information om områdets värden finns tillgänglig för besökare och att dessa anvisas längs mindre känsliga stråk, t.ex. genom markering av gångstigar. En stor del av området ingår i ett sedan länge planerat kommunalt naturreservat.

Friluftsvärden

Funktion: Intill Karlskrona stads norra infartsled, längs Ronnebyvägen, finns Skönstaviks camping och stuguthyrning. En del av denna verksamhet är förlagd i ädellövskogen. I en mindre vik finns en iordningställd badplats med brygga. Sommartid är båttrafiken livlig.

Kvalitet: Ett attraktivt område för övernattning, nära till Karlskrona stadskärna, med goda förutsättningar till bad och promenader.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Se utvecklingsmöjligheter för naturvärden.

Exploateringsgrad

Området är beläget intill Europaväg E 22 där den egentliga stadsbebyggelsen tar vid. Inom ädellövskogen finns flera mindre stugor för uthyrning, samt några större hus för Skönstavik campings pågående verksamhet.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård (3 kap. 6 § MB)
Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

511-2910-2019

Rödlistade arter

Ca 12 lokaler med rödlistade arter, samtliga på fastlandet

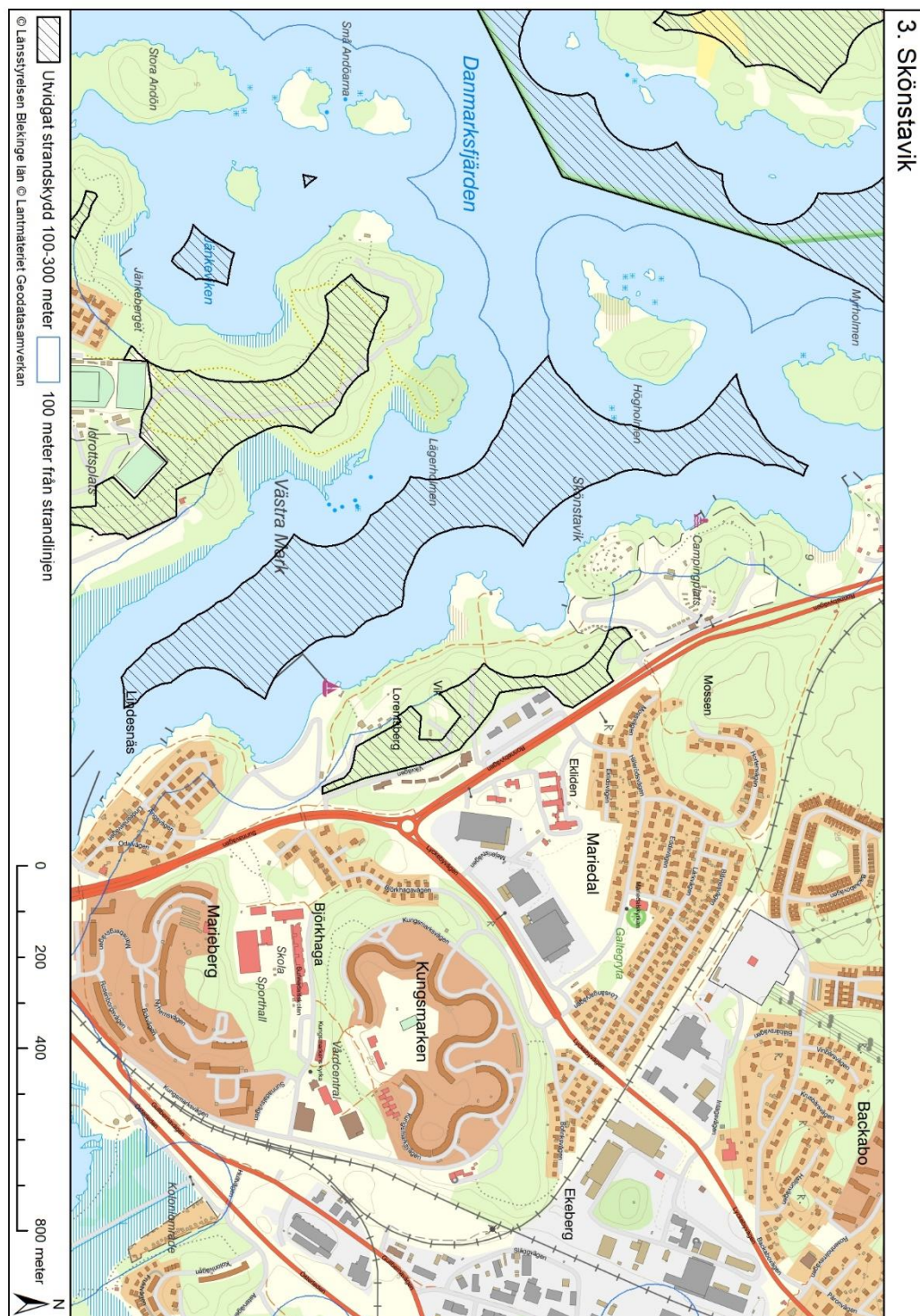
Skyddsvärda träd

Flera hundratal

Bedömning Skönstavik

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 3.

4. Västra Mark

Sammanfattning

Ett tätortsnära friluftsområde vackert beläget på en ädellövskogsbevuxen udde. Västra Mark är av stor betydelse som rekreationsområde för boende i Karlskrona innerstad. Området hyser även mycket höga biologiska värden, främst knutna till äldre träd.

Naturvärden

Funktion: Västra Mark utgörs av en ädellövskogsbevuxen, relativt kuperad och blockrik udde med oregelbunden strandlinje. Nästan hela det berörda området är klassat som nyckelbiotop eller naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsen. Bok dominerar i trädskiktet med stort inslag av ek. Andra förekommande trädarter är avenbok, ask, lönn, björk, fågelbär och al. Skogen innehåller många gamla grova eller senvuxna spärrgreniga träd och rikligt med död ved. Även s.k. jätteträd förekommer. I svackor finns mindre kärr med stillastående vatten. I vattenområdets inre delar och mellan öar förekommer grunda bottnar (< 3 meter).

Kvalitet: Området hyser en värdefull kryptogam- och svampflora med flera rödlistade arter som t.ex. rosa lundlav, koralltaggsvamp och skillerticka, samt en värdefull lägre fauna med bl.a. arterna plattad lövvedborre och prydnadsbock. I fåltskiktet finns de rödlistade örterna bokarv, korskovall och ängsskära.

Vattenområdet utgörs omväxlande av hård- och mjukbottnar. Mjukbottnarnas kärlväxtdominerade ängar och kransalgsängar är viktiga uppväxtmiljöer för kräftdjur, blötdjur och andra smådjur som i sin tur utgör föda för fisk.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Områdets mest skyddsvärda delar bör bevaras långsiktigt genom bildande av ett kommunalt naturreservat.

Friluftsvärden

Funktion: Västra Mark är beläget inom Karlskrona stadskärna, norr om bostadsområdet Bergåsa och högskolan Campus Gräsvik. Inom rekreationsområdet Västra Mark, finns fotbollsplaner, elljusslinga, samt en markerad vandringsled, den s.k. Wämöleden. Wämöleden som går genom olika grönområden i Karlskrona stad iordningställdes genom statligt bidrag (LONA). Av den totalt ca tio km långa leden sträcker sig ca tre km inom friluftsområdet Västra Mark. Längs leden finns informationsskyltar, grillplatser och bänkar utplacerade, de senare ofta med vacker utblick över Danmarksfjärden. Karta över Wämöleden finns att hämta via kommunens hemsida. I Studentviken finns anordnad badplats med toalett. Parkeringsplatser finns vid badplatsen, samt i anslutning till idrottsplatser.

Kvalitet: Ett mycket inbjudande och vackert område för rekreation, inte minst med alla utblickar över fjärden. Här finns förutsättningar till stillhet, utflykter, upplevelser, strövande, löpning, orientering, spela fotboll, bär- och svamplockning, bad och fiske.

Exploateringsgrad

Området är inte exploaterat. I anslutning till friluftsområdet finns tätbyggda bostadsområden och hårt trafikerade vägar.

Dokumenterade värden

511-2910-2019

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering
Skogsstyrelsen, Inventering av Naturvärdesobjekt

Rödlistade arter

Ca 16 lokaler med rödlistade arter, samtliga på fastlandet

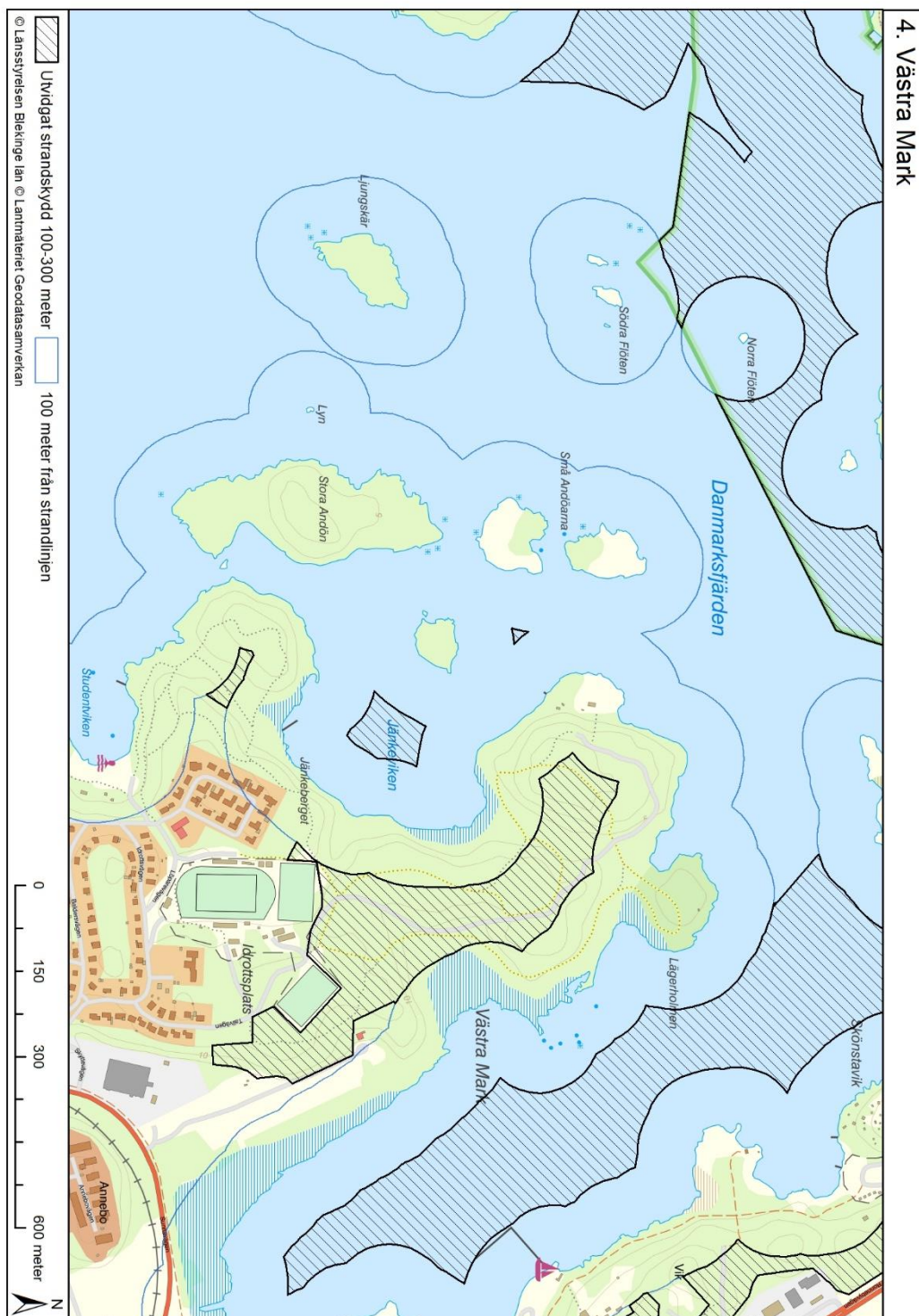
Skyddsvärda träd

Ett stort antal skyddsvärda träd har registrerats inom området.

Bedömning Västra Mark

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 4.

5. Verkö, Bergudden

Sammanfattning

Ett flikigt mindre kustområde med två ädellövsskogsbevuxna höjder (40 m.ö.h.) och en uppgrundad, vassbevuxen f.d. havsvik. Området har höga biologiska värden, samt är av betydelse för friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: En äldre naturskogsartad ädellövskog dominerad av bok och ek. I trädskiktet finns även mindre inslag av andra trädslag som avenbok, björk, rönn och fågelbär. Skogsstyrelsen har avgränsat övervägande del av skogen som nyckelbiotop och objekt av naturvärde. Berguddens södra del som är Natura 2000-område är även biotopskyddsområde. I områdets norra del är en vassbevuxen våtmark, en f.d. havsvik på ca 200 m x 100 m.

Kvalitet: Ädellövskogen har ett rikligt innehåll av gamla grova eller senvuxna träd, varav ett stort antal har håligheter och hackmärken efter hackspettar. Ofta är träden inslingrade av murgröna och kaprifol. Knutna till de äldre träden är många rödlistade arter lavar, svampar och insekter, däribland gammelekslav, matt pricklav, skillerticka, ekticka, oxtungssvamp och läderbagge. Särskilt Berguddens södra del är blockrik och har en rik förekomst av skrymslen. Ädellövskogen har även en värdefull kärlväxtflora med lundarter som blåsippa, lundslok och buskstjärnblomma. Våtmarkens stora vassbälte hyser viktiga livsmiljöer för många fågelarter.

Friluftsvärden

Funktion: Verkö, belägen vid Lyckebyfjärden, ca 2,2 km fågelvägen från Karlskrona centrum, har sedan 1969 broförbindelse till fastlandet. Naturområdet Verkö, Bergudden är tillsammans med naturområdet Verkö, Näsmarken - Grimskula (se område 7) av stor betydelse för närboendes möjligheter till rekreation. I Lyckebyfjärden, mellan Verkö och Hästö, finns på havsbotten en spärranläggning från tidig medeltid. Spärranläggningen består av pålar i ett stråk som är fem meter brett och 230 m långt.

Kvalitet: Verkö, Bergudden är ett vackert område för rekreation, inte minst med utblickarna över fjärden. På Verkö finns förutsättningar till strövande/promenader, löpning och orientering. Här finns även möjlighet att hyra kajak.

Exploateringsgrad

Verkö är som helhet kraftigt exploaterad. Ön innehåller utöver hamn- och industriområde även bostadsområden. Verköleden, som delar ön, är en transportlänk för tung fordonstrafik. Området Verkö - Berguddens strandsträcka är till stor del ianspråktagen av bostadsbebyggelse, där varje tomt har sin egen brygga. Det finns ytterligare något hus inne i skogsmarken.

Dokumenterade värden

Natura 2000, Bergudden
Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering
Skogsstyrelsen, Biotopskydd
Skogsstyrelsen, Inventering av Naturvärdesobjekt

511-2910-2019

Fornlämningar

Pålspärranläggning och fartygslämning mellan Verkö och Hästö,

Rödlistade arter

Drygt 50 lokaler med rödlistade arter

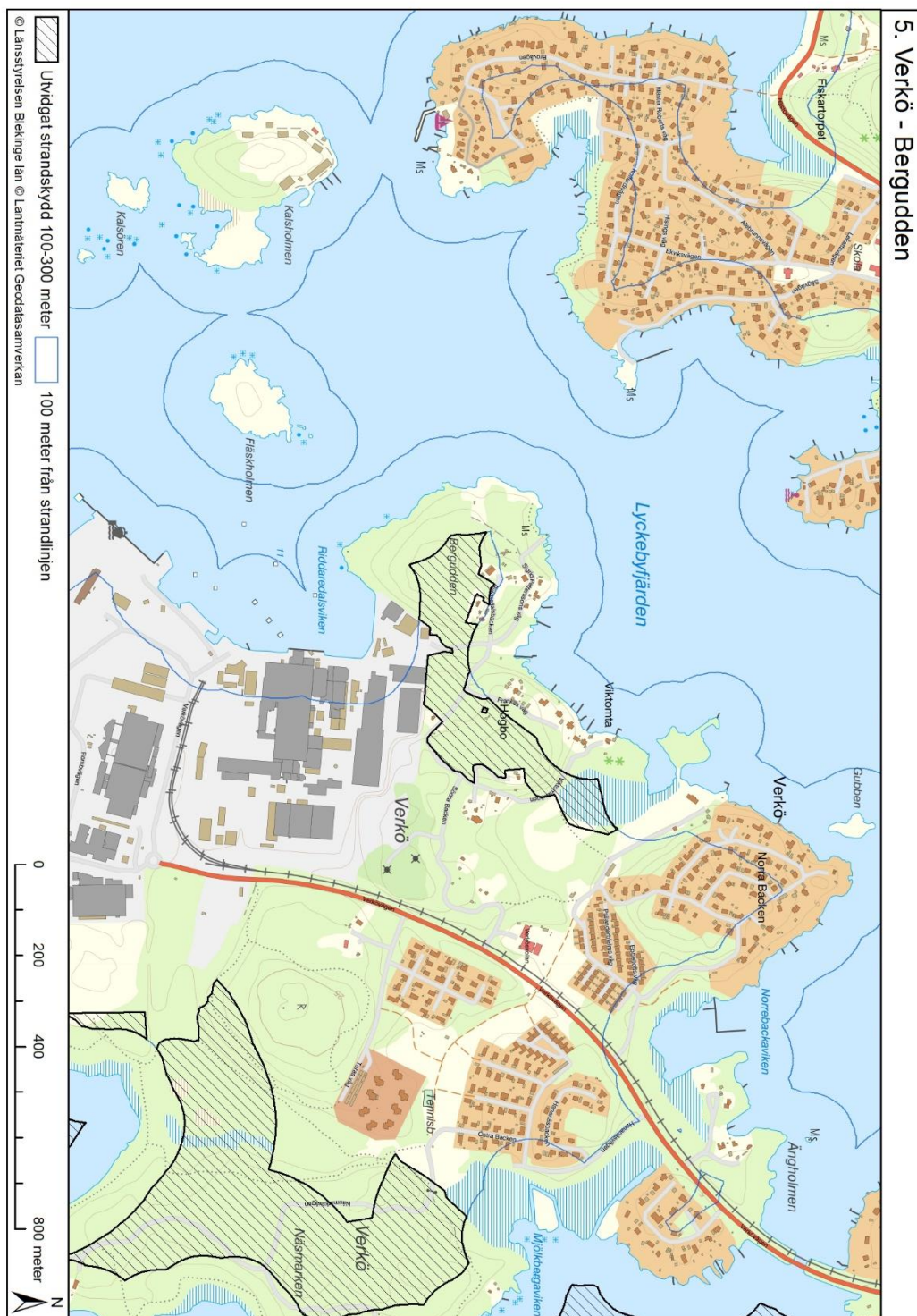
Skyddsvärda träd

Flera hundratal

Bedömning Verkö, Bergudden

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land.

Karta område 5.

6. Verkö, Näsmarken - Grimskula

Sammanfattning

Ädellövnaturskog och inslag av lövsumpskog på Verkös östra sida, längs en buktig kustlinje med i söder två utskjutande uddar och mellanliggande Torpviken. Området har höga biologiska värden, främst knutna till gamla träd, och är av stor betydelse för friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: En i huvudsak sammanhängande, luftig variation av bokskogar och ekskogar. Ekskogen förekommer vanligen på mager mark och med stort inslag av kaprifol, murgröna och enbuskar. Även tall blandar sig med ek i de torra hällmarkspartierna. Andra förekommande trädarter är oxel, fågelbär, ask, alm, lönn, getapel, björk samt al på fuktig mark. Näsmarken ingår i Natura 2000. Näsmarken och udden Grimskula är av Skogsstyrelsen avgränsade som nyckelbiotoper, samt i mindre omfattning som objekt av naturvärde. Den inre delen av Torpviken, som ligger väl skyddad mot vind och vågor, kantas av breda vassbälten. Det egentliga Grimskula är en grotta som leder in under en mycket säregen och geologiskt skyddsvärd blockanhopning på halvöns södra del. I omgivande vatten finns grunda bottnar (< 3 meter).

Kvalitet: Ädellövskogen har ett rikligt innehåll av gamla grova eller senvuxna träd, varav ett stort antal har håligheter och hackmärken efter hackspettar. Många träd är skadade och rötade, vilket gynnar flera rödlistade vedsvampar och insekter som t.ex. ekticka, saffransticka, oxtungssvamp, läderbagge och blåglänsande svartbagge. Lavar är en annan artgrupp som också gynnas av förekomsten av gamla träd och i området finns bl.a. de rödlistade arterna gammelekslav, gul dropplav och matt pricklav. Inom området har flera fladdermusarter observerats, däribland trollpipistrell, dvärgpipistrell och den rödlistade arten fransfladdermus. Inom ädellövskogens näringsrikare delar finns en värdefull flora med lundarter som blåsippra, lundslok och buskstjärnblomma. De grunda havsområdena är värdefulla som yngelplatser för fisk.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Natura 2000-området Näsmarken och Grimskulaområdet bör bevaras långsiktigt genom bildande av kommunala naturreservat.

Friluftsvärden

Funktion: Verkö, belägen vid Lyckebyfjärden, ca 2,2 km fågelvägen från Karlskrona centrum, har sedan 1969 broförbindelse till fastlandet. Naturområdet Verkö, Näsmarken - Grimskula är tillsammans med naturområdet Verkö, Bergudden (se område 6) av stor betydelse för närboendes möjligheter till rekreation och friluftsliv. Områdets skönhet och välutvecklade stigsystem lockar också besökare från Karlskronas övriga stadsnära delar.

Kvalitet: Verkö, Näsmarken - Grimskula är ett sammanhängande skogsområde som genom sin relativa storlek ger möjlighet till lite längre promenader. Längs kustlinjen finns många vackra utblickar mot Knösö i öster. I området ges möjligheter till utflykter, upplevelser, strövande, löpning och orientering. Andra aktiviteter är bad från klippor, fiske och fågelskådning. På Verkö finns även möjlighet att hyra kajak

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Området bör göras mer lättillgängligt genom förbättrade parkeringsmöjligheter.

511-2910-2019

Exploateringsgrad

Verkö är till mycket stor del kraftigt exploaterad. Ön innehåller utöver hamn- och industriområde även bostadsområden. Verköleden, som delar ön, är en transportlänk för tung fordonstrafik. Området Verkö-Näsmarken - Grimskula är till största delen oexploaterad. Längs Näsmarkens östra strandlinje finns fyra tomter med hus. Längst ut på Grimskula udde finns också en byggnad.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård (3 kap MB), udden Grimskula
Natura 2000, Näsmarken
Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering
Skogsstyrelsen, Inventering av Naturvärdesobjekt
VMI, Strandområde på Verkö

Kulturlämningar

Minnesmärke, kategori ristning, hållmålning, monument
Fyndplats (trolig bosättning)

Rödlistade arter

Drygt 60 lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd

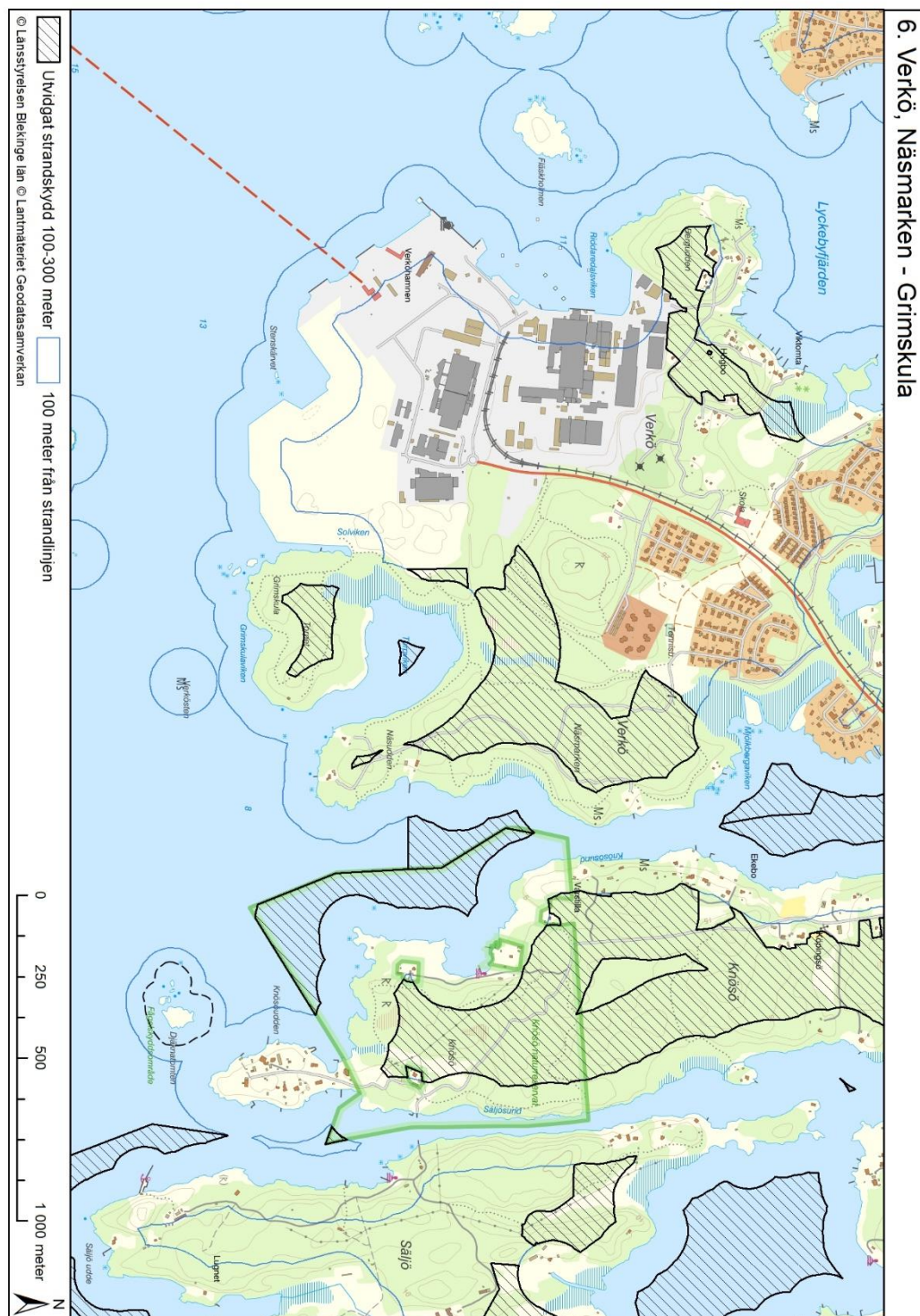
Flera hundratal

Bedömning Verkö, Näsmarken - Grimskula

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

511-2910-2019

Karta område 6.

7. Knösö

Sammanfattning

En långsträckt udde med naturmiljöer präglade av flerhundraårig hävdkontinuitet. Vid sidan av landskapshistoriska och landskapsestetiska värden har Knösö mycket höga naturvärden och är av stor betydelse för friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: Knösö udde utgörs av en ca.20 meter hög bergrygg som i nordsydlig riktning sträcker sig ut i havet mellan Verkö och Säljö. Uddens långa kontinuitet som utmarksbete kan avläsas i trädskiktet som domineras av betespräglade ekar, med inslag av björk, bok, oxel, rönn, hassel, en och vildapel. Bergsryggens krön domineras av hällmark och ljunghed. På den magra jorden växer karakteristiskt lågvuxna ekar och enbestånd. Snår av nypon, hagtorn och björnbär täcker mindre områden. I svackor och sänkstråk finns flera mindre kärr. I delar, där hävden sedan decennier uteblivit, har tätare skog utvecklats. Förekommande beteshävdade naturtyper, förutom ekhagmark, är buskrik utmark, blandlövhage, öppen hagmark, betad skog och havsstrandäng. Längs den grunda Torpavikens stränder växer omfattande vassbälten. I norr och i söder finns två naturreservat, Prästamarken och Knösö, det senare är även Natura 2000-område. Skogsstyrelsen har på Knösö avgränsat tre nyckelbiotoper och en mindre sumpskog. I omgivande vatten finns grunda bottnar (< 3 meter).

Kvalitet: Knösö med sin stora variation av naturtyper ger förutsättningar för många olika livsmiljöer för djur och växter. Ekjättarna och övriga gamla, grova och eller senvuxna träd hyser många rödlistade arter vedsvampar och lavar som t.ex. ekticka, oxtungssvamp, korallticka, skillerticka, gammelekslav och ädellav. Den rödlistade dammfladdermusen och de rödlistade fjärilsarterna lövskogsnunna och silversmygare har observerats inom området. De mindre våtmarkerna är viktiga livsmiljöer för den rödlistade långbensgrodan. I glesare ekskog är murgröna och kaprifol vanligt förekommande. Här finns även mer välutvecklade hasselbestånd. Inom öppnare beteshävdade delar finns fältskikt med indikatorarter som ängsnattviol (rödlistad), Adam och Eva, jungfrulin, blåsuga, knägräs, darrgräs och hirsstarr, medan strandängarna bl.a. hyser indikatorarter såsom gåsört, gulkämpar, havssälting, spikblad, bunge och salttåg. Strandängarna och den grunda Torpaviken med sin omfattande vassbård är betydelsefulla för många fågelarter.

De grunda havsområdena är värdefulla som yngelplatser för fisk.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Viktigt med fortsatt beteshävd av kulturpräglade marker. De mest skyddsvärda delarna av halvön, norr om naturreservatet, bör bevaras långsiktigt genom någon form av områdesskydd.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E22 tar man av vid skylt för väg 64, följer mot Centrum och sedan Verkö, svänger vänster mot Knösö och fortsätter vägen utmed udden. Prästamarkens naturreservat i områdets norra del nås via mindre väg söderut från Lösens kyrka. Parkeringsplatser finns i anslutning till båda naturreservaten. Från dessa utgår markerade vandringsleder. Knösö naturreservat erbjuder också rastplatser, toalett och badplats. Vid Säljösund finns färjeförbindelse med Säljö, samt brygga för småbåtar. Fornlämningarna inom området visar att människor sedan tidig ålder bott och verkat i detta innerskärgårdsområde med smala och flikiga havsvikar som tränger djupt in i landet.

511-2910-2019

Kvalitet: Området som omfattar ett större, sammanhängande, tätortsnära och vackert kulturlandskap är ett omtyckt friluftslivs- och rekreationsområde. Från Lyckeby finns ett väl utvecklat stigsystem såväl mot Prästamarken i öster som söderut längs Knösö. I området ges möjligheter till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, löpning, bad, bär- och svampplockning, fiske och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Iordningställa en markerad vandringsled längs Knösö, från Lyckeby i norr till Knösö naturreservat i söder.

Exploateringsgrad

Området är oexploaterat med undantag för sju tomter med hus, varav fyra med strandtomt. Utanför området, längs Knösös västra strand, ligger ett pärlband med bebyggda tomter. Knösös sydligaste udde omfattas av detaljplan.

Dokumenterade värden

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Naturreservat, Prästamarken

Naturreservat, Knösö

Natura 2000, Knösö

Naturvårdsplan Blekinge, klass II och klass III

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, kulturmiljövärden klass II

VMI, Strandområde i Torpaviken

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

Skogsstyrelsen, Sumpskogsinventeringen

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Fyndplats för flintyxa.

Fornlämningar

Område med fossil åkermark, elva gravanläggningar (bronsålder, järnålder), hållristning.

Rödlistade arter

Ca 60 lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd

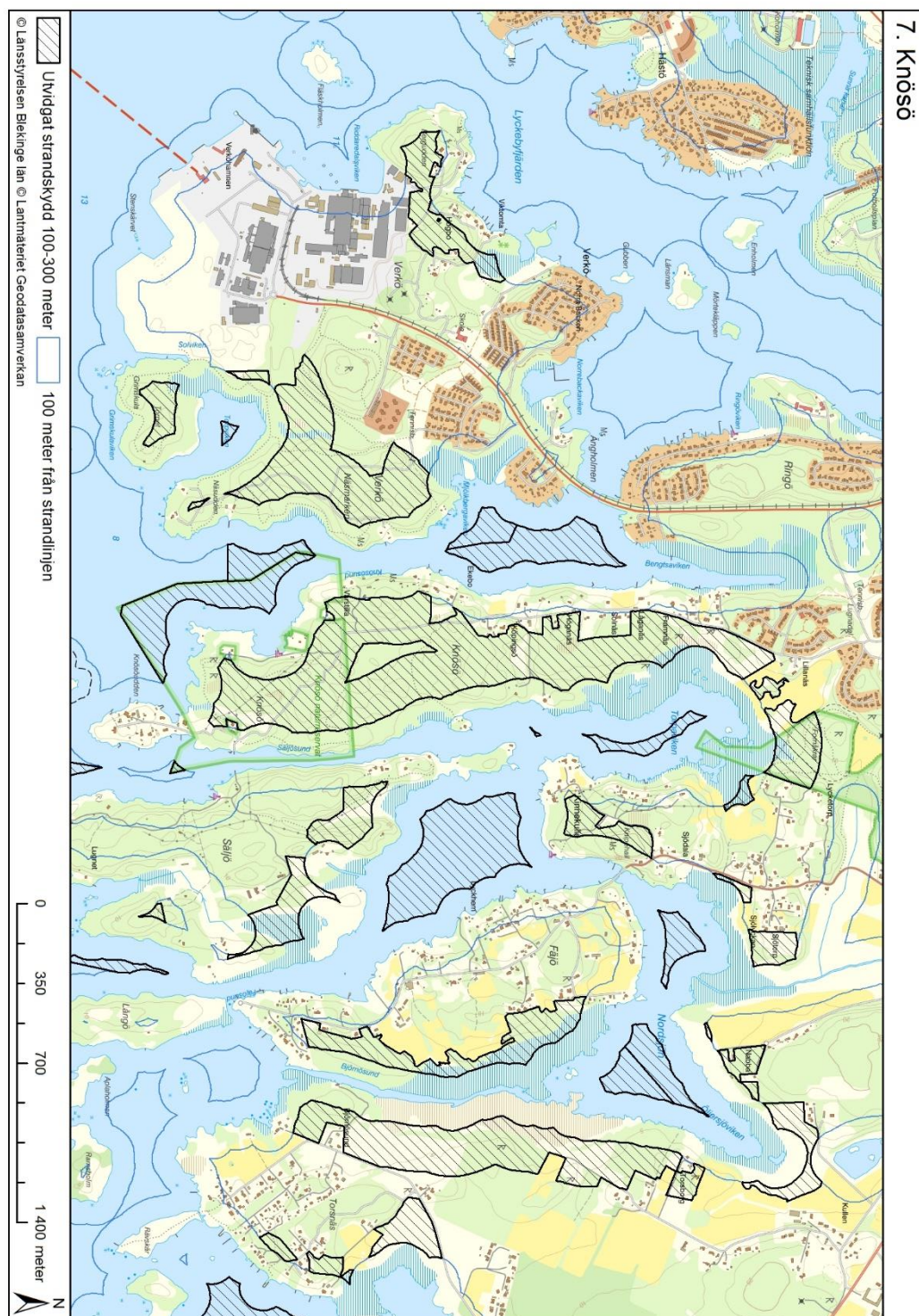
Ca 800 skyddsvärda träd inom naturreservaten Prästamarken och Knösö.

Inte inventerat inom övriga delar.

Bedömning Knösö

Områdets mycket höga natur- och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 7.

8. Knipehall

Sammanfattning

Knipehall udde är en del av ett lummigt innerskärgårdsområde med havsvikar, som tränger djupt in i landet. Udden utgörs i norr av en bergsrygg vars kraftiga, ostliga sluttning är ett populärt övningsområde för utövare av sporten klättring. Utöver uddens väsentliga betydelse för friluftslivet hyser området höga naturvärden, särskilt inom den lövskogslund som tar vid i söder.

Naturvärden

Funktion: Lövskogslunden (4 ha) är avgränsad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Ek och hassel dominerar. Inslaget av bok är relativt stort medan arter som avenbok, ask, fågelbär, asp och tall förekommer i mindre omfattning. Inom nyckelbiotopen finns många gamla, grova träd, jätteträd, samt rikligt med bärande buskar och död ved. Bergsryggen som löper i nord-sydlig riktning utgörs av en hållmarksmosaik med omväxlande berg i dagen och en lågväxt hållmarksskog av främst ek, tall och en.

Kvalitet: De gamla lövträden hyser rödlistade arter som skillerticka. Längs stranden finns flera lokaler med den tidigare rödlistade kärlväxten vårkällört. Växtlighetens varierade slutenhet med vindskyddade öppnare ytor, artrika brynmiljöer, samt tillgången till hålträd är betydelsefulla förutsättningar för områdets rika fladdermusfauna. Nio olika fladdermusarter har observerats, däribland dammfladdermus och sydfladdermus, båda rödlistade. Den rödlistade kransalgen raggsträffe, som växer på grunda mjuk- och sandbottnar, har noterats i sundet mellan Knipehall och Fäjö.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Växtplatser för vårkällört bör hävdas genom röjning av uppväxande och beskuggande buskar och träd för att förhindra igenväxning.

Friluftsvärden

Funktion: Knipehall är beläget fågelvägen ca 6 km öster om Karlskrona centrum. Från Karlskrona kör man väg E 22 mot Kalmar och tar av höger mot Lösen kyrka/Fäjö. Efter passering av Sjödala tar man av till höger mot Kinnekulle fram till en större parkeringsplats. Härifrån leder en större stig/mindre väg fram till Knipehalls badplats. Vid badplatsen finns bryggor, hopptorn och grillplats. Klätterväggen, som är en ca 100 meter bred och 15 meter hög klippa vid vattnet, nås lättast från bron till Fäjö. Ett 30-tal klätterleder bjuder på utmaningar i de flesta grader. Nedanför klippan finns bryggor för fritidsbåtar.

Kvalitet: Knipehalls badplats och klätterklippa har hög besöksfrekvens. I området ges också möjligheter till utflykter, upplevelser, strövande/promenader, löpning och fiske.

Exploateringsgrad

Inom området finns i nordost, intill vägen till Fäjö, en tomt med hus. För övrigt, med undantag för båtbygg och anordningar i anslutning till badplatsen, är området oexploaterat.

Dokumenterade värden

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Naturvårdsplan Blekinge, klass III

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet, klass I

511-2910-2019

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

Kulturlämningar

Minnesmärke i form av ett järnkors

Rödlistade arter

Ca 6 lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd

Inte inventerat

Bedömning Knipehall

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

9. Fäjö

Sammanfattning

Ett vackert, ålderdomligt präglad kulturlandskap i en lummig innerskärgård. Längs strandlinjen utbreder sig ett vidsträckt våtmarksområde med fuktängar, havsstrandängar och upp till drygt 200 meter djupa sammanhängande vassar. Vid sidan av höga landskapsestetiska värden, landskapshistoriska värden och naturvärden är området av betydelse för friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: Fäjös mjuka sluttning mot öster innehåller en mosaik av hagmark, ädellövskog, hållmarker, dungar och lundar, gränsande till åkermark. Träd- och buskskikt är artrikt med förekomst av bl.a. ek, bok, sälg, asp, oxel, björk, lönn, ask, fågelbär, apel, päron, rönn, tall, en, hassel, hagtorn, nyponros, björnbär, slån samt längs stranden al. Längst i söder har en tidigare beteshävdad skog tätat till en bokskog. Det upp till drygt 200 meter djupa sammanhängande vassbältet sträcker sig ca en km längs Fäjös östra strand. Längs fastlandet på andra sidan sundet sträcker sig ett i omfattning motsvarande vassbälte, vilket medger ett endast mycket smalt stråk med öppet vatten i sundet på ca 20-30 meter. Närmast strandlinjen löper en smal remsa med fuktäng och havsstrandäng.

Kvalitet: Områdets olika livsmiljöer ger förutsättningar för många växtsamhällen, samt en fauna knuten till respektive växtsamhälles arter. Betespräglade delar hyser en kärlväxtflora med indikatorarter som t.ex. darrgräs, jungfrulin, ängsvädd och stor blåklocka medan gullviva växer i kantzoner och i mer lundartade miljöer.

Torrängsarter som tulkört, styvmorsviol, kärleksört och mandelblom växer på magrare hållmarker. Landskapets stora variation med en varierad ädellövrik miljö, småbiotoper som bryn och trädridåer är betydelsefulla förutsättningar för områdets rika fladdermusfauna. Nio olika fladdermusarter har observerats, däribland dammfladdermus och sydfladdermus, båda rödlistade. Det grunda (< 3 meter) vassbevuxna vattenområdet mellan Fäjö och fastlandet i öster, är en viktig yngelplats för fisk och utgör en värdefull livsmiljö för häckande småfåglar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturlandskapet och arterna knutna därtill är traditionell beteshävd av betydelse. Igenväxande delar är i behov av restaureringsåtgärder.

Friluftsvärden

Funktion: Fäjö är beläget fågelvägen drygt 6 km öster om Karlskrona. Från Karlskrona kör man väg E 22 mot Kalmar och tar av höger mot Lösen kyrka/Fäjö.

Kvalitet: Fäjös östra sida, som omfattar ett större, sammanhängande och vackert kulturlandskap, har höga kvalitéer som rekreatjonsområde. I området ges möjligheter till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, löpning, bär- och svampplockning och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Iordningställa en markerad vandringsled från Knipehall badplats i norr till Fäjö bokskog i söder.

Exploateringsgrad

Området är oexploaterat. Däremot är Fäjös norra, västra och södra strandområden i sin helhet ianspråktagna av tomter med bebyggelse.

Dokumenterade värden

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)
Naturvårdsplan Blekinge, klass III
Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I
VMI, Strandområden kring Nordsjön
Ängs- och betesmarksinventering
Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Fossil åkermark/röjningsröseområde

Rödlistade arter

Inte inventerat

Skyddsvärda träd

Inte inventerat

Bedömning Fäjö

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet. Uppförande av en GC-bro mellan Fäjö och Torsnäs skulle öka tillgängligheten mellan områdena.

10. Säljö

Sammanfattning

Säljö är en av de största öarna i östra Karlskronas lummiga innerskärgård. Längs öns västra sida sträcker sig en karg höjdrygg medan ett vackert, ålderdomligt kulturlandskap och vidsträckta våtmarker präglar öns norra och östra delar. På Säljö finns sedan 1949 en barnkoloni med verksamhet som bedrivs än idag. Vid sidan av höga landskapsestetiska värden, landskapshistoriska värden och naturvärden är området av stor betydelse för rekreation och friluftsliv.

Naturvärden

Funktion: Området utgörs i söder av två i havet utskjutande uddar, s.k. urbergsryggar (20 respektive 15 m.ö.h.) med en exponerad hållmarksmosaik. Den glest förekommande högre vegetationen växer i sprickor eller på mycket tunna jordlager. Öns östra och nordliga delar består av ett kulturlandskap, utvecklat kring mindre ensamgårdar, med omväxlande åkermarker, hagmarker, dungar, lundar och vidsträckta fukt- och havsstrandängar. Endast en till ytan mindre del hävdas dock idag. Komplexiteten i förutsättningar ger sammantaget ett artrikt träd- och buskskikt. Ek, tall, oxel, rönn och en är karaktärsarter för de magra bergsryggarna, på näringsrikare mark tillkommer bok, björk, asp, sälg, kaprifol och björnbär. Alm, ask, vildapel, hagtorn, fågelbär och rosor växer i lundar och hagmarker. På fuktig mark längs låglänta stränder tillkommer al. I omgivande vatten finns grunda bottnar (< 3 meter). De rödlistade arterna mindre hackspett och mindre ekbock har noterats.

Kvalitet: Områdets många olika typer av livsmiljöer ger förutsättningar för stor diversitet i kärlväxtfloran. Hållmarkerna hyser arter knutna till torrängar och hedar som fårsvingel, kärleksört, styvmorsviol, nagelört och ljung, ädellövskogen har en vårflora med vitsippa och svalört, samt en lundflora med t.ex. bredbladiga gräs, buskstjärnblomma, tandrot och lundviol. I hagmarkerna växer bl.a. gullviva, gulmåra, liten blåklocka och jungfrulin medan krypven, havssälting, kärresälting och gulkämpar är hävdindikatorarter inom havsstrandängarna. Såväl småfågel- som sjöfågelfaunan torde p.g.a. förekomsterna av lämpliga livsmiljöer hysa ett flertal arter. Någon fågelinventering har inte genomförts i sin helhet på Säljö, men inom Säljös sydvästra udde har bl.a. större hackspett, svarthätta, lövsångare, stjärtmes, bofink, rödhake och sädesärla noterats. De grunda havsområdena är värdefulla som yngelplatser för fisk.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturlandskapet och arterna knutna därtill är traditionell hävd som beteshävd av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E22 tar man av vid skylt för väg 64, följer mot Lyckeby centrum och sedan mot Verkö, svänger vänster mot Knösö och fortsätter vägen längs Knösö udde fram till Knösö brygga. Överfarten är 100 meter och tar ca 1 minut med båt. På Säljö finns sedan 1949 Karlskrona barnkoloni. Förutom kolonin finns även en kursgård. Under vår och höst hyrs anläggningarna ut till skolor, föreningar, företag med flera. Iordningställd badplats med bryggor finns på Säljös västra sida, ca 50 meter söder om båtförbindelsen till Knösö. I anslutning till Försvarsmaktens gamla radaranläggning på södra spetsen av Säljö drivssommartid restaurangverksamhet. Här finns även en gästhamn.

511-2910-2019

Kvalitet: Säljö som är tillgängligt sommartid även för dem som inte själva har båt, är ett mycket attraktivt rekreationsområde. I området ges möjligheter till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, löpning, bär- och svampplockning, bad och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Iordningställa en markerad vandringsled.

Exploateringsgrad

Inom område med utvidgat strandskydd finns anläggningar tidigare tillhörande försvaret, två gårdar och ca 11 sommarstugor.

Dokumenterade värden

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)
Naturvårdsplan Blekinge, klass III
Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I
VMI, Strandområde på Säljö
Ängs- och betesmarksinventering
Ängs- och hagmarksinventering

Fornlämningar

Boplatser (stenåldern/bronsåldern/järnåldern)

Rödlistade arter

Endast ett par arter är noterade, men området är inte inventerat.

Skyddsvärda träd

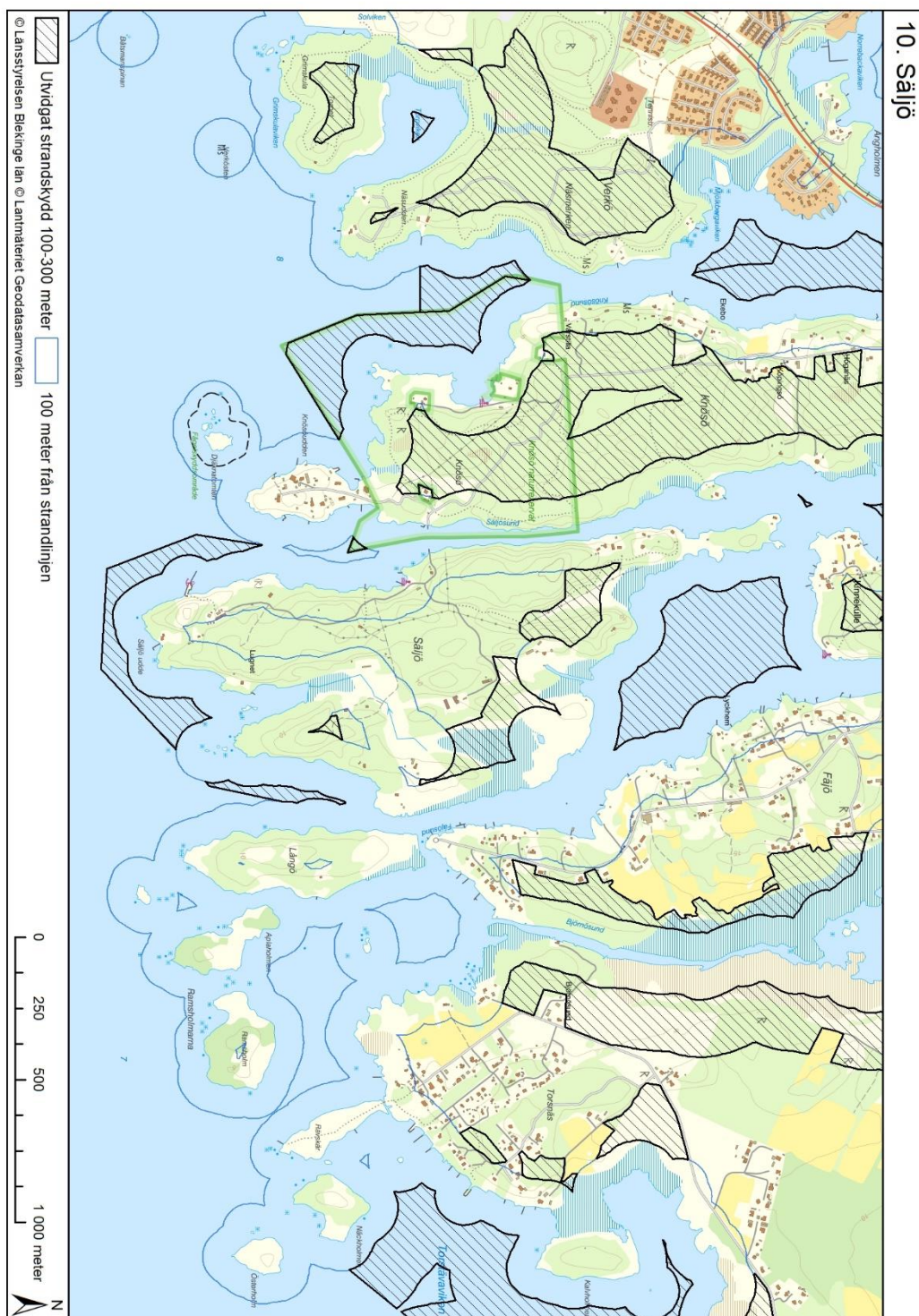
Skyddsvärda träd förekommer, men området är inte inventerat.

Bedömning Säljö

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 10.

11. Sjölyckan - Ölgersjö

Sammanfattning

Ett litet men vackert landskapshistoriskt och biologiskt värdefullt kulturlandskap med hagmarker, åkrar och ett vidsträckt våtmarksområde längs Nordsjön och Ölgersjöviken.

Naturvärden

Funktion: Hagmarkerna varierar från torr och bergigt underlag till friskt och mer näringsrikt. Variationen är även stor i öppenhet med omväxlande gles trädskikt och tätt skogsbevuxna delar. I träd- och buskskikt ingår bl.a. ek, bok, björk, oxel, rönn, rosor och björnbär. Vassarna, fuktängarna och havsstrandängarna är av stort värde för häckande småfåglar, sjöfåglar och vadare. I angränsande vatten finns grunda bottnar (< 3 meter).

Kvalitet: Hagmarkerna innehåller indikatorarter för naturvärden som jungfru Marie Nycklar, korskovall (rödlistad), ängsskära (rödlistad) och jungfrulin, medan strandängarna hyser arter som gulkämpar, kärrsälting, strandkämpar, gåsört, strandkrypa och krypven. I havet, på grunda bottnar, växer den rödlistade kransalgen raggsträfsse. Området, med dess varierade vegetationsstruktur kombinerat med tillgången på grunda näringsrika vikar och vattendrag, utgör en attraktiv miljö för fladdermöss. Bland områdets åtta noterade arter är bl.a. den rödlistade dammfladdermusen. I området förekommer även den rödlistade mindre hackspetten. Ytterligare flera rödlistade fågelarter har observerats, de flesta som rastande eller födosökande. Våtmarkerna i anslutning till Lillåns nedre del är viktiga för bl a vadarfåglar och änder. De grunda havsbottnarna är värdefulla som yngelplatser för fisk.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturlandskapet och arterna knutna därtill är traditionell beteshävd av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E22 och rondellen vid Lösens kyrka, kör man söder ut, förbi kyrkan och vidare mot Sjötorp. Området nås även från öster, där man tar av från väg E 22 vid Ölgersjö.

Kvalitet: Området är av betydelse som ströv- och rekreationsområde, främst för närboende. Fågellivet ger goda möjligheter till fågelskådning.

Exploateringsgrad

Inom området finns tre bebyggda tomter. Främst väster och öster, men även norr om området, finns partier med samlad bebyggelse.

Dokumenterade värden

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)
Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I
VMI, Strandområden kring Nordsjön
Ängs- och betesmarksinventering
Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

511-2910-2019

Fossil åkermark/röjningsröseområde

Rödlistade arter

Ca fyra lokaler med rödlistade arter

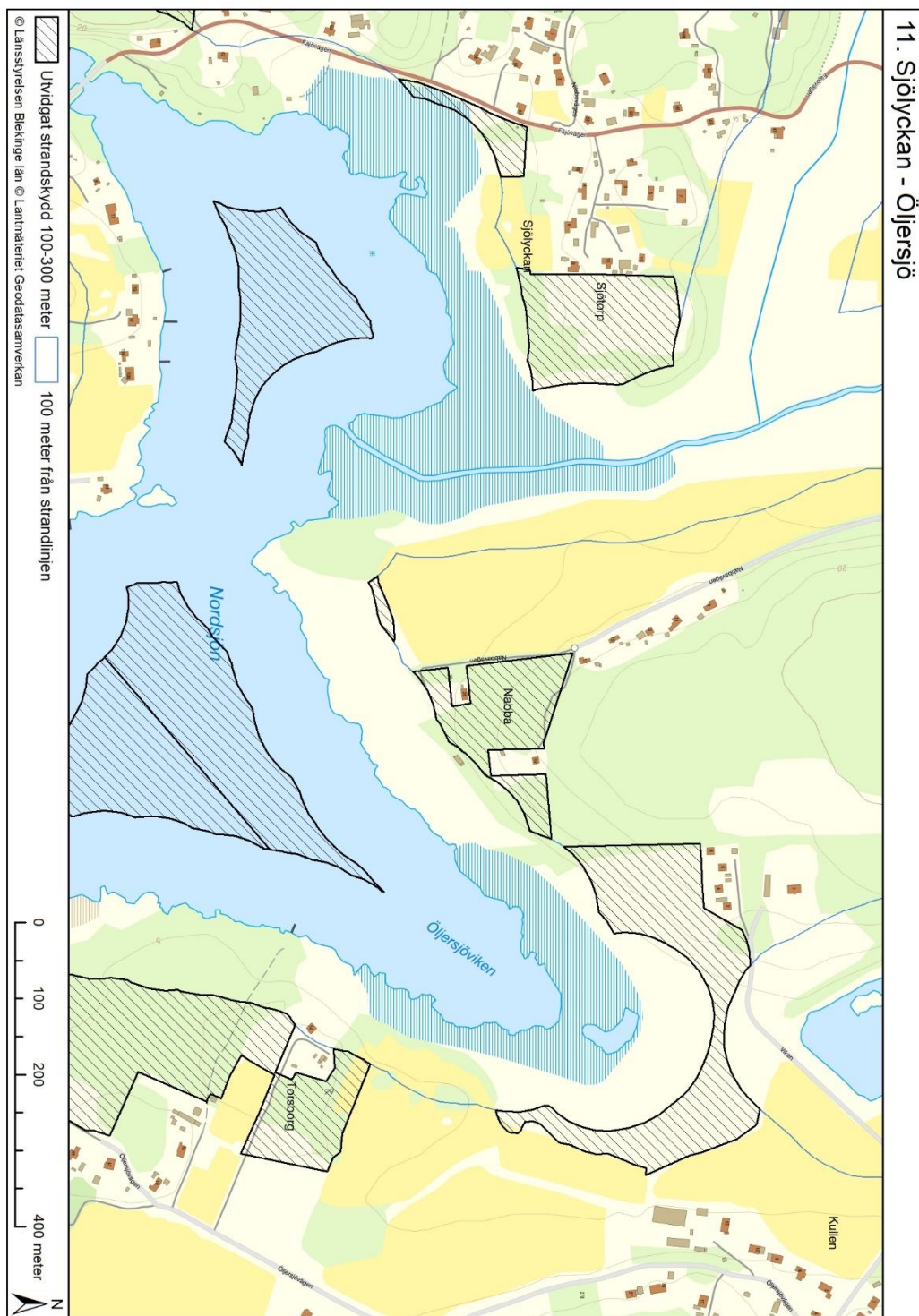
Skyddsvärda träd

Två skyddsvärda träd är registrerade.

Bedömning Sjölöckan - Ölgersjö

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 11.

12. Torsborg - Björnösund

Sammanfattning

Ett vackert, flackt kustlandskap präglat av lång hävdkontinuitet i östra Blekinges inre skärgård. Längs strandlinjen utbreder sig ett vidsträckt våtmarksområde med fuktängar, havssträndängar och upp till drygt 200 meter djupa sammanhängande vassar. Utöver väsentliga biologiska, kultur- och landskapshistoriska värden knutna främst till beteslandskapet, är området av betydelse för friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: En längre kuststräcka med ett vidsträckt öppet-halvöppet beteslandskap. Förutsättningarna skiftar från torra till friska hagmarker till fuktiga och våta strandängar närmast havsstranden. Det till största delen glesa träd- och buskskiktet hyser en stor artrikedom med riklig till måttlig förekomst av ek, ask, asp, björk, bok, körsbär, lönn, rönn, vildapel, hagtorn, hassel, rosarter, slån, en samt al i fuktiga delar. Därutöver tillkommer mer enstaka tall, gran och sälg. Det upp till drygt 200 meter djupa sammanhängande vassbältet sträcker sig drygt en km längs havsstranden. Längs Fäjö på andra sidan sundet sträcker sig ett i omfattning motsvarande vassbälte, vilket medger ett endast mycket smalt stråk med öppet vatten i sundet på ca 20 - 30 meter.

Kvalitet: Området har enligt länsstyrelsens ängs- och betesmarksinventering hävdkontinuitet, typrepresentativitet och geografisk representativitet. Genom kontinuiteten av hävd har ett artrikt fältskikt utvecklats. Hagmarkerna innehåller hävdindikatorarter som Adam och Eva, gullviva, ängsnattviol (rödlistad), backtimjan (rödlistad), knägräs, blåsuga, bockrot, darrgräs, gulmåra, liten blåklocka, stagg, tjärblomster, ärenpris och ängsvädd medan strandängarna hyser gulkämpar, salttåg, spikblad, kärrsälting, strandkrypa och gåsört. Vassarna, fuktängarna och havssträndängarna är av stort värde för häckande småfåglar, sjöfåglar och vadare. Rödlistade fågelarter som noterats är hornuggla och mindre hackspett.

Det grunda (< 3 meter) vassbevuxna vattenområdet mellan fastlandet och Fäjö i väster, är en viktig yngelplats för fisk och utgör en värdefull livsmiljö för häckande småfåglar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturlandskapet och arterna knutna därtill är traditionell hävd som bete av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av vid Ölgersjö och kör söderut mot Torsborg. Området nås även från Torsnäs i söder. Man tar då av från väg E 22 vid rondellen Klaraberg, kör söderut mot Torstäva och tar av åt väster mot Torsnäs.

Kvalitet: Ett större sammanhängande, naturskönt område av betydelse som rekreationsområde, främst för närboende. Här finns möjligheter till stillhet och frånvaro av buller, bär- och svampplockning, utflykter, löpning och strövande. Fågellivet ger goda möjligheter till fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Tillgängligheten till och inom området kan förbättras genom en iordningställd stig som leder från Torsborg i norr till Torsnäs i söder.

Exploateringsgrad

Inom och i anslutning till området finns ca fyra gårdar, samt fyra till fem tomter med bostadshus.

Dokumenterade värden

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)
Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I
Naturvårdsplan Blekinge, klass III
VMI, Strandområden kring Nordsjön
Ängs- och betesmarksinventering
Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Fossil åkermark och boplats.

Fornlämningar

Boplats, tre rösen (två gravar daterade till bronsåldern, en grav daterad till bronsåldern-järnåldern).

Rödlistade arter

Fem rödlistade arter är registrerade, men området som helhet är inte inventerat.

Skyddsvärda träd

Inte inventerat

Bedömning Torsborg - Björnösund

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

13. Torstävaviken

Sammanfattning

Torstävaviken med en av Blekinge sydkust bäst utvecklade strandängar med skyddsvärd flora och av stor betydelse för rastande och häckande fåglar.

Naturvärden

Funktion: Längs Torstävavikens inre del finns en mycket väl utvecklad havsstrandäng med skyddsvärd flora. De beteshävdade strandängarna är av stort värde för häckande sjöfågel och vadare. Områdets sydvästra del har ett sammanhängande trädskikt med omväxlande ädellövträd och impedimentmark med triviallöv. Ek dominerar bland ädellövträden, men här växer även bl.a. bok och alm (rödlistad). På öppen kulturmark längst i öster står 17 stycken planterade pilträd på rad, samtliga inventerade som skyddsvärda träd. Kalvholmen är en delvis bergig ö med ettill stor del mycket tätt buskskikt mellan glest växande träd.

I Torstävaviken förekommer grunda bottnar (< 3 meter).

Kvalitet: Strandängarna och stränderna innehåller indikatorarter som gåsört, strandkrypa, gulkämpar, krypven, samt de rödlistade arterna liten kärrmaskros, strandnarv, rödsäv och plattsäv. Ögontröst, darrgräs och den för Blekinge ovanliga arten stallört (rödlistad) växer i strandängens torrare del. Den grunda Torstävaviken (< 3 meter) är värdefull som yngellokal för fisk bland annat vårlekande fisk. I viken har flera lokaler med den rödlistade arten raggsträfsse påträffats. Av de olika fågelarter som observerats inom området är sydlig gulärta, småfläckig sumphöna, kornknarr och pungmesrödlistade. Hela viken med angränsande stränder är viktig för både häckande och rastande fåglar, främst vadare.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturlandskapet och arterna knutna därtill är traditionell hävd som bete av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av vid rondellen Klaraberg och kör söderut mot Torstäva.

Kvalitet: Området utgör närreklamationsområde för bl.a. boende i Torsnäs. Från vägarna norr om strandängarna erhålls en vacker utblick över viken. Det rika fågellivet ger goda möjligheter till fågelskådning.

Exploateringsgrad

Inom området finns en gård, samt sex tomter med bostadshus, samtliga belägna i strandnära läge i områdets västra del. Längs stranden framför tomterna finns ett flertal mindre bryggor. I direkt anslutning till områdets västra del finns bostadsområdet Torsnäs.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård (3 kap. 6 § MB)
Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)
Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I
Naturvårdsplan Blekinge, klass III
VMI, Strandområden i Torstävaviken

511-2910-2019

Ängs- och betesmarksinventering
Ängs- och hagmarksinventering

Rödlistade arter

Ett 10-tal lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd

23 stycken träd

Bedömning Torstävaviken

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet. Uppförande av en GC-bro mellan Torsnäs och Fäjö skulle öka tillgängligheten mellan områdena.

14. Runstensfjärden

Sammanfattning

Ett flackt kustlandskap med strandskogar samt väl utvecklade strandängar och hagmarker präglade av lång hävdkontinuitet. Området har stora naturvärden och utgör ett attraktivt strövområde för närboende.

Naturvärden

Funktion: En låglänt kuststräcka längs Runstensfjärdens norra och nordöstra sidor med fuktiga till våta havsstrandängar och strandskogar närmast vattnet och därinnanför öppna odlingsmarker, artrika ek- och blandlövhagar, samt lövskogslundar. Strandskogens trädskikt utgörs främst av al och björk, men bitvis är även inslaget av ek stort. Andra förekommande träd- och buskarter i området är bl.a. ask (rödlistad), sälg, oxel, rönn, apel, fågelbär, asp, hassel, hagtorn, rosarter och en. Den i väster belägna strandskogen, som har ett särskilt stort innehåll med bärande buskar och rik förekomst av skrymslen, är av Skogsstyrelsen avgränsad som nyckelbiotop, medan en hagmarkskog med lundkaraktär är avgränsad som naturvärdesobjekt. Runstensfjärden är en grund (< 3 meter) havsvik med mjukbottnar

Kvalitet: Inom områdets trädbärande delar, med särskilt stor förekomst inom nyckelbiotopen och naturvärdesobjektet, förekommer strukturer betydelsefulla för bl.a. den lägre faunan och för fåglar som t.ex. gamla träd, hålträd, högstubbar och döende träd. Området är även floristiskt intressant. Havsstrandängarna hyser arter som strandkrypa, trift, gulkämpar, kustarun, salttåg, ormtunga och strandrödtoppa. I hagmarkernas fältskikt växer bl.a. indikatorarterna blåsuga, darrgräs, backnejlika, stagg, rödklint, backtimjan (rödlistad), ängsnattviol (rödlistad) och backjungfrulin (rödlistad). Den sistnämnda är en underart av vanligt jungfrulin som i Sverige endast finns på ett fåtal platser i östra Blekinge. I lövskogsdungarna klättrar murgröna och kaprifol högt upp i träden medan ängsvårlök samt gulsippa ingår i vårfloran. Ytterligare rödlistade växtarter är plattsäv, liten kärrmaskros, glasört, strandnarv, svinrot och ängsskära. Fågelfaunan är art- och individrik. Hackmärken efter hackspettar har noterats i gamla träd och de beteshävdade strandängarna är av stor betydelse för häckande sjöfågel och vadare. Den grunda havsviken hyser viktiga livsmiljöer för många marina växter och djur. På mjukbottnarna utbreder sig mattor av kransalger i en omfattning som saknar motsvarighet i Blekinge.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av strandängarna och det kulturpräglade landskapet är traditionell hävd som bete och odlingsbruk av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av ca 15 km öster om Karlskrona vid rondell, och kör drygt 4 km syd - sydost mot Sturkö och Tjurkö.

Kvalitet: Området utgör rekreationsområde för närboende. Från vägen ut mot öarna Sturkö och Tjurkö m.fl. erhålls en vacker utblick över viken. Fågellivet ger goda möjligheter till fågelskådning.

Exploateringsgrad

Inom området finns en tomt med bostadshus. Väster och norr om området har omfattande exploatering skett genom bostadsbebyggelse, anläggande av golfbana m.m.

511-2910-2019

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, kulturmiljövärden klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass III

VMI, Stränder i Runstensfjärden

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

Skogsstyrelsen, Inventering av Naturvärdesobjekt

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Fornlämningar

Stensättning (grav daterad till bronsåldern-järnåldern)

Rödlistade arter

Ett flertal lokaler med rödlistade arter

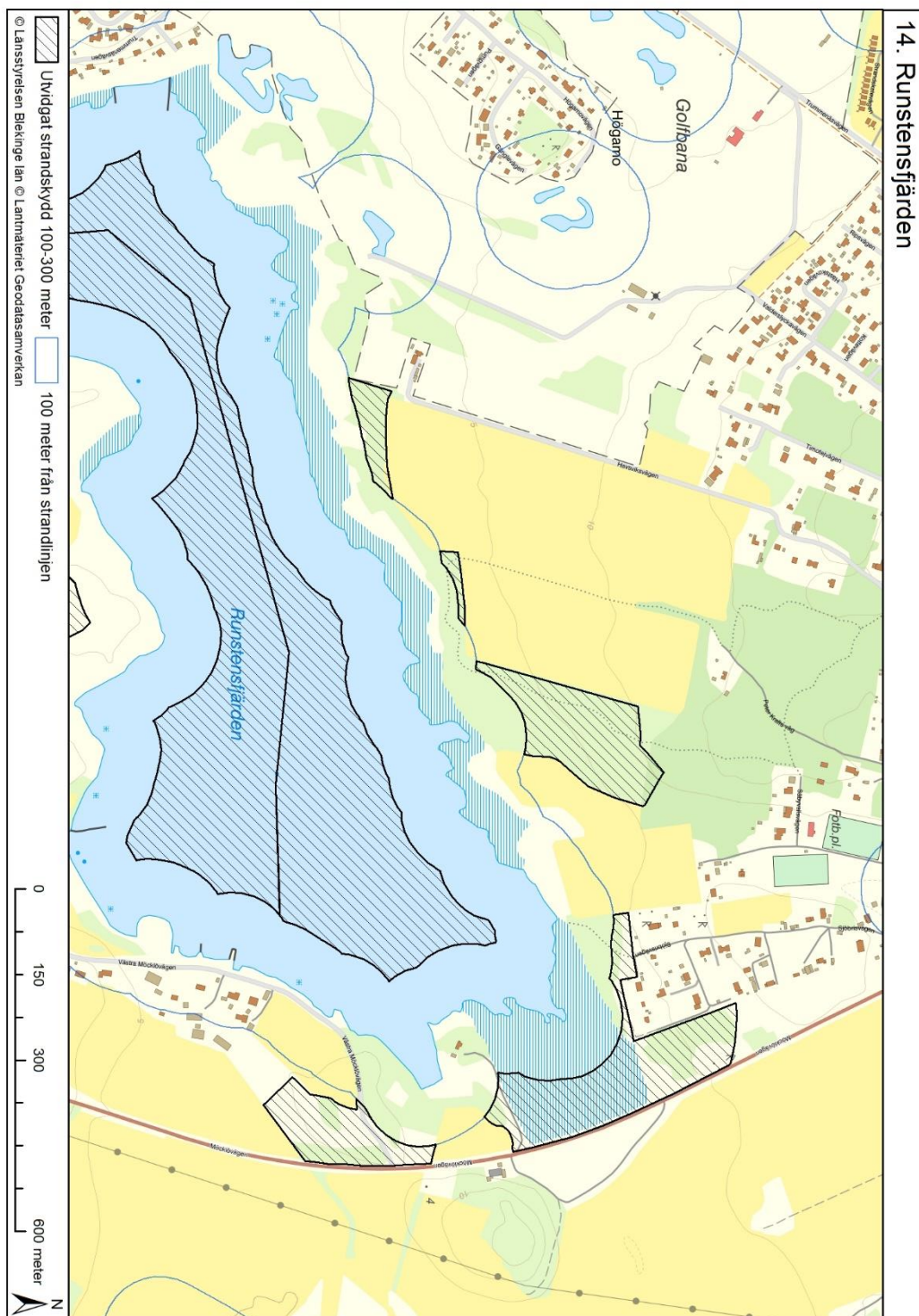
Skyddsvärda träd

Ca 67 stycken träd

Bedömning Runstensfjärden

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 14.

15. Möcklö – västra delen

Sammanfattning

Ett landskapsestetiskt tilltalande kustområde med en av länets mest genuina kustljunghedar. Området är landskapshistoriskt värdefullt, har höga naturvärden, samt är av stor betydelse för friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: Västra Möcklö utgörs av ett småskuret landskap med insprängda smååkrar mellan något högre belägna stråk med bergsryggar och hållmarker. Västra delen av Möcklö har en bakgrund som utmarksbete. Områdets norra del (Natura 2000, Idholm), där hävdkontinuiteten upprätthållits, utgörs av bergig strandbetesmark. Marken består av enbuskdominerad ljunghed med glest träskikt av ek, björk, rönn, oxel och fågelbär. I buskskiktet ingår förutom en även hagtorn, slån, nyponros och björnbär. Närmast vattnet en strandremsa öppen havsstrandäng. I områdets södra del, vilken inte hävdats på många år, växer dalstråk igen med främst ek, björk och tall, samt genom smärre barrplanteringar. De högre partierna, vilka utgörs av ljunghed med omfattande hållmarker, tas alltmer i anspråk av enbuskar.

Runstensfjärden, norr om området, är en grund (< 3 meter) havsvik med mjukbottnar

Kvalitet: Områdets norra del, som omnämns i Naturvårdsverkets rapport ”Sveriges finaste odlingslandskap”, är en av länets mest genuina kustljunghedar, en naturtyp som minskat betydligt i omfattning under 1900-talet. Även den södra delen av området bär i viss mån prägel av tiden som utmarksbete. I ljungheden växer hävdindikatorarter som blodrot, liten blåklocka, darrgräs, gulmåra, knägräs, stagg, käringtand, rödklint, ögontröst, monke, backtimjan (rödlistad) och ängsvädd, medan strandängen hyser arter som kustarun, strandkrypa, smultronklöver, havssälting och trift. I områdets norra del finns även de rödlistade arterna åkerkulla, åkersyska och mindre horndyvel. Även den rödlistade svampen praktvaxskivling har hittats i området.

Runstensfjärden med angränsande havsstrandäng och välhävdad betesmark är av stor betydelse för fågellivet. Den grunda havsviken hyser viktiga livsmiljöer för många marina växter och djur. På mjukbottnarna utbreder sig mattor av kransalger i en omfattning som har få motsvarigheter i Blekinge.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av strandängarna och det kulturpräglade landskapet är traditionell hävd som bete av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av ca 15 km öster om Karlskrona vid rondell, och kör ca sex km syd - sydost mot Sturkö och Tjurkö.

Kvalitet: Området har höga skönhetsvärden och är av stor betydelse för friluftslivet. Här finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, löpning, bär- och svamplockning och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Tillgängligheten inom området kan förbättras genom en iordningställd stig från norr till söder.

Exploateringsgrad

Inom området finns någon gård samt ca sju tomter med bostadshus. I anslutning till tomterna finns flera mindre bryggor. Söder om Munkaholmarna bildar två större pirer möjlighet till lugnhamn.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Natura 2000, Idholm

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, kulturmiljövärden klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass III

VMI, Stränder i Runstensfjärden

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Fornlämningar

Stensättning (grav daterad till bronsåldern-järnåldern)

Rödlistade arter

Ett 10-tal lokaler med rödlistade arter

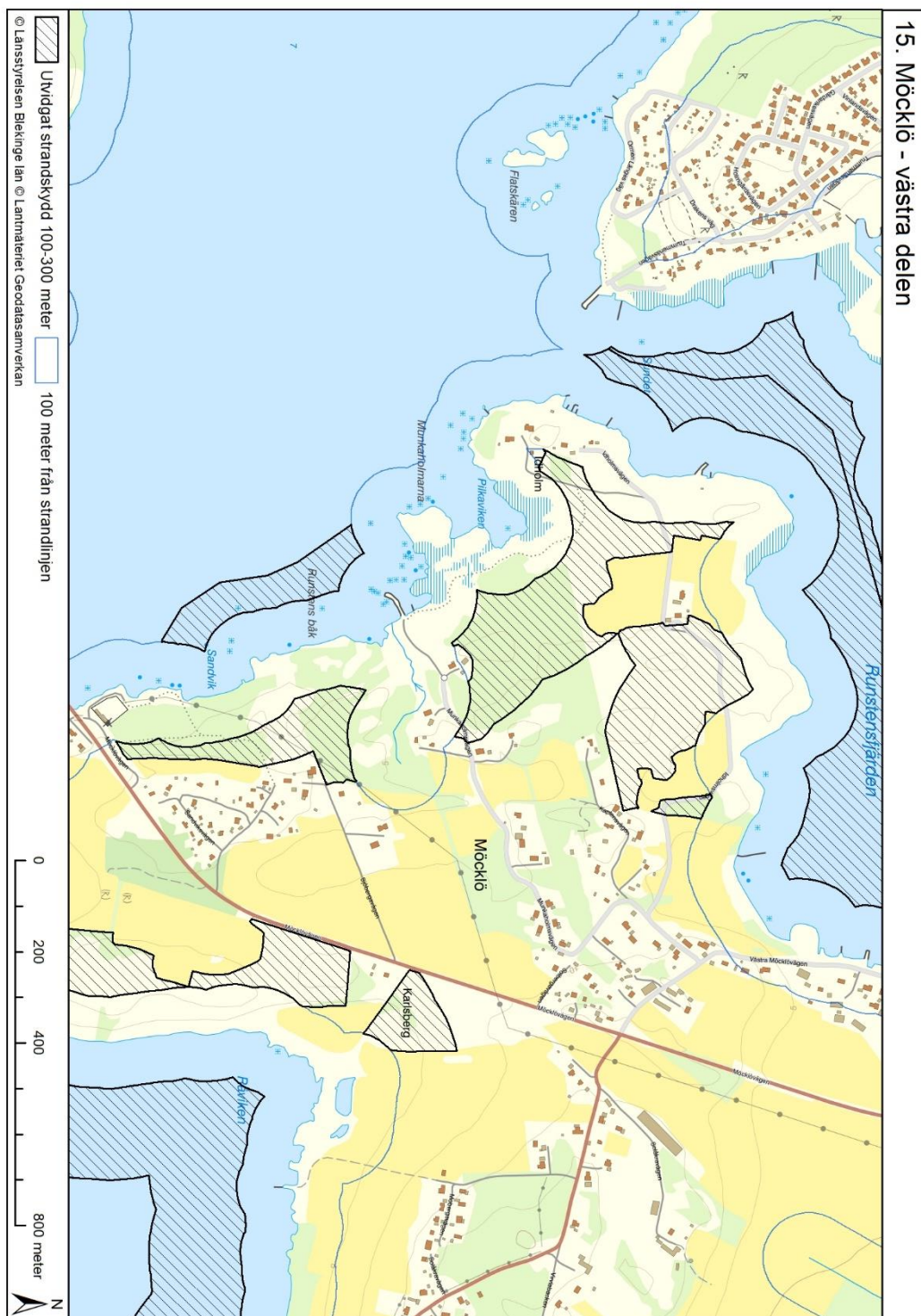
Skyddsvärda träd

Ca 15 stycken träd

Bedömning Möcklö – västra delen

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 15.

16. Möcklö – södra och östra delen

Sammanfattning

Ett mycket vackert och mångformigt odlingslandskap med hävdkontinuitet som utgör en av Blekinge läns största koncentrationer av högklassiga naturbetesmarker. Vid sidan av kulturhistoriska, landskapshistoriska och landskapsestetiska värden har området mycket höga naturvärden och är av stor betydelse för friluftslivet.

Jämjö sockens centralbygd. Med en strandbunden fornlämningsmiljö från bronsålder och järnålder som speglar östra Blekinges mest komplexa förhistoriska centralbygd. Vilket ger uttryck genom spridda rösegravar och ett par hällristningar från bronsåldern och vikingatida gravfält och hamnplats i vikens inre, skyddade av fornborg och pålspärrar.

Naturvärden

Funktion: Området uppvisar ett ålderdomligt kulturlandskap utvecklat genom flerhundraårig hävd. Den öppna odlingsmarken avlöses närmast vattnet av talrika bergspartier och mångformiga betesmarker. Här finns omväxlande ekhagmarker, blandlövhagar, björkhagar och beteshävdad skog. I det bergiga hagmarksområdet Lillö, vid viken Gölen, är lind karaktärsträd. Lindhagen har ett förflutet som stubbskottsäng. Utöver de dominerande arterna ek, björk och lind hyser trädsnittet fågelbär, rönn, oxel, asp, apel, lönn, avenbok, sälg, samt de rödlistade arterna alm och ask. Delar av betesmarkerna har ett välutvecklat buskskikt med främst hassel, slån, en, hagtorn, björnbär och rosarter. Inom den utskjutande udden Lillö har Skogsstyrelsen avgränsat fyra nyckelbiotoper. Udden har ett särskilt rikligt innehåll av gamla träd och bärande buskar såsom ek, lind och hassel. Andra strukturer betydelsefulla för växt- och djurlivet är förekomster av skrymslen, bergväggar, lövträdssocklar, innanmurkna lövträd med mulm, lågor och torrträd. I hagmarkerna förekommer vegetationstyperna rövdenhed, rövdenäng, fårsvingeltorräng, örtrik torräng och friskäng, samt längs stranden på låglänt mark havssträndäng med krypvenäng.

Längs med kuststräckan förekommer grunda (< 3 meter) havsbottnar. Delar av området omfattas även av Natura 2000-område.

Kvalitet: Området omnämns i Naturvårdsverkets rapport ”Sveriges finaste odlingslandskap”. Till de gamla, grova träden och buskträden finns stora värden knutna vad gäller insektsfaunan, vedsvampar och lavfloran. Bland annat förekommer de rödlistade arterna oxtungssvamp, bokarv, blekticka, gammelekslav och korallticka. Markväxande rödlistade svampar är t.ex. bronssopp, honungskremla och räfflad nagelskivling. Hagmarkernas flora som är mycket artrik och av mycket hög botanisk klass hyser orkidéer som Adam och Eva, ängsnattviol (rödlistad), ängsnäcklar, tvåblad, jungfru Marie nycklar, Sankt Pers nycklar och göknycklar, samt andra hävdindikatorarter som t.ex. blodnäva, mandelblomma, svinrot (rödlistad), gullviva, jungfrulin, betad ljung, blåsuga, dvärgmaskros, knägräs, stagg och getväppling. Därutöver är flikros, knölvial och ängsskära exempel på rödlistade växtarter. En annan rödlistad art som setts inom området är långbensgroda. På Långanäs på södra Möcklö förekommer rikligt med backjungfrulin (rödlistad), en underart till vanligt jungfrulin som i Sverige endast förekommer på några platser i östra Blekinge. I viken Gölen förekommer den rödlistade och för Östersjön endemiska kransalgen raggsträse.

Området, med dess varierade vegetationsstrukturer och stränder, utgör en attraktiv miljö för brun kärnhök och fladdermöss. Bland områdets tio noterade arter fladdermöss är sydflassermus, pipistrell och dammfladdermus rödlistade. Möcklö med omgivande skärgård har en rik och varierad fågelfauna. Speciellt värdefull är den skogsbundna fågelfaunan i de äldre trädbestånden som t.ex. den rödlistade mindre hackspetten. I strandområden förekommer sjöfåglar och vadare, bl.a. har ejder och svärta, båda rödlistade arter.

511-2910-2019

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av det kulturpräglade landskapet är traditionell beteshävd av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av ca 15 km öster om Karlskrona vid rondell, och kör drygt fem km syd - sydost mot Sturkö och Tjurkö. Alternativt tar man av från väg E 22 i Ramdala, ca 18 km öster om Karlskrona, och kör söderut ca 1,5 km, för att därefter ta av på mindre grusvägmot söder fram till områdets östra och norra delar.

Kvalitet: Naturskönt, attraktivt strövområde. Utsikten från höjdpunkter på fastlandet över havet med dess arkipelag är mycket vacker.

I området finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Tillgängligheten inom området kan förbättras genom en iordningställd stig från norr till söder.

Exploateringsgrad

Området upplevs som oexploaterat. Inom området finns någon gård samt ca åtta tomter med bostadshus, varav fyra vid brofästet Mjörn-Senoren. I direkt anslutning till områdets västra delar finns tätare bostadsområden.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Naturreisurslagen 2 kap 6 § K 20 Hallarumsviken

Natura 2000, Stora Hammar-Varö-Lillö

Natura 2000, Östra Möcklö

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, kulturmiljövärden klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass II

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

VMI, Strandområde vid Möcklö

VMI, Stränder i västra Åbyviken

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Lämningar efter torp (husgrunder och källargrunder), stenbrott/täkter, tvåfyndplatser med stenyxor, stenbrott. Inom området finns också en begravningsplats för pest eller koleraoffer.

Fornlämningar

Fem boplatser (stenåldern-bronsåldern-järnåldern) och en fartygs/båtlämning.

Rödlistade arter

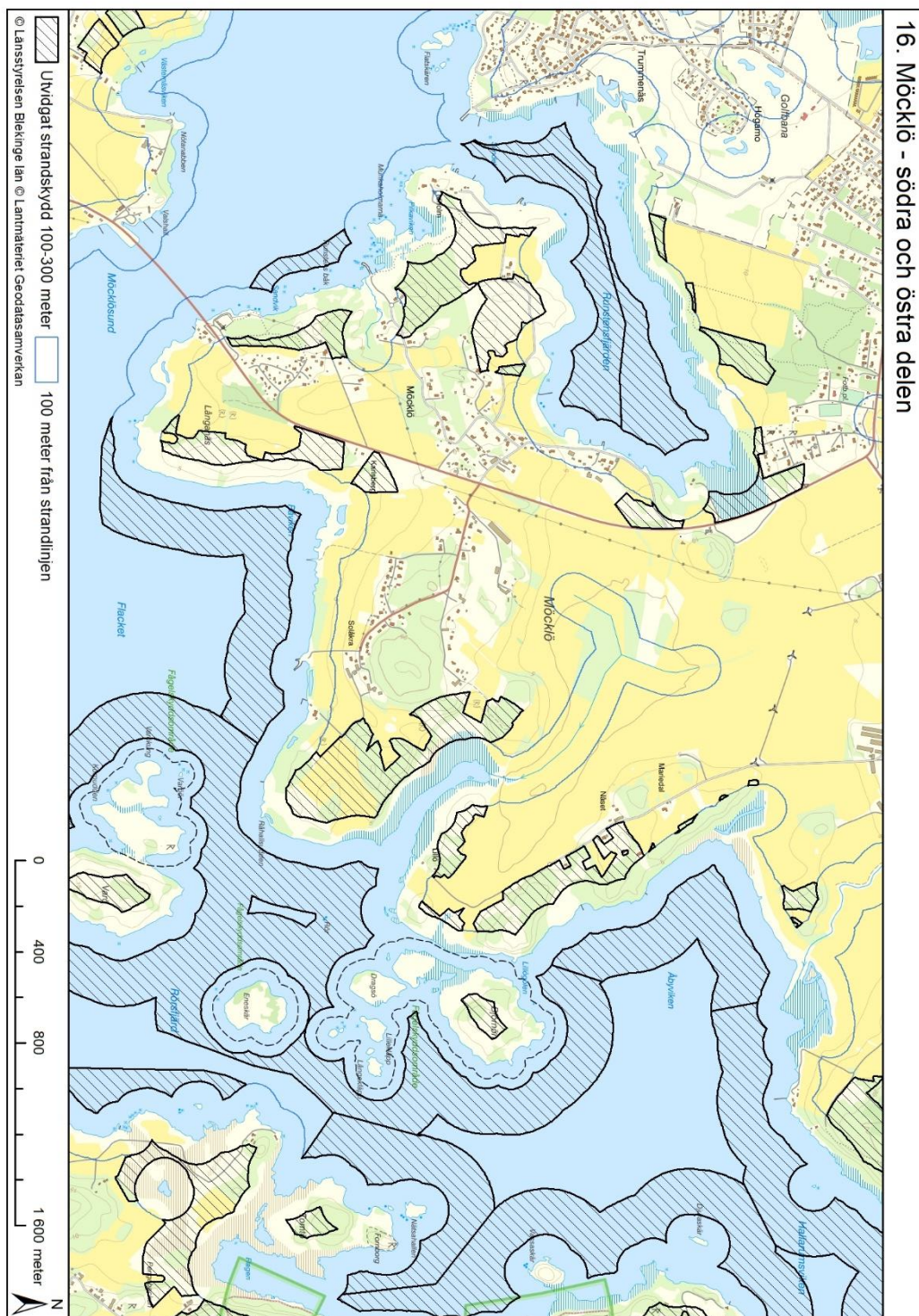
Ca 40 lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd
Ca 350 stycken träd

Bedömning Möcklö – södra och östra delen

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 16.

17. Björnö, Dragsö, Eneskär och Varö i Hallarumsviken

Sammanfattning

De beteshävdade öarna Björnö, Dragsö, Eneskär och Varö är belägna i Hallarumsviken i östra Blekinges kustbygd där de tillsammans med flertalet mindre öar, kobbar och skär bildar en vacker liten arkipelag. Öarna, som ingår i Natura 2000 enligt fågeldirektivet, har samtliga synnerliga botaniska kvalitéer, ett mycket högt ornitologiskt och marint värde och är av stor betydelse för det båtburna friluftslivet. Hallarumsviken, Jämjö sockens centralbygd med en strandbunden fornlämningsmiljö från bronsålder och järnålder som speglar östra Blekinges mest komplexa förhistoriska centralbygd. Med spridda rösegravar och ett par hällristningar från bronsåldern och vikingatida gravfält och hamnplats i vikens inre, skyddade av fornborg och pålspärrar.

Naturvärden

Funktion: De flacka, delvis bergiga öarnas karaktär av ålderdomligt beteslandskap är ett resultat av lång hävdtradition.

Björnö-Dragsö har ett mycket glest trädskikt av främst ek, oxel och enstaka fläder. Buskskiktet är inom torrare delar tätt och består av bl.a. slån, björnbär, hagtorn, fläder, nypon och en. På Björnös södra del utbreder sig en stor, tuvig havsstrandäng. Övriga förekommande vegetationstyper är rödvenhed, rödvenäng och fårsvingeltorräng. Begränsade ytor på ön har tidigare varit uppodlade som åker.

Varös trädskikt utgörs av enstaka björk, al, tall och gran. Buskskiktet varierar. Vissa delar av ön är helt kala och andra har en rik förekomst av främst slånsnår. Vegetationen i fältskiktet utgörs av torra-friska gräsmarker, rödvenhed, rödvenäng och fårsvingeltorräng, samt på de lägre delarna av havsstrandäng.

Den lilla betesön Eneskärs västra halva domineras av slån, medan den östra halvan av ön till övervägande del är öppen med endast glest stående en- och rosbuskar.

Det marina området Hallarumsviken uppvisar en mosaik av grunda (< 3 meter) mjuk- och hårdbottnar. På något skyddade bottnar förekommer ålgräsängar.

Kvalitet: Samtliga öar har ett mycket artrikt fältskikt med höga botaniska värden. Gräsmarkerna på Björnö hyser bl.a. blåsuga, darrgräs, rödklint, knägräs, backnejlika, ögontröst, stagg, Adam och Eva, bockrot, jungfrulin, ängsskallra, mandelblomma, backtimjan (rödlistad) och spåtistel. I strandängen märks blåsklöver, gåsört, havssälting, strandkrypa, krypven, trift och gulkämpar. Noterade hävdindikatorarter på Varö är t.ex. betad ljung, rödklint, backnejlika, stagg, jungfrulin, Adam och Eva, månlåsbräken (rödlistad), puktörne, blodrot, rotfibbla, grusstarr och trift, medan gräsmarkerna på Eneskär har arter som knägräs, stagg, backtrift, vårbrodd, gulmåra, bockrot och backnejlika. På Eneskärs strandängar växer bl.a. strandkrypa, saltnarv och strandkämpar. Knutna till öarnas öppna och soliga delar finns värdväxter för den på öarna noterade rödlistade arten mindre purpurmätare.

Hallarumsvikens grunda bottnar tillsammans med de välhävdade betesmarkerna och strandängarna är av stor betydelse för såväl rastande fåglar som häckande sjöfågel och vadare. Exempel på rödlistade fåglar som observerats inom området är svärta och ejder.

De marina miljöernas varierande bottenförhållanden möjliggör livsmiljöer för en mångfald av djur och växter. I grunda delar av viken förekommer rikligt med kransalger, bl. a. den rödlistade och för Östersjön endemiska arten raggsträffe. Särskilt betydelsefulla födo- och reproduktionslokaler för fiskarter som gädda och abborre är de grunda vikarna med ålgräsängar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Traditionell hävd som bete är en förutsättning för bevarande och utvecklande av naturbetesmarkerna och strandängarna. Björnö-Dragsö ingår i

511-2910-2019

EU-projektet Grace (projektid 2010-2016) som syftar till att restaurera igenväxta skärgårdsmiljöer.

Friluftsvärden

Funktion: Öarna, som utgör omtyckta utflyktsmål, nås endast av båtburna. Utsikten från höjdpunkter på fastlandet över ögruppen är mycket vacker.

Kvalitet: Öarna har samtliga höga värden ur friluftshänseende med kvaliteter som skönhet, orördhet och möjlighet till stillhet. Här finns förutsättningar till upplevelser, strövande, bad, fiske och fågelskådning.

Exploateringsgrad

Öarna är oexploaterade.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Friluftsliv/Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Naturresurslagen 2 kap. 6 § K 20 Hallarumsviken

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Riksintresse Natura 2000, Fågeldirektivet

Natura 2000, Stora Hammar-Varö-Lillö

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, kulturmiljövärden klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass I

VMI, Strandområde vid Möcklö (Björnö)

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Fartygs-/båtlämning (öster om Björnö)

Fornlämningar

Grav (Varö) daterad till bronsåldern-järnåldern.

Möjlig fornlämning är resterna efter en fartyglämning.

Rödlistade arter

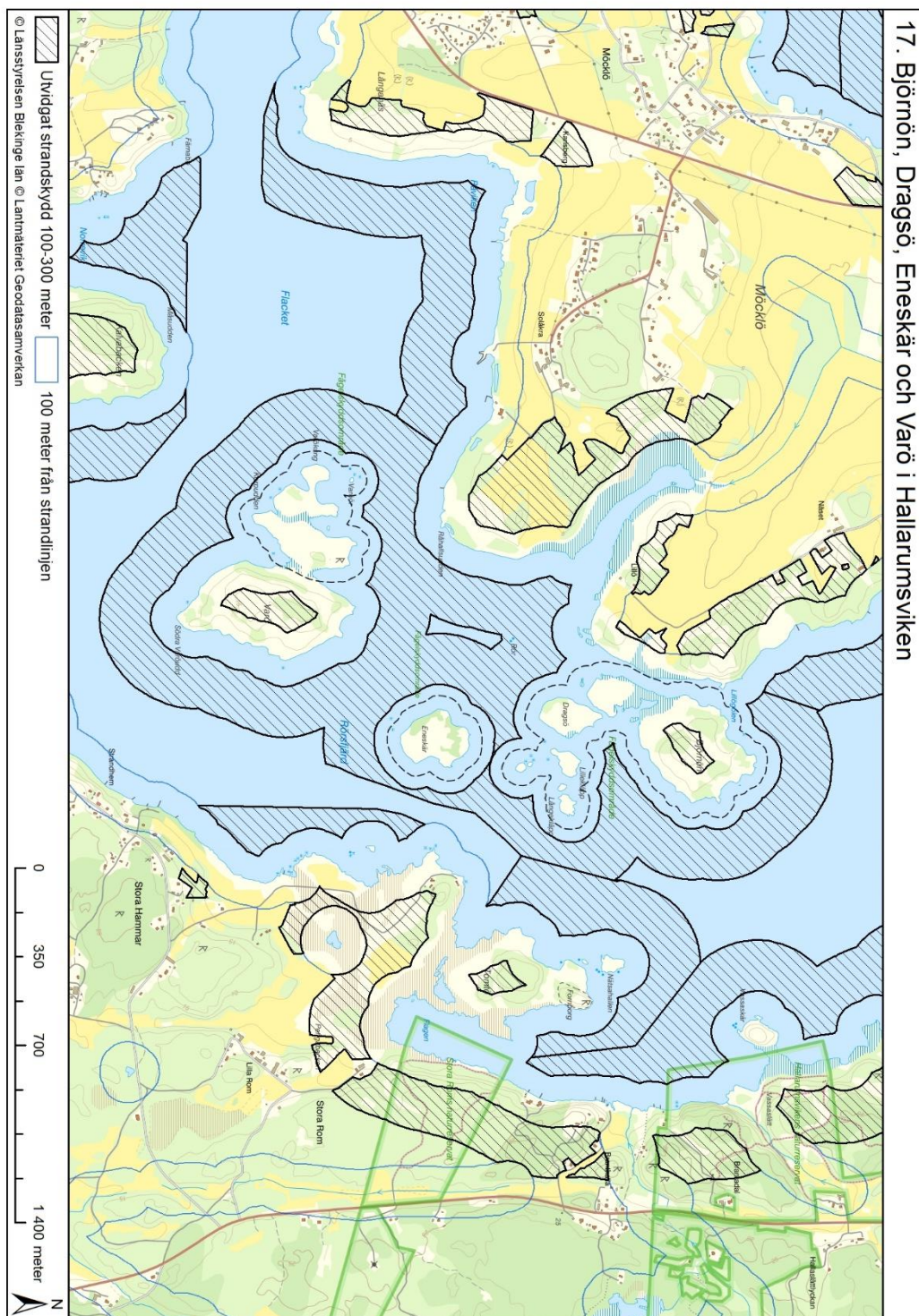
Sex lokaler med rödlistade arter

Bedömning Björnö, Dragsö, Eneskär och Varö i Hallarumsviken

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

511-2910-2019

Karta område 17.

18. Åby - Hallarum

Sammanfattning

I Hallarumsvikens inre del reser sig en kraftig ädellövskogsbevuxen bergsrygg omgiven av öppen, böljande odlingsbygd. De talrika fornlämningarna på höjdsträckningarna kring odlingsmarken vittnar om att området i äldre tid ingick i en av Blekinges kärnbygder för människors bosättning. Utöver väsentliga biologiska, landskapshistoriska, landskapsestetiska, forn- och kulturhistoriska värden är området av stor betydelse för friluftslivet.

Hallarumsviken, Jämjö sockens centralbygd med en strandbunden fornlämningsmiljö från bronsålder och järnålder som speglar östra Blekinges mest komplexa förhistoriska centralbygd. Vilket ger uttryck av spridda rösegravar och ett par hållristningar från bronsåldern och vikingatida gravfält och hamnplats i vikens inre, skyddade av fornborg och pålspärrar.

Naturvärden

Funktion: På djupare jordmån dominerar bokskog medan bergsryggens krön och de blockrika bergbranterna ner mot havet utgörs av ek-bokskog med mindre inslag av tall, björk, oxel och gran. Närmast vattnet tillkommer fågelbär, lind, rönn och apel i trädskiktet. Här finns även en stor förekomst av kaprifol och murgröna som växer högt upp i trädens kronor. En del av tidigare hävdad strandäng har utvecklats till en lövsumpskog med al och glasbjörk som dominerande trädslag. I ekskogen öster om Hallarumsviken ingår utöver ovan nämnda arter även sälj och den rödlistade arten alm. Inom områdets skogsbevuxna delar har Skogsstyrelsen avgränsat sju nyckelbiotoper. Dessa hyser strukturer betydelsefulla för växt- och djurlivet som gamla träd, torrträd, lågor, högstubbar, hålträd, skrymslen och lövträdssocklar. Längs havet avlöses odlingsmarken av öppen hagmark, strandbetesmark och vassar.

Det marina området Hallarumsviken uppvisar en mosaik av grunda (< 3 meter) mjuk- och hårdbottnar. På något skyddade bottnar förekommer ängar av ålgräs, vilken är en rödlistad art.

Kvalitet: Området omnämns i Naturvårdsverkets rapport "Sveriges finaste odlingslandskap". Exempel på rödlistadearter vedlevande svampar och insekter knutna till främst de gamla och döda träden är kötticka och skillerticka. Bok- och ekskogen hyser en vårflora med bl.a. vit- och blåsippan. I näringsrikare delar av de trädbevuxna slutningarna finns en lundflora med bredbladiga gräs, buskstjärnblomma, myskmadra och gökärt. Flera rödlistade arter av svampar har påträffats i skogen. Av strandängarnas arter kan nämnas krypven, saltgräs, strandtrift, havssälting, kärrsälting, kustarun, salttåg, gulkämpar, strandkrypa och saltnarv. Exempel på rödlistade växter är liten kärmaskros, luktsmåborre, ängsskära och flikros.

Fågelfaunan är art- och individrik. Hackmärken efter den rödlistade mindre hackspetten har noterats i gamla träd. I det öppna landskapet häckar de rödlistade arterna hämpling, medan de beteshävdade strandängarna är av stor betydelse för häckande sjöfågel och vadare t.ex. för den rödlistade arten drillsnäppa. Vassarna i anslutning till Åbyåns utlopp är av stort värde för flera fågelarter. Brun kärnhök häckar årligen, och den rödlistade pungmesen har gjort häckningsförsök i området.

De marina miljöernas varierande bottenförhållanden möjliggör livsmiljöer för en mångfald av djur och växter. I grunda delar av viken förekommer rikligt med kransalger, bl. a. den rödlistade och för Östersjön endemiska arten raggsträse. Särskilt betydelsefulla födo- och reproduktionslokaler för fiskarter som gädda och abborre är de grunda vikarna med ålgräsängar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av det kulturpräglade landskapet är traditionell hävd som bete och odlingsbruk av betydelse. De mest skyddsvärda delarna av ädellövskogen vid Åby bör bevaras långsiktigt genom någon form av områdesskydd.

Friluftsvärden

Funktion: Tag av från väg E 22 i Jämjö mot Torhamn. Efter drygt 1 km tag av mot sydväst på mindre grusväg mot Lillhammar och Byfallet.

Höjdsträckningarnas talrika fornlämningar berättar om områdets betydelse för människor alltsedan yngre stenåldern. Vid Hallarumsviken låg en så kallad bondehamn, benämnd Hammarbyvik, vilken ännu i mannaminne tjänstgjorde som lastageplats. Arkeologiska belägg visar att hamnens ursprung kan sökas i forntidens slutskede. Under vikingatid skyddades farleden till vikens inre del av omfattande pålspärrar. På Store backe vid norra stranden finns ett ursprungligen omfattande gravfält bestående av skeppssättningar, treuddar, firsidiga stensättningar och högar. Ett stort antal gravar förstördes vid nyodling under 1800-talet.

Kvalitet: Naturskönt, attraktivt strövområde med en mycket intressant fornhistorisk koppling. Utsikten från höjdpunkter på fastlandet över havet med dess arkipelag är mycket vacker. I området finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning, orientering och fågelskådning. Sydost om viken finns en iordningställd badplats.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Tillgängligheten till och inom området kan förbättras genom att en parkeringsplats anordnas i skogsområdets östra del, samt markerad vandringsled iordningställs.

Exploateringsgrad

Området är oexploaterat med undantag för två-tre mindre strandtomter med hus i områdets västra del, samt två-tre bostadshus i områdets sydöstra del.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Friluftsliv/Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Naturreisurslagen 2 kap 6 §

Regionalt kulturminnesvårdsprogram 80.24 Jämjö Centralbygd

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, kulturmiljövärden klass I (områdets norra och östra delar)

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass III (områdets västra del)

Naturvårdsplan Blekinge, klass III

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

VMI, Stränder i västra Åbyviken

VMI, Våtmarker vid Åby

VMI, Stränder vid Hallarumsviken

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Stenbrott/täkt

Fornlämningar

Rösen (två gravar daterade till bronsåldern), markeringar av sten/block (två gravar daterade till bronsåldern, järnåldern), gravfält, hällristning, ballastplats (medeltid, nyaretid). Område med rikt varierat fornlämningsbestånd, som väl speglar bebyggelseutvecklingen under förhistorisk tid.

Rödlistade arter

Ca 20 lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd

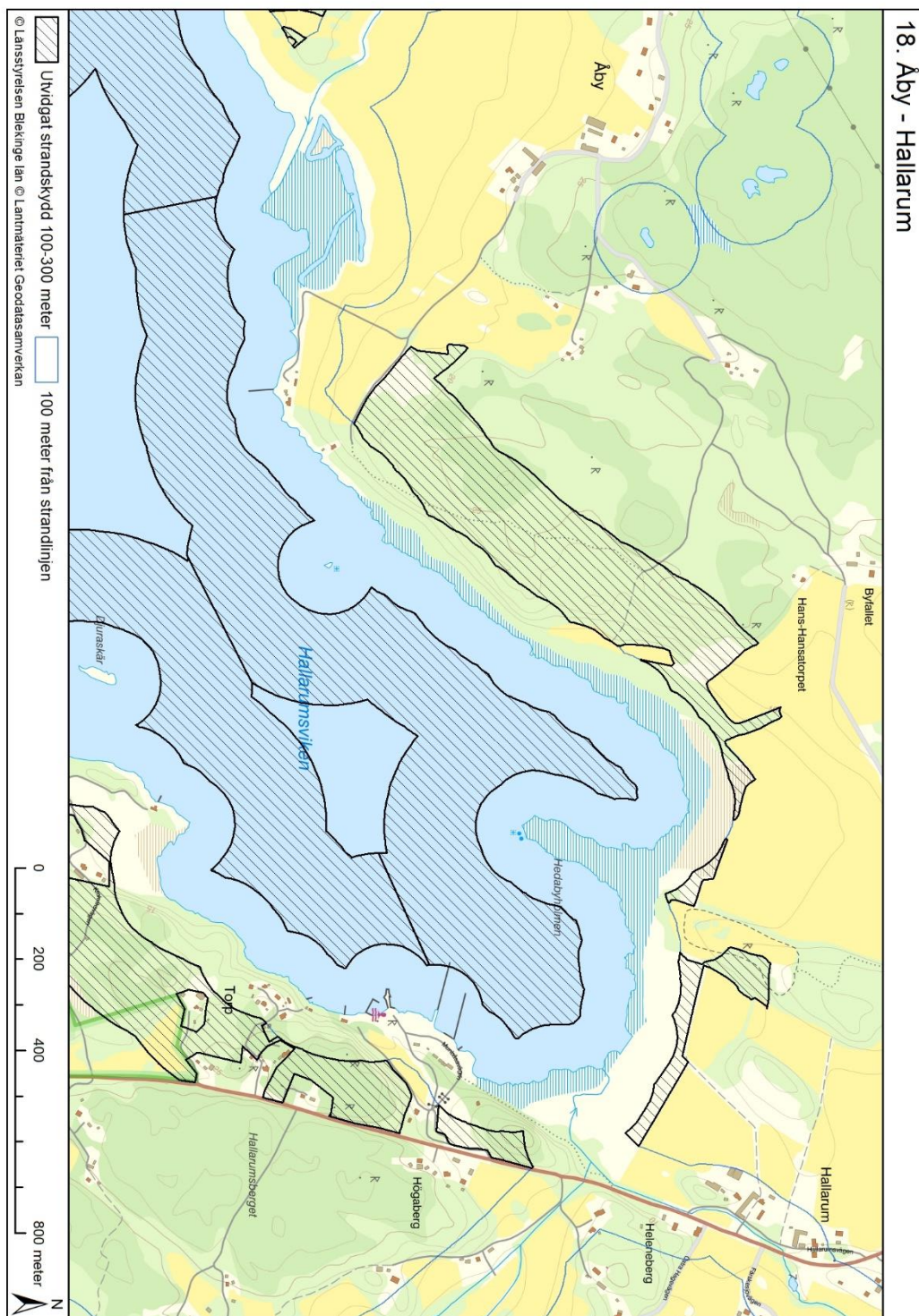
Inte inventerat

Bedömning Åby - Hallarum

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

511-2910-2019

Karta område 18.

19. Krokvik – Stora Rom

Sammanfattning

En längre sträcka kustskog i sprickdalslandskap öster om Hallarumsviken som uppvisar karakteristiska naturtyper som var vanliga i Blekinge innan exploateringen av kustområden. I stort sett hela området omfattas av naturreservat eller är i fördelningsplanen för bildande av reservat. Området är av synnerligen stor betydelse för friluftslivet och har mycket höga botaniska och zoologiska värden. Hallarumsviken, Jämjö sockens centralbygd med en strandbunden fornlämningsmiljö från bronsålder och järnålder som speglar östra Blekinges mest komplexa förhistoriska centralbygd. Vilket ger uttryck genom spridda rösegravar och ett par hållristningar från bronsåldern. Vikingatida gravfält och hamnplats i vikens inre, skyddade av fornborg och pålspärrar.

Naturvärden

Funktion: Området utgörs av en urbergsplatå genomskuren av sprickdalar. En förkastningsbrant framträder på flera ställen mycket nära stranden. De kraftiga sluttningarna och branta stupen når en nivåskillnad på upp till 25-30 meter. I de mindre sprickdalar som skär genom landskapet finns omväxlande små åkrar, insprängda betesmarker och en lummig ekskog med fläckvis ängsartade inslag. Bergskränen präglas av öppna hållmarker med endast ett glest träd- och buskskikt där ek och en är karaktärsarter. I svackor och sänkstråk finns många små kärr och vattensamlingar. Ekkrattskog och ekhedskog dominerar för övrigt stora delar av de skogsbevuxna partierna. Om områdets förflutna som betydligt mer öppen utmark skvallrar en del mycket gamla ekar med stora kronor. Utöver ek hyser områdets trädskikt björk samt i mindre omfattning arter som tall, bok, asp, lönn, lind, oxel, säl, fågelbär, ask (rödlistad) och gran. I buskskiktet, inom främst mer näringsrika delar, tillkommer björnbärsarter, nyponros, hagtorn och hassel. Kaprifol är vanlig i sluttningarna ner mot havet där den klättrar högt upp i ekarna, medan murgröna växer sparsamt i hela området. Skogsstyrelsen har i området avgränsat två större nyckelbiotoper, ädellövnaturskog respektive hedädellövskog. Här är förekomsten av strukturer betydelsefulla för växt- och djurlivet särskilt riklig som t.ex. gamla träd, senvuxna träd, högstubbar, död ved och lågor. Längs havet finns smalare remsor med havsstrandäng. Det marina området Hallarumsviken uppvisar en mosaik av grunda (< 3 meter) mjuk- och hårdbottnar. På något skyddade bottnar förekommer ålgräsängar.

Kvalitet: De äldre träden i den ekdominerade naturskogen hyser vedlevande svampar och ett stort antal lavar, varav skillerticka och gul dropplav är rödlistade. På marken påträffas mest ljung, blåbär och kruståtel. På rikare jord växer myskmadra, blåsippa, buskstjärnblomma, ängsviol och gökärt. I kärren växer blååtel, hundstarr, krypven och längs kanterna förekommer tranbär och skvattram. Flera av de små kärr som finns i skogen är lekvatten för grodor om våren t.ex. för den rödlistade långbensgrodan. I kärr, som håller vattenåret om, leker den rödlistade större vattensalamandern. Inom öppna solbelysta hållmarker har flera lokaler med de rödlistade arterna hasselsnok och sandödlan noterats. Rödlistade arter av insekter som observerats är bl.a. allmän bastardsvärmare, ängsmetallvinge, lövskogsnunna, rombjätteknäppare och tvåfläckig smalpraktbagge. Området är också attraktivt för fladdermöss. Av de sju arter fladdermöss som rapporterats är en rödlistad, nordfladdermus, men de omfattas alla av artskyddsförordningen.

De beteshävdade hagarna hyser en artrik och värdefull flora med bl.a. orkidéerna Adam och Eva och nattviol, samt hävdindikatorarter som gråfibbla, jungfrulin, betad ljung, blåsuga, blodrot, gulmåra, knägräs, stagg och liten blåklocka. I havsstrandängens flora finns gulkämpar, havssälting, kärresälting, ryltåg, spikblad, trift m.fl.

511-2910-2019

De marina miljöernas varierande bottenförhållanden möjliggör livsmiljöer för en mångfald av djur och växter. I grunda delar av viken förekommer rikligt med kransalger, bl. a den rödlistade och för Östersjön endemiska arten raggsträfsse. Särskilt betydelsefulla födo- och reproduktionslokaler för fiskarter som gädda och abborre är de grunda vikarna med ålgräsängar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvården: För bevarande av den äldre betade naturskogen och öppna kulturpräglade delar är traditionell hävd som bete av betydelse. De skyddsvärda skogar som gränsar till naturreservaten Stora Rom och Hallarumsviken bör bevaras långsiktigt genom någon form av områdesskydd.

Friluftsvärden

Funktion: Tag av från väg E 22 i Jämjö mot Torhamn. Efter ca fyra km börjar området på vägens västra sida. Längs vägen finns, i anslutning till naturreservaten, parkeringsplatser från vilka markerade vandringsleder utgår. Vid parkeringsplatserna finns också informationstavlor som bl.a. visar förekomster av grillplatser, utsiktspunkter och vindskydd.

Kvalitet: Naturskönt, attraktivt och välbesökt friluftsområde. Utsikten från höjdpunkter på fastlandet över havet med dess arkipelag är mycket vacker. I området finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning, orientering, bär- och svamplockning, fiske och bad.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Tillgängligheten inom de delar som inte är naturreservat kan förbättras genom markerade strövstigar.

Exploateringsgrad

Området upplevs till största delen som oexploaterat. Inom området finns spridda gårdar och tomter med bostadshus. Längst i norr finns inom en mindre yta 10 - 12 bostadshus tätt samlade.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Friluftsliv/Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Naturresurslagen 2 kap 6 § K 20 Hallarumsviken

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Natura 2000, Hallarum

Natura 2000, Stora Rom

Regionalt kulturminnesvårdsprogram 80.24 Jämjö Centralbygd

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, kulturmiljövärden klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass I

Naturreservat, Hallarumsviken

Naturreservat, Stora Rom

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

VMI, Våtmark vid Rom

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

511-2910-2019

Kulturlämningar

Lämningar efter mindre bebyggelseenhet, två husgrunder, brott/täkt, två skattfyndplatser

Fornlämningar

Fem boplatser (stenåldern-bronsåldern-järnåldern)

Pest-kolerakyrkogård, fartygs/båtlämning

Område med rikt varierat fornlämningsbestånd,
som väl speglar bebyggelseutvecklingen under
förhistorisk tid vilket utmärks genom två
gravrösen och en rest sten.

Rödlistade arter

Ca 20 lokaler med rödlistade arter

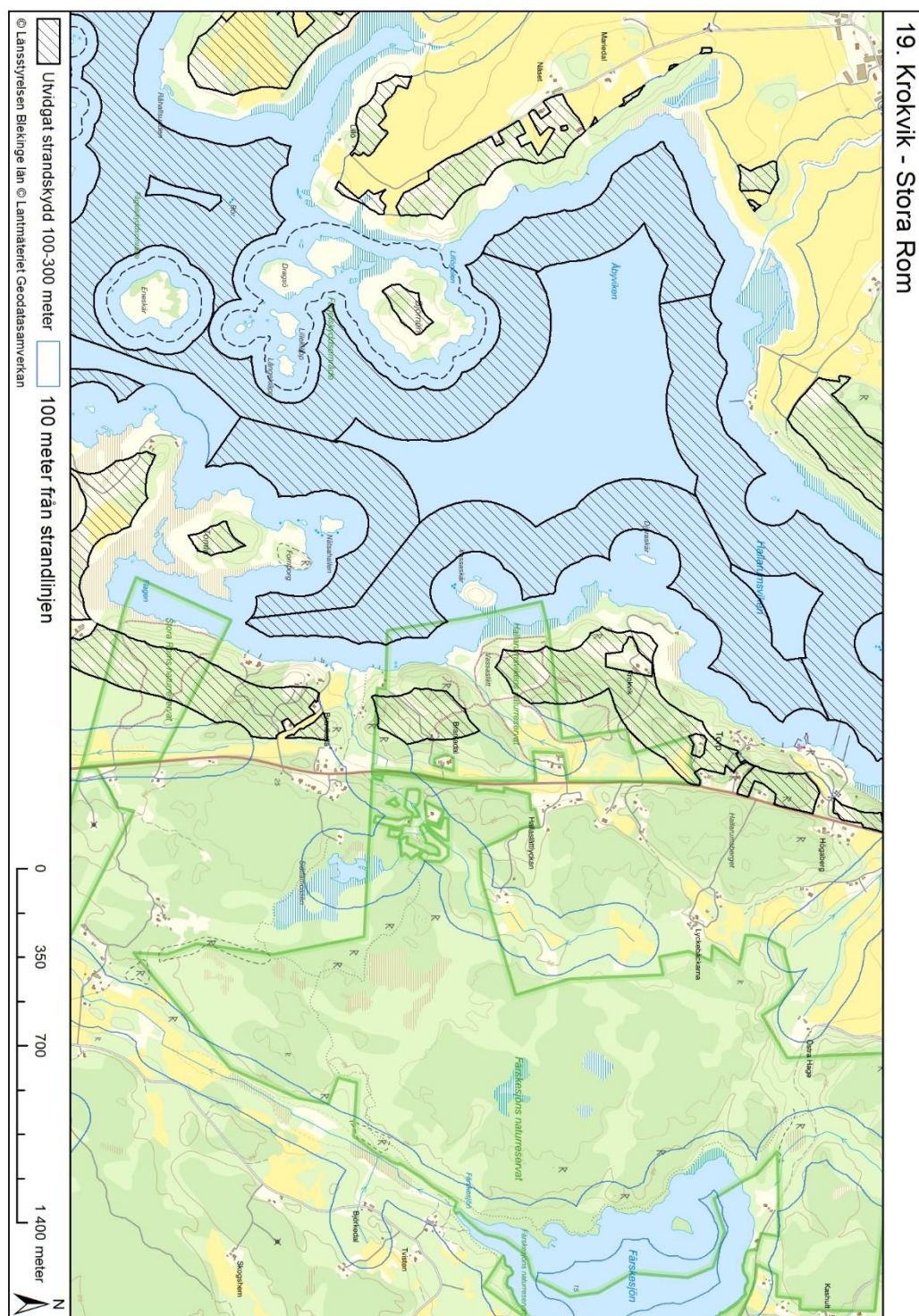
Skyddsvärda träd

Ca 200 stycken träd

Bedömning Krokvik – Stora Rom

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 19.

20. Tomtö

Sammanfattning

Tomtö med angränsande vidsträckta, mycket vackra, ålderdomligt präglade och beteshävdade strandängar har höga botaniska värden och är av stor betydelse för fågellivet. Utöver mycket höga naturvärden och landskapsestetiska värden är området landskapshistoriskt och forn- och kulturhistoriskt intressant och är av betydelse för friluftslivet. Jämjö sockens centralbygd med en strandbunden fornlämningsmiljö från bronsålder och järnålder som speglar östra Blekinges mest komplexa förhistoriska centralbygd. Vilket ger uttryck av spridda rösegravar och ett par hållristningar från bronsåldern och vikingatida gravfält och hamnplats i vikens inre, skyddade av fornborg och pålspärrar.

Naturvärden

Funktion: Tomtö är en hagmarksklädd urbergssö med ett tätt trädskikt som är koncentrerat till öns kuperade och blockrika centrala delar. Ek dominerar, med mindre inslag av björk, asp, fågelbär, rönn och oxel. Buskskiktet, som ofta är tätt, hyser utöver ovan nämnda arter även en- och nyponbuskar. De öppnare delarna av ön, vilka delvis varit uppodlade i äldre tid, har en torr till frisk ängsvegetation. Här växer enstaka äldre, vidkroniga ekar och enstaka träd av björk, rönn, apel och fågelbär, samt mindre buskage av slån, nypon, björnbär, hagtorn, fläder och en. Delar av ön, framförallt i söder, har en havsstrandäng som tidigare varit välbetad men som har saknat ordentlig hävd de senaste åren. På Tomtö har Skogsstyrelsen avgränsat tre nyckelbiotoper.

Det vidsträckta, öppna marina strandkomplex som förbinder Tomtö med fastlandet i söder utgörs av havsstrandängar som till övervägande del tillhör nedre landstranden. Dessa är till största delen fuktiga till våta med en bitvis mycket fin tuvbildning. Längs en kanal står enstaka yngre al och björk. Här finns också en mindre dunge med äldre al. Vissa delar har tidigare varit uppodlade och strandängen har i äldre tider hävdats som slåttermark.

Det marina området Hallarumsviken uppvisar en mosaik av grunda (< 3 meter) mjuk- och hårdbottnar. På något skyddade bottnar förekommer ålgräsängar.

Kvalitet: Tomtös öppnare delar hyser en artrik flora med bl.a. stagg, darrgräs, knägräs, solvända, liten blåklocka, backnejlika, jungfrulin, Adam och Eva, mandelblomma, gråfibbla och gulmåra. Till ängsvegetationen hör även vaxskivlingar. Havsstrandängarna omnämns i rapporten ”Sveriges finaste odlingsmark”. På strandbetesmarkens fastare ytor växer krypven, strandkrypa, gulkämpar, trift, gåsört, bunge, klöverört och smultronklöver, medan strandkrypa, spikblad, salttåg, blåsäv och betad vass växer inom de blötare partierna. Inom området finns de rödlistade arterna vårkällört och blekingebjörnbär. Flera lokaler med den rödlistade kransalgen raggsträffe har noterats i angränsande grundvattenområde. Området, med dess varierade vegetationsstrukturer och stränder, utgör en attraktiv miljö för fladdermöss. Bland områdets åtta noterade arter fladdermöss är fransfladdermus och dammfladdermus rödlistade. De beteshävdade strandängarna och långgrunda mjukbottnarna utgör även attraktiva miljöer för såväl rastande som häckande sjöfåglar och vadare.

De marina miljöernas varierande bottenförhållanden möjliggör livsmiljöer för en mångfald av djur och växter. I grunda delar av viken förekommer rikligt med kransalger, bl. a. den rödlistade och för Östersjön endemiska arten raggsträffe. Särskilt betydelsefulla födo- och reproduktionslokaler för fiskarter som gädda och abborre är de grunda vikarna med ålgräsängar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av det kulturpräglade landskapet är traditionell hävd som bete av betydelse. En restaurering av igenväxande delar är nödvändig. Den del av området som ingår i Natura 2000 bör bevaras långsiktigt genom någon form av områdesskydd.

511-2910-2019

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av i Jämjö mot Torhamn. Efter ca 6,5 km tar man av västerut mot St. Hammar, för att efter ytterligare ca 1,4 km ta av mot nordväst på mindre väg ner mot havet.

På Tomtö finns stenmurar och husgrunder, liksom förmodade lämningar efter en fornborg från yngre järnålder. Det finns också rester av pålspärrar i vattenområdet utanför, vilka en gång försvårade navigeringsmöjligheterna för främlingar i Hallarumsviken.

Kvalitet: Vacker landskapsbild och attraktiva utblickar över havet. I området finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av buller, bad, utflykter, strövande, upplevelser, fågelskådning och natur- och kulturstudier.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Tillgängligheten till området kan förbättras genom en iordningställd parkeringsplats i områdets södra del.

Exploateringsgrad

Området är oexploaterat med undantag för en gård belägen i öster och ett fritidshus längst ut på udden söder om Tomtö. I anslutning till området finns i söder flera tomter med bostadshus.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Friluftsliv/Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB) (Tomtö udde)

Naturreisurslagen 2 kap. 6 § K20. Hallarumsviken

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Natura 2000, Stora Hammar-Varö-Lillö

Regionalt kulturminnesvårdsprogram 80.24 Jämjö Centralbygd

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, kulturmiljövärden klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass I

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

VMI, Strandområde vid Tomtö

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Fornlämningar

Fornborg, spärranordningar i vattnet, depåfynd

Område med rikt varierat fornlämningsbestånd, som väl speglar bebyggelseutvecklingen under förhistorisk tid

Rödlistade arter

Ca 10 lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd

Ca 100 stycken träd

Bedömning Tomtö

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

21. Stora Hammar - Maren

Sammanfattning

En urbergsplatå med framträdande förkastningsbrant längs havet och med en större sammanhängande ekkrattskog, karakteristisk för Blekinges kustbygd. I söder ett pastoralt landskap präglat av lång hävdkontinuitet. Området har mycket höga skönhetsvärden, inte minst genom attraktiva utblickar från höjdpunkter. Utöver väsentliga landskapsestetiska värden och biologiska värden är området av betydelse för friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: Området utgörs av en urbergsplatå utmed vilken en framträdande förkastningsbrant sträcker sig mycket nära stranden. De kraftiga sluttningarna ner mot vattnet når en nivåskillnad på upp till 25-35 meter. I söder planar landskapet ut och bildar ett flackt, pastoralt och ålderdomligt präglat betes- och odlingslandskap kring de större gårdarna Brunnsvik, Maren och Gräbbegården.

Kustområdet kännetecknas av en lövskogs- och hållmarksmosaik där ek och björk dominerar. Uppe på bergsplatån, i sluttningarnas övre delar, men även där urberget går i dagen mer strandnära är ekskogen utbildad som hedekskog eller krattskog. I svackor och sänkstråk finns många små kärr och vattensamlingar. I sluttningarnas nedre delar och insprängda mellan öppna kulturmarker finns lummig ekskog och ädellövdingar med ängsartade inslag. I träd- och buskskikt finns utöver ek och björk även inslag av asp, oxel, tall, rönn, apel, fågelbär, en, hagtorn, hassel, slån, björnbär och nyponros. Vid Brunnsvik utbreder sig en större strandbetesmark med havsstrandäng och betad skog. Havsstrandängen är av betydelse för sjöfågel och vadare. Skogsstyrelsen har här avgränsat en mindrenyckelbiotop med gamla ädellövträd.

Kvalitet: Ekkrattskog förekommer i Sverige endast längs västkusten och i Blekinges kusttrakter. Området utgör den västra delen av ett större sammanhängande, relativt orört naturområde kustekskog och hållmarker. Delar av ädellövskogen och hagarna inom odlingslandskapet hyser stora botaniska värden, en värdefull kryptogamflora och lägre fauna. Betesmarkerna hyser örter som kaprifol, bunge, gulmåra, blodrot, knägräs och rödklint. I strandängarnas fältskikt ingår bl.a. arter som havssälting, gulkämpar, salttåg, spikblad, gåsört, saltnarv, trift, ryltåg och strandkrypa. Rödlistade arter är bl a glasört, ängsskära och stor spindelstekel. Bland fåglar häckar den rödlistade tornseglaren i området. I områdets södra del har sju arter fladdermöss observerats, varav dammfladdermus är rödlistad.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturpräglade delar är traditionell hävd som bete och jordbruk av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av i Jämjö mot Torhamn. Området nås från norr om man efter ca 6,5 km tar av västerut mot St. Hammar, för att efter ytterligare ca 3 km, i Bussevik, ta av mot sydväst på mindre väg mot havet. Från söder nås området om man från Jämjö kör ca 10 km mot Torhamn, för att ta av västerut mot Gisslevik och Gräbbegården.

Vid yttre Park, i områdets sydvästra del, finns en mindre hamn med färjeförbindelse till Ytterön-Hästhölen. I hamnen finns även bryggor för fritidsbåtar att lägga till vid.

Kvalitet: Området utgör den västra delen av ett större sammanhängande naturområde kustekskog och hållmarker, vars storlek och avsaknad av exploatering tillmäter det ett särskilt

511-2910-2019

värde för friluftslivet. Höjdlägen från förkastningsbranten möjliggör mycket vackra utsikter över fjärden mot öarna i Hallarumsviken.

I området finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning, orientering, bär- och svamplockning, fiske och bad.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: Tillgängligheten inom området kan förbättras genom en markerad vandringsled från norr till söder.

Försvarsmakten

Intill Stora Hammar - Maren finns ett militärt övningsområde med ett antal byggnader och brygga, se karta 23 Gisslevik.

Exploateringsgrad

Området upplevs till största delen som lite exploaterat. Inom området finns mer enstaka och spridd bebyggelse, varav någon gård. I områdets norra del, i attraktiva lägen i slutningen och i strandnära läge, har ca 20-25 tomter med bostadshus och fritidshus anlagts. Även på udden längst i söder finns ett flertal, ca åtta, tomter med hus med strandtomter. Till samtliga strandtomter hör båtbyggor.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Friluftsliv (3 kap. 6 § MB), (Strandängar vid Brunnsvik)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Riksintresse för totalförsvaret 3 kap. 9 § MB

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass I

Skogsstyrelsen, Nyckelbiotopsinventering

VMI, Våtmark 3 km NV Torhamn

VMI, Strandområde vid Mare-Svenö

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Fornlämningar

Stensättningar (två gravar daterade till stenåldern-bronsåldern-järnåldern), Rösen (två gravar daterade till stenåldern-bronsåldern), gravfält, båt/fartyglämning, spärranordningar i havet

Rödlistade arter

Ca åtta lokaler med rödlistade arter

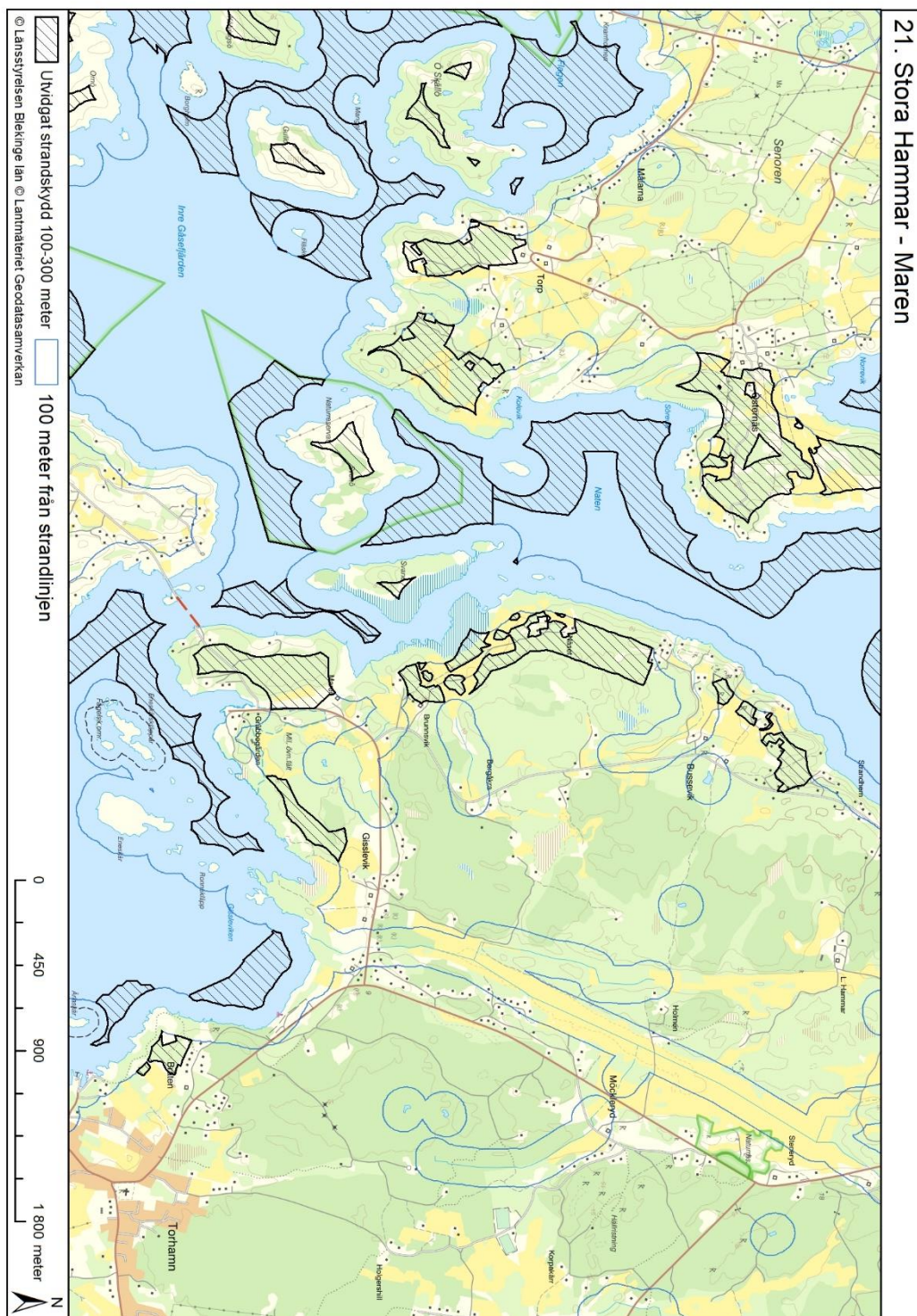
Skyddsvärda träd

Inte inventerat

Bedömning Stora Hammar - Maren

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 21.

22. Gisslevik

Sammanfattning

Ett vackert kust- och odlingslandskap med naturvärden knutna till ekskogen, strandängarna och de mångformiga betesmarkerna. Området är även av betydelse för friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: En varierad kuststräcka med en större sammanhängande lövskogsmosaik, och närmast vattnet artrika hagmarker, lövsumpskogar och strandängar. Ek och björk dominerar i den lövskogs- och hållmarksmosaik som ingår i ett större icke exploaterat skogsområde. Ekskogen är utbildad som hedekskog eller krattskog. I sänkstråk och bryn en mer lummig ekskog med ängsartade inslag. I träd- och buskskikt finns utöver ek och björk även inslag av asp, oxel, tall, rönn, apel, fågelbär, en, hagtorn, hassel, slån, björnbär och nyponros. Hagmarkerna utgörs omväxlande av öppen betesmark, glest träd- och buskbeväxt ekhage och slutet, mer skogsbetonad betesmark. Den utskjutande udden, benämnd Kalvahagen, hyser flera gamla träd, hålträd och döda träd, främst av ek. Förekommande träd- och buskarter är, förutom de dominerande arterna ek och björnbär, björk, fågelbär, oxel, rönn, apel, hassel, en, rosaarter och slån. Längs stranden, på låglänt mark, avlöses kortare sträckor havsstrandäng av alsumpskog. Inom området finns en småvattendamm. Den marina miljön i Gissleviken utgörs av grunda (< 3 meter) mjuk- och hårdbottnar.

Kvalitet: De äldre träden i den ektominerade naturskogen hyser ett stort antal lavar. På marken påträffas mest ljung, blåbär och kruståtel. På rikare jord växer blåsippa, buskstjärnblomma, ängsviol och gökärt. De variationsrika betesmarkerna hyser en artrik flora med indikatorarter som bockrot, gulmåra, rödklint, liten blåklocka och blodrot. Kaprifol klättrar högt upp i trädkronorna. I strandängarna växer bl.a. gulkämpar, havssälting, kärrsälting, saltnarv, strandkrypa och trift. Fågellivet knutet till trädrika miljöer är rikt och varierat. Bland hackspettsarter har gröngöling observerats. Inom och i anslutning till området finns flera lokaler med den rödlistade arten mjölkörtsspinnare. Den mörkt kastanjebruna fjärilens främsta livsmiljö är större arealer av frisk till växelfuktig ängsmark på väl-dränerad, ofta ganska mager, men ibland kalkhaltig sandjord. De enda kända lokalerna från Blekinge är från Torhamnslandet. Vattenområdet är viktigt lek- och uppväxtområde för fisk. I det grunda vattnet finns gott om föda i form av musslor, snäckor och små kräftdjur.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Viktigt med fortsatt hävd som bete av kulturpräglade delar.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av i Jämjö mot Torhamn och kör ca 10 km till Gisslevik. Vid Gisslevik, i öster, ligger en flitigt utnyttjad badplats med sandstrand och campingmöjligheter.

Kvalitet: Naturskönt och välbesökt friluftsområde. I området finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning, orientering, bär- och svampplockning och i nära anslutning även camping- och badplats.

Försvarsmakten

I Gräbbegården, finns ett militärt övningsområde med ett antal byggnader och brygga. Inom området bedrivs övningsverksamhet som inte är tillståndspliktig enligt miljöbalken och området kan nyttjas som stödje punkt vid övningsverksamhet i närområdet.

Exploateringsgrad

Området är oexploaterat. Längs stranden väster om betesmarken finns ett flertal mindre bryggor. Utanför området, i anslutning till den öppna odlingsmarken, finns någon gård och flera tomter med bostadshus, samt campingplats. Vissa tider under året kan det förekomma militär verksamhet. Detta kan till viss del påverka tillgängligheten inomområdet.

Dokumenterade natur/kulturvärden

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Riksintresse för Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse för totalförsvaret (3 kap. 9 § MB)

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass III

Naturvårdsplan Blekinge, klass I

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Rödlistade arter

Ca 20 lokaler med rödlistade arter

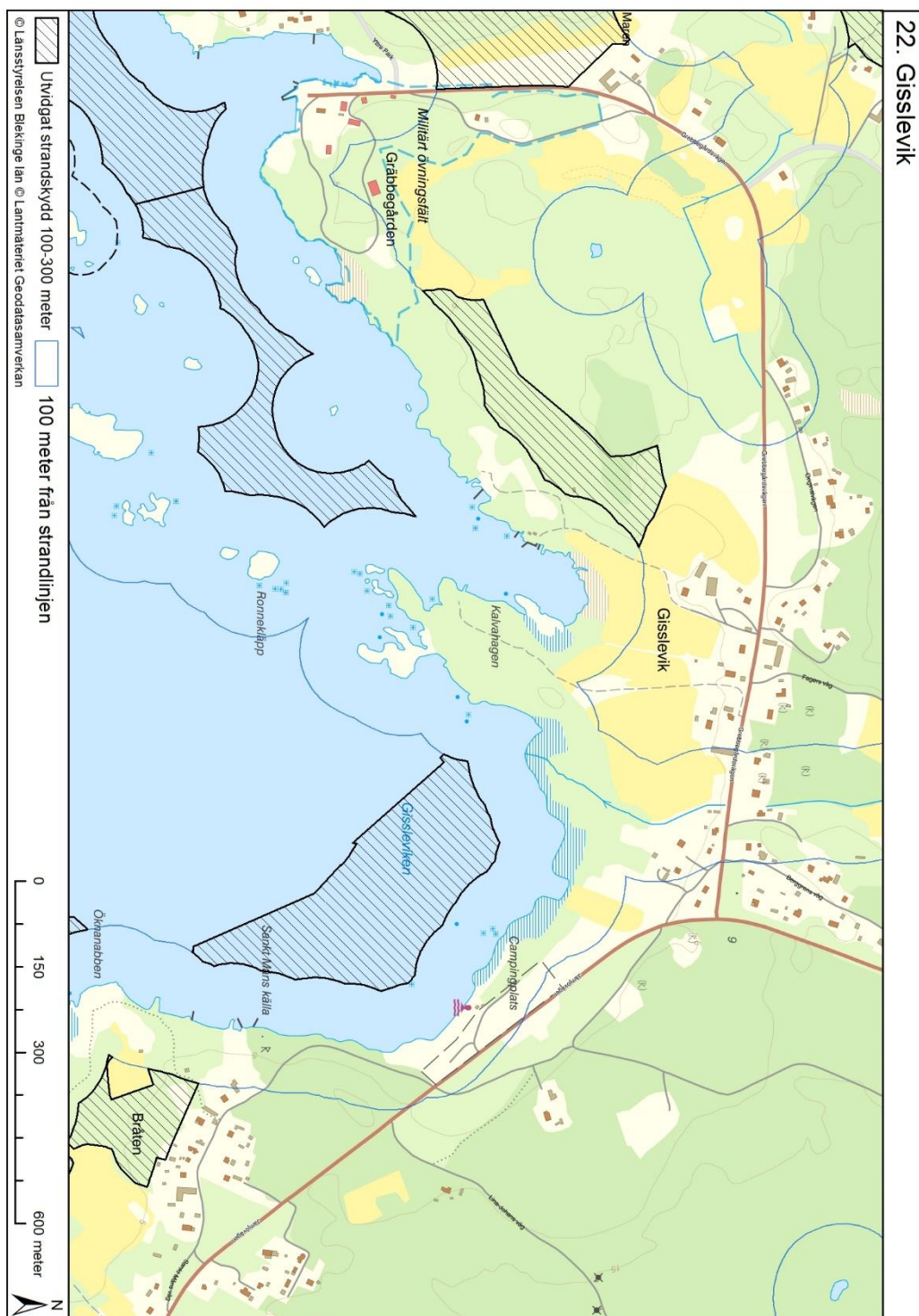
Skyddsvärda träd

Inte inventerat

Bedömning Gisslevik

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 22.

23. Bråten

Sammanfattning

Ett litet, ålderdomligt präglat kust- och odlingslandskap med omväxlande öppen och glest träd- och buskbevuxen kulturpräglad mark och sluten lövskog. Området är av landskapshistoriskt intresse och av väsentlig betydelse för närboende som friluftsf- och rekreationsområde.

Naturvärden

Funktion: Området innehåller småskaliga, oregelbundna äldre odlingsytor, omgivna av omväxlande glest träd- och buskbevuxna ytor och sluten lövskog. I det artrika träd- och buskskiktet ingår bl.a. ek, björk, oxel, tall, rönn, apel, fågelbär, asp, hassel, hagtorn, nyponros, björnbär, slån och en. I fuktigare partier växer alskog.

Den marina miljön längs kuststräckan utgörs av grunda (< 3 meter) mjuk- och hårbottenar.

Kvalitet: Det variationsrika landskapet hyser många olika livsmiljöer för djur och växter. Vattenområdet utanför Bråten är viktigt lek- och uppväxtområde för fisk. I det grunda vattnet finns gott om föda i form av musslor, snäckor och små kräftdjur.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: Viktigt med fortsatt hävd som bete av kulturpräglade delar.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 tar man av i Jämjö och kör drygt 11 km mot Torhamn. Området är beläget strax väster om samhället Torhamn.

I anslutning till området i söder finns en gästhamn och en badplats.

Kvalitet: Ett naturskönt och av omkringboende välbesökt rekreationsområde. I området finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av buller, utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning och bär- och svamplockning.

Exploateringsgrad

Området är oexploaterat. I direkt anslutning till området finns i norr någon gård och bostadsbebyggelse, samt i söder planlagt tätortsboende.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Naturvårdsplan Blekinge, klass I

Rödlistade arter

Inte inventerat

Skyddsvärda träd

Inte inventerat

511-2910-2019

Bedömning Bråten

Områdets naturvärden och höga friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

24. Torhamns udde

Sammanfattning

Torhamns udde utgör sydspetsen av den öst blekingska urbergsslätten. Den långa kontinuiteten av hävd av de vidsträckta ängarna och hedarna har gett upphov till en särpräglad landskapsbild. Området har raritetsvärden, höga natur- och biologiska värden och är av stor betydelse för friluftslivet, samt av internationellt intresse för ornitologisk forskning. Området omfattas, nästan i sin helhet, av Natura 2000 och av naturreservat.

Naturvärden

Funktion: Torhamns udde består av vidsträckta ängsmarker och enbuskbevuxna ljung- och gräshedar, lövskog med björk som dominerande trädslag, samt någon åker. I lövskogens ofta glea trädskikt ingår utöver björk, även bl.a. ek, tall, rönn och asp. Utöver en, som är karaktärsart för gräs- och ljungheden, förekommer i området hagtorn-, ros-, björnbär- och slånbuskar. Längs uddens långa strandlinje sträcker sig fuktiga till våta havsstrandängar med bitvis välutvecklad tubbildning. Här finns också några rena kärrytor, vilka tidvis är vattenfyllda, och högre vassbälten.

Flyttfågelsträcken koncentreras i hög grad till Torhamns udde både under våren och hösten. Särskilt gäller detta änder, gäss och vadare, men även småfågelsträck. De beteshävdade strandängarna är även viktiga för häckande sjöfågel och vadare.

Den marina miljön längs kuststräckan utgörs av en mosaik med grunda (< 3 meter) mjuk- och hårdbottnar.

Kvalitet: De högre vassarna domineras av havssäv och blåsäv, medan de tidvis vattenfyllda kärrna av ört/starrtyp hyser arter som hundstarr, hirsstarr, knappsäv och löktåg. Strandängarna innehåller hävdindikatorarter som gulkämpar, spikblad, salttåg, gåsört, trift, havssälting, saltarv och strandkrypa. Bland förekommande indikatorarter inom ängs- och hedmarken kan nämnas jungfru Marie nycklar, darrgräs, höskallra, ängsskallra och knägräs. På växelfuktig till blöt, hävdad gräsmark med hedartad vegetation växer de rödlistade arterna granspira och rödlänke. Andra förekommande rödlistade kärlväxter är dvärglin, strandnarv, backtimjan, ängsskära och grusnejlika. Området hyser ett flertal rödlistade insekter som snyltdyngbagge, mindre hornadyvel och rakhornadyvel. Övriga rödlistade arter som påträffats i området är hasselsnok, sydfladdermus och långbensgroda. Av alla de fågelarter som observerats på Torhamnsudde är bl a ejder, gråtrut, höksångare, mindre hackspett, rosenfink, silltrut, småtärna, svärta, tornseglare och kentsk tärna rödlistade.

Vikarna kring Torhamns udde är viktiga lek- och uppväxtområden för fisk. I det grunda vattnet finns gott om föda i form av musslor, snäckor och små kräftdjur. På botten finns en rik algflora med t.ex. flera olika arter av kransalger.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturpräglade delar och arter knutna till dessa är traditionell hävd som bete av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Från väg E 22 i Jämjö tar man av mot Torhamn, ca 12 km. Därefter följer man vägen söderut från Torhamns kyrka. Vid vägen, inom naturreservatet, finns två parkeringsplatser med informationstavlor. Härifrån utgår markerade vandringsleder, längs vilka det finns anordnade grillplatser. Vid den södra parkeringsplatsen finns också en toalett.

511-2910-2019

Torhamns udde, som är en känd fågellokal, är av internationell betydelse för studier av flyttfågelsträcket. I den sydöstra delen finns en fågelstation och ett fågeltorn. Området är rikt på fornminnen och har en lång kulturhistoria. Längst ut på Torhamns udde ligger förhistoriska gravar, två bronsåldersgravar i sydost och intill vägen ett mindre järnåldersgravfält, bestående av domarringar och resta stenar, bl.a. den s.k. Torstenen.

Kvalitet: I området finns förutsättningar till stillhet och frånvaro av utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning och fågelskådning.

Försvarsmakten

Inom Torhamn är Torhamns skjutfält beläget. Skjutfältet utgör riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Skjutfältets miljötillstånd medger skjutverksamhet upp till 100 dagar per år. Utöver dessa 100 dagar kan det förekomma annan övningsverksamhet så som förläggingsövningar, grupperingsövningar m.m. När farlig verksamhet pågår, det vill säga verksamhet som kan innebära fara för tredje man, kan Försvarsmakten av säkerhetsskäl komma att begränsa tillträdet för allmänheten till det område inom skjutfältet där verksamheten bedrivs.

Exploateringsgrad

Området upplevs som oexploaterat. I norr gränsar området till samhället Torhamn. Inom området finns i dess norra delar enstaka spridda gårdar och hus. Södra delen av udden är belägen inom militärt skyddsområde och disponeras av försvaret som skjutfält och övningsområde. Inom området kan finnas befintlig anläggning/utrustning för militär kraftledning och/eller telekommunikation. Av säkerhetsskäl kan Försvarsmakten komma att begränsa tillträdet för allmänheten, vissa tider om året, då verksamhet bedrivs inom skjutfält.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Natura 2000, Sandhamn

Natura 2000, Torhamn - Hästholmen

Natura 2000, Torhamns udde

Naturresevat, Torhamns udde

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet, klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass I

VMI, Strandområde på östsidan av Torhamns udde

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Fyndplats, röjningsröse, fossil åkermark och fornminnesliknande lämning

Fornlämningar

Bytomt/gårdstomt (bevakningsobjekt), boplats, järnåldersgravfält och två rösen (bronsåldersgravar)

Rödlistade arter

Minst 20 lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd

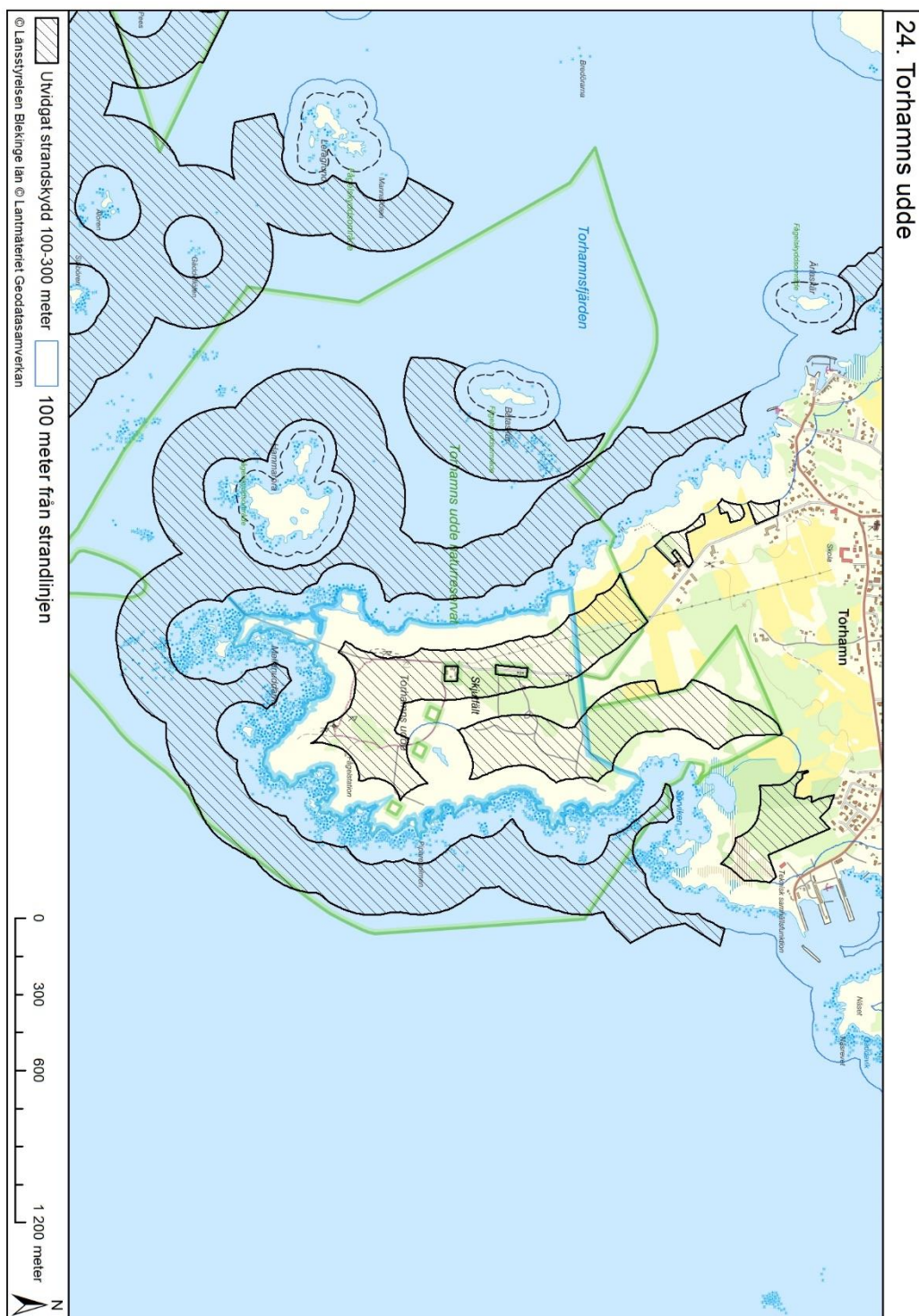
Inte inventerat

511-2910-2019

Bedömning Torhamns udde

Områdets höga natur- och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 24.

25. Sandhamn - Bredäng

Sammanfattning

Öster om kustvägen mellan Torhamn och Kristianopel utgörs Blekinges ostkust av ett karaktäristiskt kulturlandskap med vidsträckta åkrar i mjuk sluttning ner mot havet, och närmast stranden stora områden med vackra strandängar och hagmarker. Utöver stora biologiska (botaniska, zoologiska och ornitologiska) värden har området höga landskapshistoriska-, kulturhistoriska- och landskapsestetiska värden. De låga moränöarna Gräsör, Långaskär och St. Korsaskär omfattas av fågelskyddsområde. Stora delar av området är attraktiva för det rörliga friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: I det strandnära området utmed Blekinges flacka ostkust löper en bård av vackra strandängar och hagar, vilka stundom vidgas till större betespräglade utmarker. Hagmarkerna utgörs omväxlande av öppen betesmark, buskrik utmark, glest träd- och buskbeväxt blandlövhage, ekhage och slutet, mer skogsbetonad betesmark. Vid Sibbaboda finns en ca 1 ha stor askdominerad hage (rödlistad trädart). Partier med planterad tallskog förekommer. I träd- och buskskiktet ingår främst ek, björk, tall, oxel, en, slån och björnbär, men även mer näringskrävande arter som lind, ask och hassel förekommer. De mest utbredda och betydelsefullaste vegetationstyperna är havsstrandäng, rödvenäng, rödvenhed, tuvtåteläng och ljungdominerad rished. I fuktiga, ohävdade delar har al- och björkdominerade strandskogar uppkommit. Sumpskogen övergår närmare stranden i örtrika glesa bladvassruggar. I det marina strandkomplexet vid Sibbaboda bildar breda vassar övergång mellan hav och land. Stranden längs kusten är ofta stenig och vattnen utanför mycket grunda. Talrika stenrevlar löper långt ut i vattnet. Fågellivet är rikt och de låga, beteshävdade moränöarna längs kusten är bland de finastefågelöarna i länet. Kuststräckan utgör passage för talrika flyttfågelsträck.

Kvalitet: De variationsrika betesmarkerna hyser en värdefull flora med många skyddsvärda och/eller hävdberoende arter som krypven, saltnarv, gulkämpar, strandkrypa, blåsäv, bunge, kärrsälting, havssälting, skörbjuggsört, salttåg, strandtåg, gåsört, trift, höstfibbla, Adam och Eva, gullviva, blåsuga, rödklint, knägräs, stagg, ängsvädd, fjällnejlika och betad ljung. På växelfuktig till blöt, hävdad gräsmark med hedartad vegetation växer de rödlistade arterna rödlånke och vårkällört. De likaledes rödlistade arterna grusnejlika och huvudtåg (åtta lokaler i Blekinge) förekommer på öppen, sandig mark utan slutet växttäckte. Andra rödlistade kärlväxter längs kuststräckan är ängsskära och liten kärrmaskros, den sistnämnda knuten till välhävdade strandängar. I de örtrika bladvassruggarna som förekommer längs stranden märks bl.a. strandlysing, kärrsilja, ängsull, sumpmåra och kärtistel. Mot vattnet tunnar växtsamhällena ut och ersätts av ett artfattigare samhälle med havssäv, svartkavle, strandaster, rörsvingel m.fl. De hävdade markerna hyser även en värdefull lägre fauna med bl.a. de rödlistade arterna mindre horndyvel, rakhornnyvel, silversmygare, lövskogsnunna, dynfrölöpare och trumgräshoppa. Fågellivet är mycket rikt och varierat. I trädrika delar finns bl.a. olika hackspettar som de rödlistade arterna mindre hackspett och göktyta, samt den rödlistade turkduvan, medan de rödlistade arterna hämpling, rosenfink och den tidigare rödlistade törnskatan påträffas i buskmarkerna. Öar och strandängar utgör betydelsefulla fågellokaler för bl.a. de rödlistade arterna ejder, gråtrut, roskarl och småtärna. Under sensommar och höst utgör området en viktig rastplats för fågelsträcken. Det öppna landskapet med dess varierande vegetationsstrukturer och

511-2910-2019

förekomster av våtmarker är gynnsamt för sånglärka och tornseglare (den senare rödlistade), samt för fladdermöss. I området finns dvärgpipistrell, trollpipistrell, mustasch/Brandts fladdermus och stor fladdermus, samt de rödlistade arterna nordfladdermus och dammfladdermus. I det grunda vattnet finns gott om musslor, snäckor och små kräftdjur. På botten finns en rik algflora med t.ex. flera olika arter av kransalger, bl.a. har den rödlistade och för Östersjön endemiska kransalgen raggsträfsse (rödlistad) påträffats på mjuk- och sandbotten i skyddade vikar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturpräglade delar är traditionell hävd som bete av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Tag av från väg E 22 i Jämjö mot Torhamn. Området är beläget mellan Sandhamn och Bredäng (ca 1-8 km nordost om Torhamn), öster om kustvägen. Kustvägen mellan Torhamn och Kristianopel följer den strandvall som utbildades under tiden för Littorinahavet, ca 5 000 - 2 000 år för f. Kr. f. d.v.s. stenålderns strandlinje. Littorinavallen bildar gränsen mellan god och dålig jord och här utvecklades bondbyarna med strandvallen som en naturlig kommunikationsled.

Söder om Sibbabodaviken finns hällmarker med hällristningar med högt upplevelsevärde.

Kvalitet: I området finns förutsättningar till utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: En markerad vandringsled utmed kusten skulle öka tillgängligheten till området.

Exploateringsgrad

Området är oexploaterat med undantag för enstaka spridda tomter med fritidshus, på något ställe ligger ca 4-6 fritidshus samlade i strandnära läge.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Fågelskyddsområde (öar Gräsör, Långaskär och St. Korsaskär med omgivande vattenområde)

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I

Regionalt kulturminnesvårdsprogram-

80.32 Svanhalla (Södra)

Naturvårdsplan Blekinge, klass I, II, III

VMI, Stränder vid Sibbaboda

Kulturminnesvårdsprogram för Blekinge Län (hällristningslokaler)

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Fornlämningar

Boplats och sju lokaler med hällristningar.

Området utgör länets mest omfattande hällristningsområde

Rödlistade arter

Ett 30-tal lokaler med rödlistade arter

Skyddsvärda träd

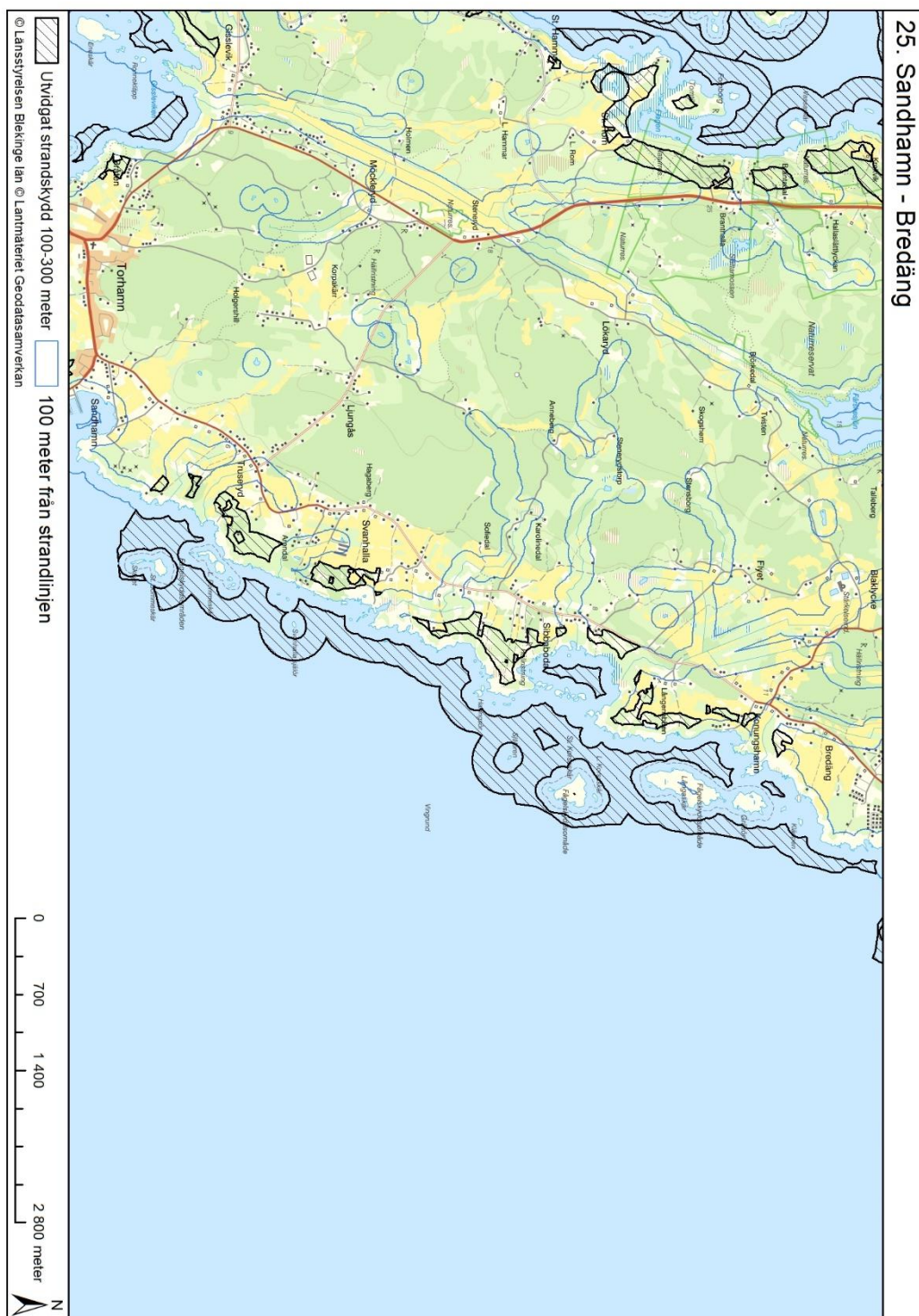
Vid Truseryd är omkring 100 skyddsvärda träd registrerade. Övriga delar är inte inventerade.

511-2910-2019

Bedömning Sandhamn - Bredäng

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 25.

26. Bredäng - Orranäs

Sammanfattning

Öster om kustvägen mellan Torhamn och Kristianopel utgörs Blekinges ostkust av ett karaktäristiskt kulturlandskap med vidsträckta åkrar i mjuk sluttning ner mot havet, och närmast stranden stora områden med vackra strandängar och hagmarker. Utöver stora biologiska (botaniska, zoologiska och ornitologiska) värden har området höga landskapshistoriska-, kulturhistoriska- och landskapsestetiska värden. Stora delar av området är attraktiva för det rörliga friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: I det strandnära området utmed Blekinges flacka ostkust löper en bård av vackra strandängar och hagar, vilka stundom vidgas till större betespräglade kuthedar. Hagmarkerna utgörs omväxlande av öppen betesmark, buskrik utmark, glest träd- och buskbeväxt blandlövhage, ekhage och sluten, mer skogsbetonad betesmark. Partier med planterad tallskog förekommer. I träd- och buskskikt ingår främst ek, björk och en, men även bl.a. tall, oxel, rönn, asp, säl, hassel, slån, nyponros och björnbär förekommer. Markförutsättningarna inom de mångformiga betesmarkerna skiftar från fuktiga strandkärr till torr och sandig mark. De mest utbredda och betydelsefullaste vegetationstyperna är havsstrandäng, fukthed, tuvtäteläng, rödvenäng, rödvenhed, stagghed, lavrik gräshed och ljunghed. I fuktiga, ohävdade delar har al- och björkdominerade strandskogar uppkommit.

Stranden längs kusten är ofta stenig och vattnen utanför mycket grunda. Talrika stenrevlar löper långt ut i vattnet. Fågellivet är rikt och de låga, beteshävdade moränöarna längs kusten är bland de finaste fågelöarna i länet. Kuststräckan utgör passage för talrika flyttfågelsträck.

Kvalitet: De variationsrika betesmarkerna hyser en värdefull flora med skyddsvärda och/eller hävdberoende arter som krypven, saltnarv, gulkämpar, strandkrypa, gåsört, havssälting, strandtrift, strandtåg, salttåg, bunge, ängsull, rödklint, darrgräs, knägräs, stagg, ängsskära (rödlistad), svinrot (rödlistad), jungfru Marie nycklar och betad ljung. Vaxskivlingar förekommer. På växelfuktig till blöt, hävdad gräsmark med hedartad vegetation växer granspira (rödlistad), medan de hävdberoende strandängsarterna strandnål och sumpmaskros (tidigare rödlistade) växer på strandängarna. De hävdade markerna hyser även en värdefull lägre fauna med bl.a. de rödlistade arterna mindre horndyvel och rakhornnyvel. Strandkärren är viktiga livsmiljöer för de rödlistade arterna långbensgroda och stinkpadda. I trädrika delar har den rödlistade mindre hackspetten observerats. Öar och strandängar utgör betydelsefulla fågellokaler för bl.a. de rödlistade arterna ejder, gråtrut, silltrut, skrântärna och kentsk tärna. Under sensommar och höst utgör området en viktig rastplats för fågelsträcken. Det öppna landskapet med dess varierande vegetationsstrukturer och förekomster av våtmarker är gynnsamt för fladdermöss. I området finns dvärgpipistrell, nordfladdermus (rödlistad), vattenfladdermus och mustasch/Brandts fladdermus, samt dammfladdermus (rödlistad). I det grunda vattnet finns gott om musslor, snäckor och små kräftdjur. På botten finns en rik algflora med t.ex. flera olika arter av kransalger.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturpräglade delar är traditionell hävd som bete och jordbruk av betydelse.

511-2910-2019

Friluftsvärden

Funktion: Tag av från väg E 22 i Jämjö mot Torhamn. Området är beläget mellan Bredäng och Klakebäck (ca 8-13 km nordost om Torhamn), öster om kustvägen. Området är beläget mellan Bredäng och Klakebäck, öster om kustvägen. Kustvägen mellan Torhamn och Kristianopel följer den strandvall som utbildades under tiden för Littorinahavet, ca 5 000 - 2 000 år för f. Kr. f. d.v.s. stenålderns strandlinje. Litorinavallen bildar gränsen mellan god och dålig jord och här utvecklades bondbyarna med strandvallen som en naturlig kommunikationsled. Sydost om Orranäs finns en stenkrets i form av en domarring.

Kvalitet: I området finns förutsättningar till utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: En markerad vandringsled utmed kusten skulle öka tillgängligheten till området.

Exploateringsgrad

Med undantag för ett detaljplanerat, mindre bostadsområde beläget mellan Björkenäs och Attanäs, samt enstaka fritidshus i strandnära läge, är området oexploaterat.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Natura 2000, Tärningsörarna

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass II

VMI, Stränder mellan Bredäng och Klakebäck

SKS, Sumpskogsinventering

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Fågelskyddsområde (öar St. Tärningsören, Danör m.fl. med omgivande vattenområden)

Fornlämningar

Stenkrets (form: domarring)

Rödlistade arter

Ca 20 lokaler med rödlistade arter

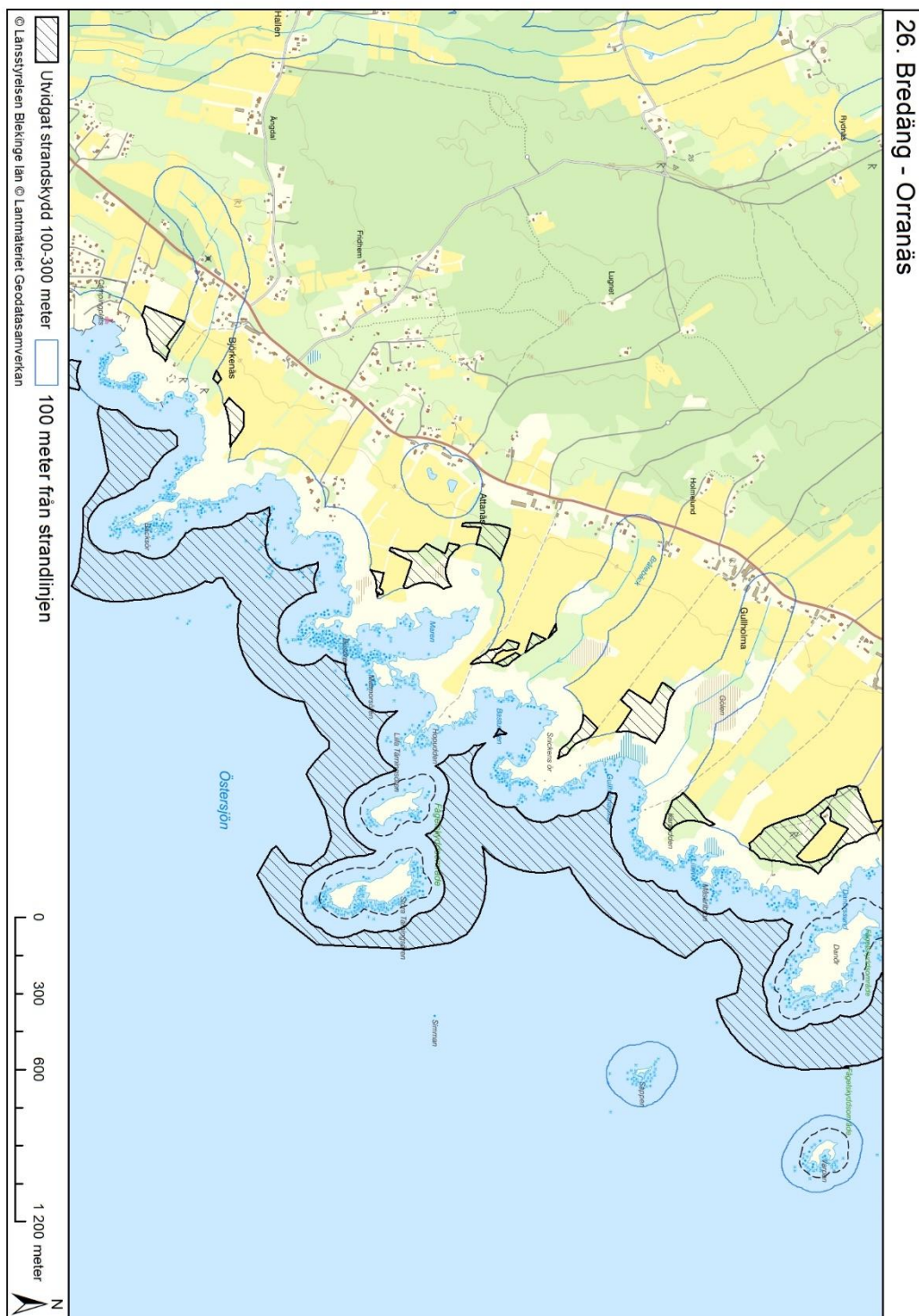
Skyddsvärda träd

Inte inventerat

Bedömning Bredäng - Orranäs

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 26.

27. Orranäs – Kristianopel

Sammanfattning

Öster om kustvägen mellan Torhamn och Kristianopel utgörs Blekinges ostkust av ett karaktäristiskt kulturlandskap med vidsträckta åkrar i flack, mjuk, sluttning ner mot havet, och närmast stranden stora områden med vackra strandängar och hagmarker. Utöver stora biologiska (botaniska, zoologiska och ornitologiska) värden har området höga landskapshistoriska-, kulturhistoriska- och landskapsestetiska värden.

Kuststräckans arkipelag omfattas av Natura 2000-område i anslutning till Majö (fågelskyddsområde), samt söder om Abramsäng (fågel- och sälskyddsområde). Stora delar av området är attraktiva för det rörliga friluftslivet.

Naturvärden

Funktion:

En längre, ålderdomligt präglad kuststräcka utmed Blekinges flacka ostkust med ett pärlband av vidsträckta strandängar längs vattnet och därinnanför hagmarker med lång hävdkontinuitet, alkärr, lövsumpskogar, lövblandskogar och åkrar. Hagmarkerna utgörs omväxlande av öppen betesmark, buskrik utmark, glest träd- och buskbeväxt blandlövhage, ekhage och sluten, mer skogsbetonad betesmark. Partier med planterad tallskog förekommer. Förekomsten av stenmurar inom delar av området visar att ytterligare ytor tidigare varit uppodlade.

Förekommande träd- och buskarter är t.ex. björk, tall, ek, en, björnbär och slån, samt i mindre omfattning rönn, oxel, avenbok, fågelbär, sälg, gran, apel, nyponros och hassel. Skillnader avseende markens fuktighet och näringsinnehåll ger förutsättningar för olika vegetationstyper inom betesmarkerna, där de mest utbredda är havsstrandäng, tuvtäteläng, rödvenäng, rödvenhed, stagghed, ljunghed och lavrik gräshed.

De låga, gräs- och örtbeväxta moränöar som ingår i kuststräckans arkipelag har en varierad och värdefull häckfågelfauna. Stranden längs kusten är ofta stenig och vattnen utanför mycket grunda. Talrika stenrevlar löper långt ut i vattnet. Öarna tillsammans med strandängarna på fastlandet utgör en viktig passage för talrika flyttfågelsträck.

Kvalitet: Hagmarkerna hyser en skyddsvärd och/eller hävdberoende flora med arter som knägräs, stagg, betad ljungh, sandstarr, ögontröst, baktimjan (rödlistad) Adam och Eva, backtrift, mandelblomma, bockrot, rödklint, darrgräs, gulmåra och liten blåklocka. I strandängarnas flora ingår bl.a. gulkämpar, strandkrypa, blåsäv, saltnarv, salttåg, gåsört, havssälting, kärresälting, trift, bunge och kustarun. Den hävdberoende strandängsarten strandnål har noterats inom området, liksom liten kärmaskros (rödlistad) och sumpmaskros.

Vaxskivlingar förekommer. De hävdade markerna hyser även en värdefull lägre fauna med bl.a. de rödlistade arterna läderbagge, mindre horndyvel och rakhornnyvel. Strandkärren är viktiga livsmiljöer för den rödlistade arten långbensgroda. Av alla observerade arter rastande och häckande fåglar längs kuststräckan kan de rödlistade arterna skrântärna, småtärna, skärfläcka, ejder, gråtrut, kentsk tärna, brushane, myrspov och nämnas.

Det öppna landskapet med dess varierande vegetationsstrukturer och förekomster av våtmarker är gynnsamt för fladdermöss. I området finns dvärgpipistrell, nordfladdermus (rödlistad), trollpipistrell, mustasch/Brandts fladdermus, vattenfladdermus och brunlångöra (rödlistad).

511-2910-2019

I det grunda vattnet finns gott om musslor, snäckor och små kräftdjur. På botten finns en rik algflora med t.ex. flera olika arter av kransalger, bl.a. har den rödlistade och för Östersjön endemiska kransalgen raggsträfsse (rödlistad) påträffats på mjuk- och sandbotten i skyddade vikar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvärden: För bevarande av kulturpräglade delar är traditionell hävd som bete av betydelse.

Friluftsvärden

Funktion: Tag av från väg E 22 i Fågelmara, kör ca 4 km mot Kristianopel och följ sedan kustvägen söderut, alternativt tar man av från väg E 22 i Jämjö mot Torhamn. Efter att ha passerat Torhamn fortsätter man kustvägen norrut. Området är beläget mellan Bredäng och Rörsäng (ca 9,5-2,5 km söder om Kristianopel), öster om kustvägen.

Kustvägen mellan Torhamn och Kristianopel följer den strandvall som utbildades under tiden för Littorinahavet, ca 5 000 - 2 000 år för f. Kr. f. d.v.s. stenålderns strandlinje. Littorinavallen bildar gränsen mellan god och dålig jord och här utvecklades bondbyarna med strandvallen som en naturlig kommunikationsled.

Från Olsäng, som uppvisar en välbevarad och tätt sammanhållen 1800-talspräglad bymiljö, leder en fägata, omgiven av breda stengärdesgårdar, ner till strandängarna.

Fågelmara gård är ett välbevarat exempel på 1700-talets boställsarkitektur. Den rektangulära mangården med dess byggnadsensemble samt den angränsande parken i romantisk stil är karaktäristisk för tidens högre ståndsanläggningar och har ett betydande kulturhistoriskt värde. I anslutning till gården finns vackra stengärdesgårdar och en fägata.

Inom Kristianopels gamla stadsområde drivs sommartid en omfattande turistverksamhet. I anslutning till samhället finns en stugby och innanför stadsmurarna finns en campingplats. Samhället hyser även hotell, restaurang och café. Till riksintresset för kulturmiljövård hör också de betade öarna och strandängarna med stenmurar.

På Aplanabbens västra sida finns en naturistcamping med möjlighet att ställa upp/hyra husvagn.

Kvalitet: I området finns förutsättningar till utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning, bad och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: En markerad vandringsled utmed kusten skulle öka tillgängligheten till området.

Exploateringsgrad

Området är oexploaterat med undantag för enstaka spridda tomter med fritidshus. Vid Klakebäck finns en sammanhållen stugbebyggelse med ca åtta hus i strandnära läge och på Aplanabbens västra sida, i anslutning till naturistbadet, finns bl.a. en uppställningsplats för husvagnar.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård- och kulturmiljövård
(3. kap. 6 § MB)

Naturresurslagen 2 kap. 6 §). K22.

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Natura 2000, Abramsäng (sältskyddsområde och fågelskyddsområde)

Natura 20000, Majö (fågelskyddsområde)

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, Kulturmiljövärden klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass I, II, III

VMI, Stränder mellan Bredäng och Klakebäck

VMI, Strandängar mellan Klakebäck och Fågelmara gård

511-2910-2019

VMI, Strandängar på Grässkär, Bussen och Gjusörarna
VMI, Strandängar på Majö och Rönneskär
Ängs- och betesmarksinventering
Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Fartygs/båtlämning (byggd 1922)

Fornlämningar

Husgrund och fyndplats

Rödlistade arter

Ca 20 lokaler med rödlistade arter

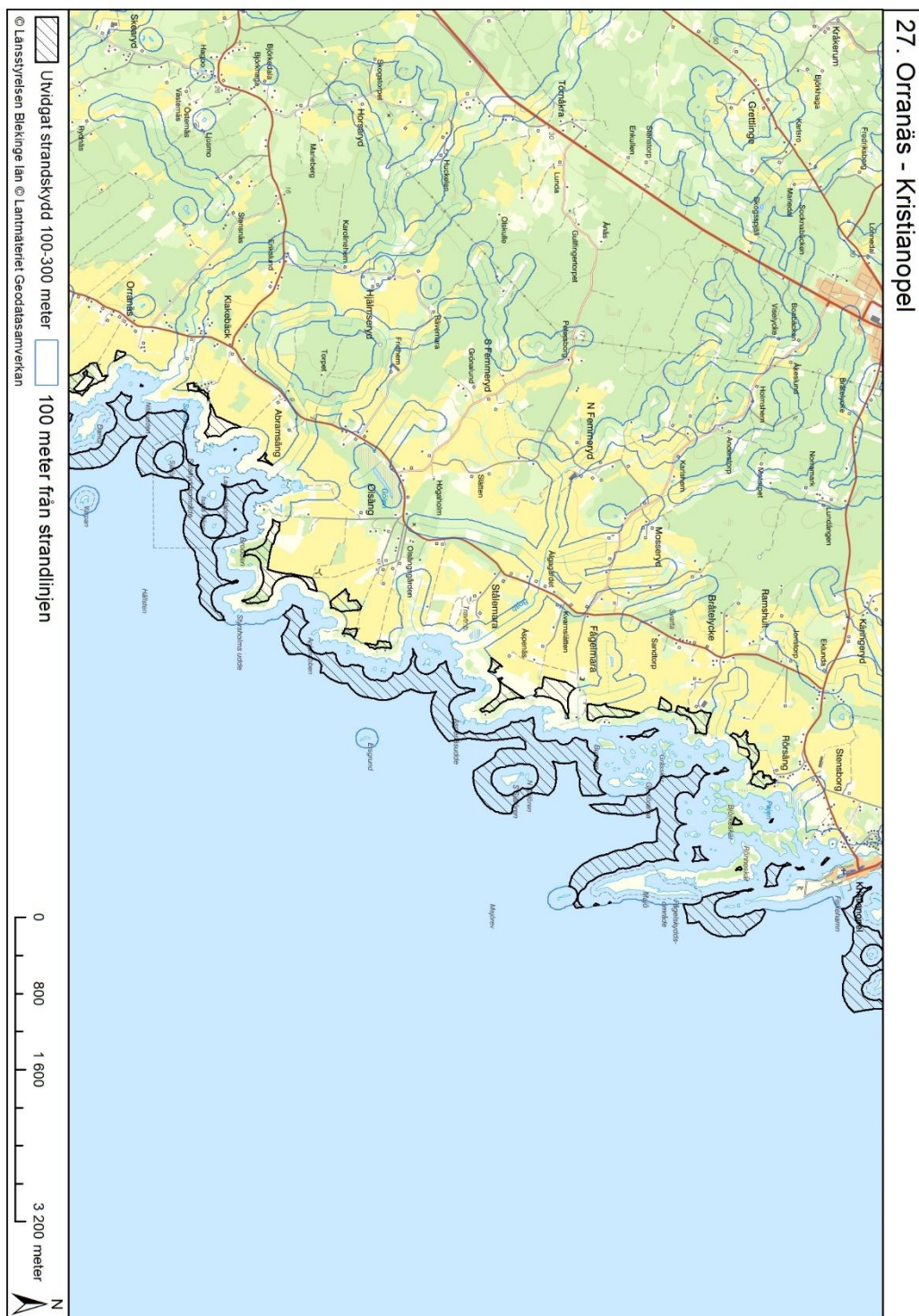
Skyddsvärda träd

Ett 100-tal skyddsvärda träd i anslutning till Fågelmara gård

Bedömning Orranäs - Kristianopel

Områdets höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 27.

28. Kristianopel - Brömsehus

Sammanfattning

Ett flackt, ålderdomligt präglat och välbevarat odlingslandskap invid ostkusten mellan Kristianopel och länsgränsen mot Kalmar län. Området omfattar förutom vidsträckta havsstrandängar, hagmarker och lövnaturskogar även en skärgård (Natura 2000-område) med låga moränöar som utgör en av länets viktigaste rast- och häckningsplatser för fåglar. Utöver stora biologiska (botaniska, zoologiska och ornitologiska) värden har området höga landskapsestetiska-, landskapshistoriska-, forn- och kulturhistoriska värden. Området är mycket attraktivt för det rörliga friluftslivet.

Naturvärden

Funktion: En kuststräcka med ett kulturlandskap representativt för östra kustbygdens betespräglade strandområden. Längs vattnet avlöser de öppna strandängarna varandra och därinnanför en mosaik med hagmarker, lundar, dungar med ek- och bokskog, lövsumpskogar, lövskogar och åkrar. Sydost om Stavsnäs övergår havsstrandängen i en alsumpskog, där alarna bildar rejäla socklar. Partier med planterad tallskog förekommer. Betesmarkerna består omväxlande av öppen till buskrik utmark, blandlövhagar, ek- och björkhagar med ett mer eller mindre stort inslag av träd och slutet mer skogsbetonad betesmark. Förekommande trädarter utöver ovan nämnda ek, björk, bok, tall och al är t.ex. rönn, oxel, avenbok, ask, lind, lönn, asp, sälg, apel, getapel, fågelbär och gran. Enebusken är karaktärsart för utmarken. Andra buskarter inom området är bl.a. björnbär, slån, hassel och nyponros. De mest utbredda vegetationstyperna är havsstrandäng, rödvenäng, tuvåtäläng, fårsvingeltorräng, rödvenhed och kruståtelhed. I områdets norra del finns tre nyckelbiotoper med hassellund, hagmark och lövnaturskog. Samtliga dessa nyckelbiotoper hyser en värdefull kryptogamflora och har stora botaniska värden. Förekomsten av död ved och bärande buskar är här särskilt riklig. Hassellunden hyser även en värdefull lägre fauna. Öster om Stavsnäs finns en mindre nyckelbiotop med spärrgreniga och grova träd. Vid Hälleviksäng har Skogsstyrelsen avgränsat en nyckelbiotop med lövsumpskog, samt ett naturvärdesobjekt med lövskogslund. Lövsumpskogen har ett stort innehåll med döda träd och högstubbar, en rik förekomst av vedsvampar, stora ornitologiska värden och en värdefull lägre fauna.

Kristianopels skärgård (Natura 2000-område), har varit fredat som fågelskyddsområde sedan 1969. Arkipelagen består av mer än 50 flacka öar från några få kvadratmeter till den största ön på nästan 100 ha (Långaskär). Många öar är kraftigt igenvuxna med främst enbuskar, medan några öar, bl.a. Stolp och Rönneskär, är välhävade med vidsträckta, öppna strandängar. Vanligaste trädslaget i skärgården är tall. Öarna är omgivna av ett grunt vattenområde där vattendjupet inte överstiger tre meter. Geologiskt utgörs skärgårdsområdet av ett urbergspeneplan som överlagrats av kambrisk sandsten. Vid lågvatten torrläggs sandbottnar på vissa platser. Jämte Torhamns udde, utgör arkipelagen länets viktigaste rastplats för ånder och vadare.

Kvalitet: De mångformiga betesmarkerna hyser en artrik, skyddsvärd och hävdberoende flora. I betesmarkernas torrare delar växer arter som darrgräs, stagg, sandstarr, betad ljung, knägräs, gulmåra, ögontröst, backtimjan (rödlistad), bockrot, backnejlika, mandelblomma, Adam och Eva, gullviva och vaxskivlingar. Inom Bredaviksuddes vidsträckta betesmarker finns lokaler med kattfot. För strandängarna kan nämnas de för trakten typiska arterna krypven, gåsört, havssälting, kärresälting, blåsklöver, bunge, ormtunga, strandkrypa, kustarun, trift och gulkämpar.

511-2910-2019

På växelfuktig till blöt, hävdad gräsmark med hedartad vegetation växer den rödlistade arten rödlånke, medan de mer hävdberoende arterna strandnål, liten kärrmaskros (rödlistad) och sumpmaskros växer på strandängarna. Andra rödlistade kärlväxter inom området är desmeknopp, ängsskära, klubbveronika, åkerkulla och vittåtel. De hävdade markerna hyser även en värdefull lägre fauna med bl.a. de rödlistade arterna ängsmetallvinge och mullvardssyrsa.

Fågellivet är mycket rikt och varierat. Av alla observerade rastande och häckande sjöfåglar och vadare är ejder, skrântärna, kentsk tärna och småtärna rödlistade. Hämppling och rosenfink (rödlistade) påträffas i buskmarkerna. Det öppna landskapet med dess varierande vegetationsstrukturer och förekomster av våtmarker är gynnsamt för sånglärka och tornseglare (rödlistad), samt för fladdermöss. Dvärgpipistrell, brunlångöra (rödlistad), mustasch/Brandts fladdermus, nordfladdermus (rödlistad), trollpipistrell, vattenfladdermus, samt pipistrell (vilken pipistrell menas här?) (rödlistad) kan i området ses jaga insekter såväl över land som ute till havs.

I det grunda vattnet finns gott om musslor, snäckor och små kräftdjur. På botten finns en rik algflora med t.ex. flera olika arter av kransalger, bl.a. har den rödlistade och för Östersjön endemiska kransalgen raggsträfs (rödlistad) påträffats på mjuk- och sandbottnar i skyddade vikar.

Utvecklingsmöjligheter för naturvården: För bevarande av kulturpräglade delar är traditionell hävd som bete och jordbruk av betydelse. Kristianopels skärgård – Långaskär ingår i EU-projektet Grace (projekttid 2010-2016) som syftar till att restaurera igenväxta skärgårdsmiljöer.

Friluftsvården

Funktion: Tag av från väg E 22 i Fågelmara, kör mot Kristianopel och följ sedan kustvägen norrut. Området är beläget öster om kustvägen, fr.o.m. Avaskär till länsgränsen mot Kalmar län. Kristianopel grundades år 1600 av Christian IV. Staden kom att utgöra den östligaste länken i en fästningslinje längs riksgränsen mot Sverige. Inom Kristianopels gamla stadsområde drivs sommartid en omfattande turistverksamhet. I anslutning till samhället finns en stugby och innanför stadsmurarna finns en campingplats. Samhället hyser även hotell, restaurang och café. Omedelbart norr om Kristianopel låg den medeltida staden Avaskär. På platsen för den försvunna medeltidsstaden återstår idag endast delar av stadens kyrkogård.

Den gamla riksgränsen mellan Sverige och Danmark fick 1360 en upprustning av sitt försvar när befästningen Brömsehus anlades vid Brömsebäckens utlopp i Östersjön. Av den för länet unika befästningen återstår idag en väldig kulle omgiven av ett system av vallar. I anslutning till Brömsehus fästning finns hamlade lindar, välbevarade sten- och trögärdesgårdar och en mycket vacker fägata. En promenadväg har anlagts från bilparkeringen vid Fredsstenen i Bröms, utmed Brömsebäcken, fram till fästningskullen vid havet.

Kvalitet: I området finns förutsättningar till kultur- och naturstudier, utflykter, upplevelser, strövande, vandring/löpning, bad och fågelskådning.

Utvecklingsmöjligheter för friluftslivet: En markerad vandringsled utmed kusten skulle öka tillgängligheten till området.

511-2910-2019

Exploateringsgrad

Området upplevs till största delen som oexploaterat. I strandnära läge finns spridda gårdar, bostads- och fritidshus. På ett par ställen förekommer även samlad bebyggelse. Sydost om Bredavik är en travträningsbana med tillhörande byggnader.

Dokumenterade värden

Riksintresse för Naturvård/Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB) (Avaskär)

Riksintresse Kust och skärgård (4 kap. 1,4 §§ MB)

Natura 2000, Kristianopels skärgård

Regionalt kulturminnesvårdsprogram- 80.36 Trolleboda-Stavnäs och 80.38

Brömsehus, Danska Bröms

Regional bevarandeplan för odlingslandskapet klass I, Kulturmiljövärden klass I

Naturvårdsplan Blekinge, klass I, II, III

Fågelskyddsområde

SKS, Nyckelbiotopsinventering

SKS, Sumpskogsinventering

VMI, Våtmarker vid Hoboda

Ängs- och betesmarksinventering

Ängs- och hagmarksinventering

Kulturlämningar

Fossil åker (röjningrösesområde), fyndplats, område med militära anläggningar

Bebyggelsen i de Trolleboda och Stavnäs följer de lokalt traditionella mönstren. Läget nära havet är öppet och estetiskt tilltalande.

Fornlämningar

Borg (Brömsehus) fästning - Lämningar efter en stor och för länet unik anläggning, stadslager (Avaskär) Och begravningsplats på Mölleskär.

Rödlistade arter

Mer än 40 lokaler med rödlistade arter

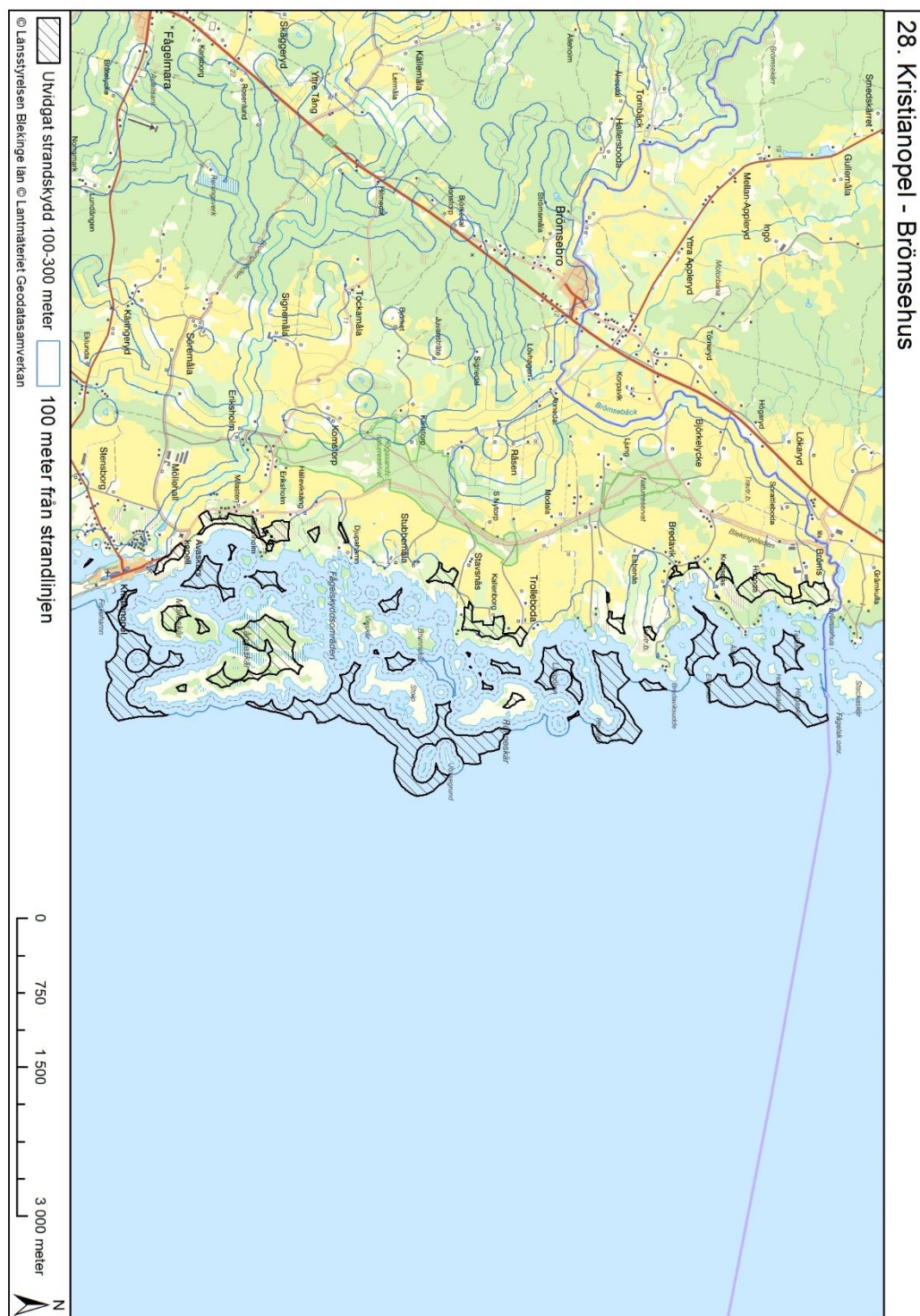
Skyddsvärda träd

Ett fåtal skyddsvärda träd är noterade vid Stavnäs. I övrigt är området inte inventerat.

Bedömning Kristianopel - Brömsehus

Områdets mycket höga natur - och friluftsvärden motiverar ett utvidgat strandskydd på land och i vattnet.

Karta område 28.

511-2910-2019

Befintligt underlagsmaterial/källförteckning

Jordbruksverket. 2002-2004. Ängs- och betesmarksinventeringen. Opublicerad rapport.

Karlskrona kommun. 2011. Översiktlig naturbeskrivning av södra Säljö. Bilaga till samrådshandlingar för förslag till detaljplan för Fäjö 1:110, Säljö udde.

Länsstyrelsen i Blekinge län, 2003. Blekinges skogar – biologisk mångfald samt urval och skötsel av skogsreservat. Rapporter Länsstyrelsen Blekinge län 2003:1.

Länsstyrelsen i Blekinge län. 2013. Inventering av skyddsvärda träd.

Länsstyrelsen i Blekinge län. 1993. Ängar och hagar i Blekinge.

Länsstyrelsen i Blekinge län. 1983. Kulturminnesvårdsprogram för Blekinge län.

Länsstyrelsen i Blekinge län. Landskapsbildsskydd i Karlskrona kommun.

http://www.lansstyrelsen.se/blekinge/Sv/om-lansstyrelsen/forfattningar/2010/Pages/2010_14.aspx?keyword=landskapsbildsskydd

Länsstyrelsen i Blekinge län. 2005. Natura 2000. <http://www.lansstyrelsen.se/blekinge/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/natura2000/Pages/index.aspx>

Länsstyrelsen i Blekinge län. Naturreseptat <http://www.lansstyrelsen.se/blekinge/SV/DJUR-OCH-NATUR/SKYDDAD-NATUR/NATURRESERVAT/Pages/default.aspx>

Länsstyrelsen i Blekinge län. 1984. Naturvårdsplan Blekinge.

Länsstyrelsen i Blekinge län. 1995. Odlingslandskapet i Blekinge - bevarandeplan.

Länsstyrelsen i Blekinge län. 1992. Sevärt i Blekinge. Vägvisare till kulturen

Länsstyrelsen i Blekinge län. 1974. Sjöar och vattendrag i Blekinge.

Länsstyrelsen i Blekinge län. 1994. Våtmarker i Blekinge.

Länsstyrelsen i Blekinge län. 2011. Åtgärdsprogram för Hotade arter (ÅGP).

Metria. Digitala ortofoton-flygbilder i färg, Blekinge län.

Metria. GSD fastighetskartan (markanvändning, vägar, kustlinje och bebyggelse).

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister

Fornsök.

Geografiskt riksintresse för kustzonen 4 kap MB.

Riksintresse vattendrag 4 kap MB.

Riksintresse naturvård/friluftsliv/kulturmiljövård 3 kap MB

Skogsårdsstyrelsen. Inventeringar av nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt och sumpskogar.

<http://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>.

SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet. Artdatabanken. Rödlister arter. <http://www.artdatabanken.se/>